

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2025. gada 4. septembrī
(OR. en)

12460/25
ADD 3

Starpiestāžu lieta:
2025/0809 (NLE)

COLAC 137
POLCOM 221
SERVICES 53
FDI 48

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 3. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
Temats:	PIELIKUMS dokumentam Priekšlikums PADOMES LĒMUMAM par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Stratēģiskas politiskās, ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 809 annex.

Pielikumā: COM(2025) 809 annex

Briselē, 3.9.2025.
COM(2025) 809 final

ANNEX 1 – PART 3/4

PIELIKUMS

dokumentam

Priekšlikums PADOMES LĒMUMAM

par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Stratēģiskas politiskās, ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses

16. NODAĻA

TELESAKARU PAKALPOJUMI

16.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “saistītās iekārtas” ir pakalpojumi, fiziskā infrastruktūra un citas iekārtas, kas saistītas ar telesakaru tīklu vai pakalpojumu un kas rada apstākļus vai atbalsta pakalpojumu sniegšanu ar minētā tīkla vai pakalpojuma palīdzību, vai kam ir minētajām darbībām vajadzīgais potenciāls;
- b) “galalietotājs” ir publisko telesakaru pakalpojumu galapatērētājs vai abonents, ieskaitot pakalpojumu sniedzēju, kas nav publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējs;
- c) “pamata iekārtas” ir publiskā telesakaru tīkla vai pakalpojumu iekārtas, kuras:
  - i) nodrošina tikai vai galvenokārt viens piegādātājs vai ierobežots skaits piegādātāju un
  - ii) nav ekonomiski vai tehniski izdevīgi aizstāt, lai sniegtu pakalpojumu;

- d) “starpsavienojums” ir publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēju publisko telesakaru tīklu savienošana, lai viena pakalpojumu sniedzēja lietotāji varētu sazināties ar cita pakalpojumu sniedzēja lietotājiem un piekļūt pakalpojumiem, ko piedāvā jebkurš pakalpojumu sniedzējs, kurš ir iesaistīts tīklā vai kuram ir piekļuve tam;
- e) “uzņēmumu iekšējie sakari” ir telesakari, kurus uzņēmums izmanto saziņai uzņēmuma iekšienē vai ar saviem meitasuzņēmumiem, filiālēm un, pamatojoties uz attiecīgās Puses tiesību aktiem, ar saistītajiem uzņēmumiem, bet kuri neietver komerciālus vai nekomerciālus pakalpojumus, ko sniedz uzņēmumiem, kuri nav saistītie meitasuzņēmumi, filiāles vai saistītie uzņēmumi, vai ko piedāvā klientiem vai potenciālajiem klientiem¹;
- f) “nomāti sakaru kanāli” ir starp diviem vai vairākiem punktiem nodrošināti telesakaru pakalpojumi vai aprīkojums, tostarp virtuālā vai nefiziskā veidā, kas paredzēti tam, lai tos lietotu vai lai tie būtu pieejami konkrētam lietotājam;
- g) “licence” ir jebkura atļauja, ko Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem var pieprasīt no fiziskas personas vai uzņēmuma telesakaru pakalpojumu piedāvāšanai, tostarp – bet ne tikai – koncesijas, atļaujas, reģistrācija vai paziņojumi;

---

¹ Šajā definīcijā termini “meitasuzņēmumi”, “filiāles” un attiecīgā gadījumā “saistītie uzņēmumi” Pusē ir tāda nozīme, kāda definēta tās tiesību aktos.

- h) “nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs” ir telesakaru tīklu nodrošinātājs vai pakalpojumu sniedzējs, kas, ņemot vērā cenu un piedāvājumu, spēj būtiski ietekmēt dalības nosacījumus attiecīgajā publiskajā telesakaru tīklā vai pakalpojumu tirgū, jo kontrolē pamata iekārtas vai izmanto savu stāvokli minētajā tirgū;
- i) “tīkla elements” ir iekārta vai aprīkojums, ko izmanto telesakaru pakalpojuma sniegšanai, t. sk. iezīmes, funkcijas un spējas, kuras nodrošina minētā iekārta vai aprīkojums;
- j) “nediskriminējoši” nozīmē atbilstību lielākās labvēlības režīmam, kas definēts 10.8. pantā (Lielākās labvēlības režīms) un 11.7. pantā (Lielākās labvēlības režīms), un valsts režīmam, kas definēts 10.7. pantā (Valsts režīms) un 11.6. pantā (Valsts režīms), kā arī attiecīgām ne mazāk labvēlīgām režīmām par to, kādu līdzīgās situācijās piešķir jebkuram citam līdzīgu publisko telesakaru pakalpojumu lietotājam, tostarp attiecībā uz savlaicīgumu;
- k) “numuru pārnēsamība” ir publisko telesakaru pakalpojumu galalietotāju spēja, tiem pārejot pie tādas pašas kategorijas publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēja, vienā un tajā pašā vietā – fiksētas līnijas gadījumā – saglabāt līdzšinējo tālruna numuru, ja viņi to ir pieprasījuši;
- l) “publiskais telesakaru tīkls” ir telesakaru tīkls, ko izmanto, lai sniegtu publiskos telesakaru pakalpojumus starp tīkla pieslēgumpunktiem;

- m) “publiskais telesakaru pakalpojums” ir telesakaru pakalpojums, ko piedāvā sabiedrībai kopumā;
- n) “starpsavienojuma standartpiedāvājums” ir nozīmīga pakalpojumu sniedzēja starpsavienojuma piedāvājums, kas ir publiski pieejams, tā ka jebkurš publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējs, kas vēlas pieņemt piedāvājumu, uz tā pamata var iegūt starpsavienojumu ar nozīmīgo pakalpojumu sniedzēju;
- o) “telesakari” ir signālu pārraide un saņemšana, izmantojot vadus, radioviļņus, optiskos vai citus elektromagnētiskos līdzekļus;
- p) “telesakaru tīkls” ir pārraides sistēmas un attiecīgā gadījumā komutācijas vai maršrutēšanas iekārtas un citi resursi, tostarp neaktīvi tīkla elementi, kas ļauj notikt telesakariem;
- q) “telesakaru regulators” ir struktūra vai struktūras, kas atbild par šīs nodaļas aptverto telesakaru tīklu un pakalpojumu regulēšanu;
- r) “telesakaru pakalpojums” ir pakalpojums, kas pilnībā vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas un uztveršanas telesakaru tīklos, t. sk. tīklos, kurus izmanto apraidei, bet neizmanto pakalpojumu sniegšanai, vai ar ko nodrošina vai veic redakcionālu kontroli pār saturu, kuru pārraida, izmantojot telesakaru tīklus un pakalpojumus;

- s) “universālais pakalpojums” ir minimālais pakalpojumu kopums, kuram jābūt pieejamam visiem lietotājiem kādas Puses teritorijā un kura tvērumu nosaka šī Puse, un
- t) “lietotājs” ir patērētājs vai pakalpojumu sniedzējs, kas izmanto publisko telesakaru tīklu vai pakalpojumu.

16.2. PANTS

Regulējuma piemērošanas joma un principi

1. Šajā nodaļā ir izklāstīti regulējuma principi attiecībā uz tādu telesakaru tīklu un pakalpojumu nodrošināšanu, kas liberalizēti saskaņā ar 10. nodaļu (Ieguldījumi) un 11. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), un to piemēro pasākumiem, kurus Puse pieņēmusi vai saglabājusi un kuri ietekmē publisko telesakaru pakalpojumu tirdzniecību.
2. Lielākai noteiktībai – šo nodaļu nepiemēro pasākumiem, kurus Puse pieņēmusi vai saglabājusi un kuri ietekmē pakalpojumus, ar ko nodrošina vai veic redakcionālu kontroli pār saturu, kurš pārraidīts, izmantojot telesakaru tīklus vai pakalpojumus.

16.3. PANTS

Telesakaru regulators

1. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulators ir juridiski nošķirts un funkcionāli neatkarīgs no visiem publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem, publisko telesakaru tīklu vai telesakaru iekārtu nodrošinātājiem. Lai nodrošinātu telesakaru regulatoru neatkarību un objektivitāti, katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulatoram nav finansiālas ieinteresētības vai ka tas neveic operatora vai vadības funkcijas nevienā publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējā vai publisko telesakaru tīklu vai iekārtu nodrošinātājā. Puse, kas saglabā īpašumtiesības vai kontroli pār telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem, nodrošina efektīvu strukturālo nošķirumu starp regulatīvo funkciju un darbībām, kuras saistītas ar īpašumtiesībām vai kontroli.
2. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulatora regulatīvie lēmumi un procedūras, kas saistītas ar šo nodaļu, ir objektīvas attiecībā pret visiem tirgus dalībniekiem.
3. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulators rīkojas neatkarīgi un neprasa un nepieņem norādījumus no citām struktūrām saistībā ar to uzdevumu izpildi, kas tai uzticēti saskaņā ar Puses tiesību aktiem, lai izpildītu 16.5., 16.6., 16.7., 16.9. un 16.10. pantā noteiktos pienākumus.

4. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulatoram ir regulatīvas pilnvaras, kā arī pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi, lai veiktu uzdevumus, kas tam uzticēti šajā nodaļā noteikto pienākumu izpildes nolūkā. Šādas pilnvaras īsteno pārredzami un savlaicīgi. Telesakaru regulatora uzdevumus publisko viegli pieejamā un skaidrā veidā, jo īpaši tad, ja minētie uzdevumi ir uzticēti vairāk nekā vienai struktūrai.
5. Katra Puse savam telesakaru regulatoram piešķir pilnvaras, kuras nodrošina, ka telesakaru tīklu nodrošinātāji vai pakalpojumu sniedzēji pēc pieprasījuma nekavējoties sniedz tam visu informāciju, tostarp finanšu informāciju, kas ir nepieciešama, lai telesakaru regulators varētu veikt savus uzdevumus saskaņā ar šo nodaļu. Saņemto informāciju apstrādā saskaņā ar piemērojamajām Pušu konfidencialitātes prasībām.
6. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru tīklu vai pakalpojumu lietotājam vai sniedzējam, kuru ietekmē telesakaru regulatora lēmums, ir tiesības apstrīdēt minēto lēmumu struktūrā, kas ir neatkarīga gan no telesakaru regulatora, gan citām lēmuma skartajām pusēm². Kamēr nav zināms šīs procedūras rezultāts, telesakaru regulatora lēmums paliek spēkā, ja vien saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem nav noteikti pagaidu pasākumi.

---

² Attiecībā uz Meksiku Telesakaru regulatīvās komisijas (*Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT)*) pieņemtos vispārējos noteikumus, darbību vai bezdarbību var apstrīdēt tikai netiešā *amparo* tiesas procesā federālajās tiesās, kas specializējušās konkurences, apraides un telesakaru jomā, un attiecībā uz tiem nevar pieņemt apturēšanas rīkojumu.

16.4. PANTS

Licencēšanas procedūras

1. Ja Puse pieprasa, lai publisko telesakaru tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam būtu licence, tā nodrošina, ka publiski ir pieejama šāda informācija:
  - a) to telesakaru pakalpojumu veidi, kam vajadzīgas licences;
  - b) visi licencēšanas kritēriji un procedūras, ko tā piemēro;
  - c) laikposms, kas parasti vajadzīgs lēmuma pieņemšanai par licences pieteikumu, ja šāds lēmums ir vajadzīgs, un
  - d) noteikumi, ko parasti attiecinā uz licenci.
2. Puse, kas pieprasa, lai publisko telesakaru tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam būtu licence, pieņem lēmumu par licences piešķiršanu samērīgā laikposmā, lai ļautu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam bez liekas kavēšanās sākt nodrošināt savus telesakaru tīklus vai sniegt pakalpojumus.
3. Visi licencēšanas kritēriji, piemērojamās procedūras un pienākumi vai nosacījumi, ja tādus izvirza, ir saistīti ar sniegtajiem telesakaru pakalpojumiem, ir objektīvi, samērīgi, pārredzami un nediskriminējoši.

4. Katra Puse nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējs vai licences kandidāts procesuālas prasības rezultātā vai pēc pieprasījuma saņem rakstisku pamatojumu:

- a) licences atteikumam;
- b) konkrētajam tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam izvirzītajiem licences nosacījumiem vai ar to saistītajiem pienākumiem;
- c) licences anulēšanai vai
- d) atteikumam atjaunot licenci.

5. Visas pakalpojumu sniedzējiem vai tīklu nodrošinātājiem uzliktās administratīvās maksas ir objektīvas, pārredzamas, nediskriminējošas un samērīgas ar administratīvajām izmaksām, kas pamatoti radušās, pārvaldot, kontrolējot un izpildot šajā nodaļā noteiktos pienākumus³.

16.5. PANTS

Starpsavienojums

Katra Puse nodrošina, ka publisko telesakaru tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam ir tiesības un, ja to pieprasa cits publisko telesakaru tīklu nodrošinātājs vai pakalpojumu sniedzējs, pienākums savstarpējās sarunās vienoties par starpsavienojumu, lai nodrošinātu publisko telesakaru tīklus vai pakalpojumus.

---

³ Administratīvās maksas neietver maksu par tiesībām izmantot ierobežotus resursus un obligātos maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

16.6. PANTS

Piekļuve publiskajiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem un to izmantošana

1. Katra Puse nodrošina, ka jebkuram otras Puses pakalpojumu sniedzējam tiek piešķirta piekļuve tās teritorijā vai pāri robežām piedāvātajiem publiskajiem telesakaru tīkliem vai pakalpojumiem, tostarp nomātiem sakaru kanāliem, un atļauta to izmantošana ar pamatotiem un nediskriminējošiem noteikumiem, lai sniegtu liberalizētu pakalpojumu saskaņā ar 10. nodaļu (Ieguldījumi) un 11. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība). Šo pienākumu īsteno, cita starpā ievērojot 2. līdz 6. punktu.
2. Katra Puse nodrošina, ka otras Puses pakalpojumu sniedzējam ir atļauts:
  - a) pirkt vai nomāt un pievienot termināli vai citu iekārtu, kam ir saskarne ar publisko telesakaru tīklu;
  - b) sniegt pakalpojumus individuāliem vai vairākiem galalietotājiem, izmantojot nomātus vai īpašumā esošus sakaru kanālus;
  - c) savienot privāti nomātus vai īpašumā esošus sakaru kanālus ar publiskajiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem vai ar cita pakalpojuma sniedzēja nomātiem vai īpašumā esošiem sakaru kanāliem un
  - d) jebkura pakalpojuma sniegšanā izmantot darbības protokolus pēc pakalpojuma sniedzēja izvēles, kas nav tie protokoli, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu sabiedrībai kopumā pieejamus telesakaru tīklus un pakalpojumus.

3. Katra Puse nodrošina, ka otras Puses pakalpojumu sniedzēji var izmantot publiskos telesakaru tīklus un pakalpojumus, lai nodrošinātu informācijas apriti tās teritorijā vai pāri tās robežām, t. sk. šādu pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu iekšējos sakaros, un piekļuvi informācijai, kas atrodas datubāzēs vai mašīnlasāmā formā tiek citādi glabāta jebkuras Puses teritorijā.
4. Neatkarīgi no 3. punkta Puse var pieņemt vai saglabāt pasākumus, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu sakaru drošību un konfidencialitāti, ievērojot prasību, ka minētos pasākumus nepiemēro veidā, kas var izraisīt patvarīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptu pakalpojumu tirdzniecības ierobežojumu.
5. Katra Puse nodrošina, ka attiecībā uz piekļuvi publiskajiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem un to izmantošanu netiek izvirzīti nekādi nosacījumi, izņemot tos, kas nepieciešami:
- a) lai aizsargātu publisko telesakaru tīklu nodrošinātāju vai publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēju sabiedrisko pakalpojumu pienākumus, īpaši to spēju nodrošināt publisko telesakaru pakalpojumu pieejamību sabiedrībai kopumā, vai
  - b) lai aizsargātu publisko telesakaru tīklu vai pakalpojumu tehnisko integritāti.

6. Ar noteikumu, ka tiek ievēroti 5. punktā minētie kritēriji, publisko telesakaru tīklu un pakalpojumu piekļuves un izmantošanas nosacījumi var ietvert:

- a) ierobežojumus attiecībā uz minēto pakalpojumu tālākpārdošanu vai dalītu izmantošanu;
- b) prasību starpsavienojumiem ar šādiem tīkliem un pakalpojumiem izmantot noteiktas tehniskas saskarnes, tostarp saskarņu protokolus;
- c) vajadzības gadījumā prasības par minēto pakalpojumu sadarbību un 16.18. pantā izklāstīto mērķu sasniegšanas veicināšanu;
- d) tipa apstiprinājumu terminālim vai citai iekārtai, kurai ir saskarne ar tīklu, un tehniskās prasības par minētās iekārtas pievienošanu minētajiem tīkliem;
- e) ierobežojumus attiecībā uz privāti nomātu vai īpašumā esošu sakaru kanālu starpsavienojumu ar minētajiem tīkliem vai pakalpojumiem, vai cita pakalpojumu sniedzēja nomātiem vai tā īpašumā esošiem sakaru kanāliem vai
- f) paziņošanas, reģistrācijas un licencēšanas prasības.

16.7. PANTS

Strīdu izšķiršana telesakaru jomā

1. Katra Puse nodrošina, ka strīdā, kas saistībā ar šajā nodaļā noteiktajām tiesībām un pienākumiem rodas starp telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem, tās telesakaru regulators pēc jebkuras strīdā iesaistītās puses pieprasījuma pieņem saistošu lēmumu, ar kuru strīds tiek izšķirts attiecīgās Puses tiesību aktos noteiktajā termiņā.
2. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru regulatora pieņemtais lēmums tiek publiskots, ievērojot uzņēmējdarbības konfidencialitātes prasības. Katra Puse nodrošina, ka strīdā iesaistītās puses saņem pilnīgu lēmuma pamatojumu un ka tām ir tiesības apstrīdēt minēto lēmumu saskaņā ar 16.3. panta 6. punktu.
3. Šā panta 1. un 2. punkts neliedz strīdā iesaistītai pusei celt prasību tiesu iestādēs⁴.

---

⁴ Attiecībā uz Meksiku Telesakaru regulatīvās komisijas (*Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT)*) pieņemtos vispārējos noteikumus, darbību vai bezdarbību var apstrīdēt tikai netiešā *amparo* tiesas procesā federālajās tiesās, kas specializējušās konkurences, apraides un telesakaru jomā, un attiecībā uz tiem nevar pieņemt apturēšanas rīkojumu.

16.8. PANTS

Nozīmīgiem pakalpojumu sniedzējiem piemērojamie aizsardzības pasākumi konkurences jomā

1. Katra Puse pieņem vai saglabā piemērotus pasākumus, kuru mērķis ir atturēt publisko telesakaru tīklu nodrošinātājus vai publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējus, kas vieni paši vai kopā ir nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji, no iesaistīšanās pret konkurenci vērstā praksē vai no šādas prakses turpināšanas.
2. Šā panta 1. punktā norādītā pret konkurenci vērstā prakse jo īpaši ietver:
  - a) iesaistīšanos pret konkurenci vērstā šķērssubsidēšanā;
  - b) no konkurentiem iegūtas informācijas izmantošanu ar rezultātiem, kas vērsti pret konkurenci, un
  - c) liegumu citiem pakalpojumu sniedzējiem savlaicīgi piekļūt tehniskajai informācijai par pamata iekārtām un būtiskai komerciālai informācijai, kas tiem vajadzīga, lai sniegtu pakalpojumus.

16.9. PANTS

Starpsavienojums ar nozīmīgiem pakalpojumu sniedzējiem

1. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs publisko telesakaru tīklu nodrošinātājs un pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā nodrošina starpsavienojumu ar otras Puses publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem:

- a) jebkurā tehniski iespējamā punktā minētā nozīmīgā pakalpojumu sniedzēja tīklā;
- b) ar nediskriminējošiem noteikumiem, tostarp attiecībā uz likmēm, tehniskajiem standartiem, specifikācijām, kvalitāti un uzturēšanu;
- c) ne zemākā kvalitātē, kādu tas nodrošina līdzīgiem paša sniegtiem pakalpojumiem vai līdzīgiem tā meitasuzņēmumu vai citu saistītu uzņēmumu pakalpojumiem;
- d) laikus un ar tādiem noteikumiem, tai skaitā par tarifiem⁵, tehniskajiem standartiem un specifikācijām, kuri ir pārredzami un pamatoti, kuros ir ņemta vērā ekonomiskā īstenojamība un kuri ir pietiekami atsaistīti, lai publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu maksāt par tīkla elementiem vai iekārtām, kas tiem nav nepieciešami attiecīgā pakalpojuma sniegšanai, un

---

⁵ Nekas šajā punktā neliedz Pusei pieprasīt, lai nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs nodrošina starpsavienojumu par uz izmaksām orientētiem tarifiem. "Uz izmaksām orientēti tarifi" ir tarifi, kuri ir balstīti uz izmaksām, var ietvert samērīgu peļņu un kuru veidošanā var būt izmantotas dažādas izmaksu metodikas atkarībā no iekārtām vai pakalpojumiem.

- e) papildus vairākumam lietotāju piedāvātajiem tīkla pieslēgumpunktiem – pēc pieprasījuma vēl citos punktos par maksu, kas atspoguļo nepieciešamā papildaprīkojuma uzstādīšanas izmaksas.

2. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji tās teritorijā attiecīgā gadījumā publisko:

- a) starpsavienojuma standartpiedāvājumu vai citu standartizētu starpsavienojuma piedāvājumu, kurā ietverti noteikumi un tarifi, ko nozīmīgais pakalpojumu sniedzējs parasti piedāvā publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem, vai
- b) spēkā esoša starpsavienojuma līguma noteikumus.

3. Katra Puse publisko procedūras, ko izmanto sarunās par starpsavienojumu ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju tās teritorijā.

16.10. PANTS

Piekļuve pamata iekārtām

1. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā ar pamatotiem, pārredzamiem un nediskriminējošiem noteikumiem, pamatojoties uz vispārpieejamu piedāvājumu, dara pieejamas savas pamata iekārtas publisko telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu publiskos telesakaru pakalpojumus, izņemot gadījumus, kad tas nav nepieciešams, lai panāktu efektīvu konkurenci, – ja par to ļauj spriest savāktie fakti un telesakaru regulatora veiktais tirgus nosacījumu novērtējums. Nozīmīgā pakalpojumu sniedzēja pamata iekārtas var ietvert tīkla elementus, nomātu sakaru kanālu pakalpojumus un saistītās iekārtas.
2. Katra Puse piešķir savam telesakaru regulatoram pilnvaras noteikt, kuras pamata iekārtas nozīmīgam pakalpojumu sniedzējam jādara pieejamas tās teritorijā un kādā mērā šīs pamata iekārtas ir jāatdala. Noteikšanas procesā cita starpā ņem vērā mērķi panākt efektīvu konkurenci un izdevīgumu galalietotāju ilgtermiņa interesēs.
3. Ja Puse pieprasa nozīmīgam pakalpojumu sniedzējam piedāvāt savus publiskos telesakaru pakalpojumus tālākpārdošanai, tā nodrošina, ka nozīmīgais pakalpojumu sniedzējs neizvirza nepamatotus vai diskriminējošus nosacījumus savu publisko telesakaru pakalpojumu tālākpārdošanai.

16.11. PANTS

Ierobežoti resursi

1. Katra Puse nodrošina, ka ierobežotu resursu, t. sk. radiofrekvenču spektra, numuru un piekļuves tiesību, iedalīšanu un piešķiršanu veic atklāti, objektīvi, savlaicīgi, pārredzami, nediskriminējoši un samērīgi, ņemot vērā vispārējo interešu mērķus, t. sk. konkurences veicināšanu. Ar izmantošanas tiesībām saistīto procedūru, nosacījumu un pienākumu pamatā ir objektīvi, pārredzami, nediskriminējoši un samērīgi kritēriji.
2. Katra Puse nodrošina, ka datus par iedalīto frekvenču joslu pašreizējo izmantošanu publisko, taču nav nepieciešams sīkāk norādīt datus par radiofrekvenču spektru, kas piešķirts īpašām valsts vajadzībām.
3. Puses var izmantot uz tirgu balstītas pieejas, piemēram, izsoles procedūras, lai radiofrekvenču spektru piešķirtu komerciālām vajadzībām.

4. Puses pasākumi radiofrekvenču spektra iedalīšanai un piešķiršanai un frekvenču pārvaldībai paši par sevi nav pretrunā 10.6. pantam (Piekļuve tirgum) un 11.4. pantam (Piekļuve tirgum). Katra Puse saglabā tiesības pieņemt un uzturēt spektra un frekvenču pārvaldības pasākumus, kas var ierobežot telesakaru pakalpojumu sniedzēju skaitu, ja šie pasākumi ir saskaņā ar citiem šā nolīguma noteikumiem. Šīs tiesības ietver spēju iedalīt frekvenču joslas, ņemot vērā pašreizējās un nākotnes vajadzības un radiofrekvenču spektra pieejamību.

16.12. PANTS

Numuru pārnesamība

Katra Puse savā teritorijā nodrošina, ka publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēji nodrošina numuru pārnesamību savlaicīgi, nepasliktinot kvalitāti, uzticamību vai ērtības un ievērojot pamatotus un nediskriminējošus noteikumus.

16.13. PANTS

Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības definēt, kāda veida universālā pakalpojuma pienākumus tā vēlas saglabāt.

2. Katra Puse visus universālā pakalpojuma pienākumus pārvalda pārredzamā, nediskriminējošā un konkurences ziņā neitrālā veidā. Katra Puse nodrošina, ka neviens universālā pakalpojuma pienākums, ko tā nosaka, nav apgrūtinošāks, nekā vajadzīgs tāda veida universālajam pakalpojumam, ko Puse ir definējusi. Saskaņā ar šiem principiem definētos universālā pakalpojuma pienākumus pašus par sevi neuzskata par tādiem, kas vērsti pret konkurenci.
3. Katra Puse nodrošina, ka universālā pakalpojuma sniedzēju izraudzīšanās procedūrās var piedalīties visi publisko telesakaru tīklu nodrošinātāji vai pakalpojumu sniedzēji. Izraudzīšanās notiek, izmantojot efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu mehānismu.
4. Ja Puse nolemj izmaksāt kompensāciju universālā pakalpojuma sniedzējiem, tā nodrošina, ka šāda kompensācija nepārsniedz vajadzības, kas tieši attiecināmas uz universālā pakalpojuma pienākumu un kas noteiktas konkurenciālā procedūrā vai pēc neto izmaksām.

16.14. PANTS

Informācijas konfidencialitāte

1. Katra Puse nodrošina, ka publisko telesakaru tīklu nodrošinātāji vai pakalpojumu sniedzēji, kas iegūst informāciju no cita publisko telesakaru tīklu nodrošinātāja vai pakalpojumu sniedzēja, 16.5., 16.9. vai 16.10. pantā paredzētajā sarunu procesā izmanto šo informāciju tikai tam mērķim, kuram tā sniegta, vienmēr ievērojot minētās informācijas konfidencialitāti.

2. Katra Puse nodrošina publisko telesakaru tīklu vai pakalpojumu izmantošanas gaitā pārraidītās telesakaru informācijas un ar to saistītās datu plūsmas datu konfidencialitāti, ievērojot prasību, ka šajā nolūkā piemērotie pasākumi nerada patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju vai pakalpojumu tirdzniecības slēptus ierobežojumus.

16.15. PANTS

Tehnoloģiskā neitralitāte

Puses atzīst tehnoloģiskās neitralitātes priekšrocības, jo īpaši attiecībā uz iespēju publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem pašiem izvēlēties tehnoloģijas, ko tie izmantos savu pakalpojumu sniegšanai. Puse var ierobežot šādas izvēles iespējas, pieņemot vai saglabājot prasības par leģitīmu sabiedriskās politikas mērķu ievērošanu, ja vien minētās prasības nerada nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībai.

16.16. PANTS

Nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju izmantotā pieeja

Katra Puse piešķir savam telesakaru regulatoram pilnvaras attiecīgā gadījumā pieprasīt, lai nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā piešķir otras Puses publisko telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu attiecīgais nozīmīgais pakalpojumu sniedzējs līdzīgos apstākļos piešķir saviem meitasuzņēmumiem vai saistītajiem uzņēmumiem attiecībā uz:

- a) līdzīgu telesakaru pakalpojumu pieejamību, sniegšanu, tarifiem vai kvalitāti un
- b) starpsavienojumam nepieciešamo tehnisko saskarņu pieejamību.

16.17. PANTS

Starptautisko mobilo sakaru viesabonēšana

1. Katra Puse cenšas sadarboties, lai veicinātu pārredzamus un samērīgus starptautisko mobilo sakaru viesabonēšanas pakalpojumu tarifus nolūkā sekmēt tirdzniecības apjoma palielināšanos starp Pusēm un patērētāju labklājības līmeņa paaugstināšanos.

2. Katra Puse var uzlabot pārredzamību un konkurenci attiecībā uz starptautisko mobilo sakaru viesabonēšanas tarifiem un viesabonēšanas pakalpojumu tehnoloģiskajām alternatīvām, piemēram:

- a) nodrošinot to, ka informācija par mazumtirdzniecības tarifiem ir viegli pieejama patērētājiem, un
- b) līdz minimumam samazinot šķēršļus, kas kavē viesabonēšanas tehnoloģisko alternatīvu izmantošanu, tā ka patērētāji, kas apmeklē tās teritoriju, var piekļūt telesakaru pakalpojumiem, izmantojot pašu izvēlētu ierīci.

16.18. PANTS

Starptautiskie standarti un organizācijas

Puses atzīst starptautisko standartu nozīmi telesakaru tīklu vai pakalpojumu globālajā savietojamībā un sadarbībā un veicina minētos standartus ar attiecīgo starptautisko institūciju, tai skaitā Starptautiskās Telesakaru savienības un Starptautiskās Standartizācijas organizācijas, starpniecību.

17. NODAĻA

STARPTAUTISKO JŪRAS PĀRVADĀJUMU PAKALPOJUMI

17.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā, 10. nodaļas B iedaļā (Ieguldījumu liberalizācija), 11. nodaļā (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļā (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā) un 18. nodaļā (Finanšu pakalpojumi):
  - a) “konteineru izvietošanas un glabāšanas pakalpojumi” ir darbības, kas ietver konteineru glabāšanu ostas teritorijā vai iekšzemē ar mērķi tos piepildīt vai izkraut, labot un sagatavot pārvadāšanai;
  - b) “muitošanas pakalpojumi” ir darbības, kas ietver muitas formalitāšu kārtošānu citas personas vārdā attiecībā uz kravu importu, eksportu vai tranzītu neatkarīgi no tā, vai šis pakalpojums ir pakalpojumu sniedzēja pamatdarbības veids vai tā pamatdarbības parasts papildinājums;

- c) “tiešie vai multimodālie pārvadājumi” ir kravas pārvadājumi ar vienotu pārvadājumu dokumentu, izmantojot vairāk nekā vienu pārvadājumu veidu, tai skaitā starptautisku jūras pārvadājumu;
- d) “kravu nosūtīšanas pakalpojumi” ir darbības, kas ietver kravu pārvadājumu organizēšanu un uzraudzību nosūtītāju vārdā, veicot transporta un saistītu pakalpojumu iegādi, sagatavojot dokumentus un sniedzot ar uzņēmējdarbību saistītu informāciju;
- e) “starptautiska krava” ir krava, ko pārvadā starp vienas Puses ostu un otras Puses vai trešās valsts ostu, vai starp vienas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu;
- f) “starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumi” ir pasažieru vai kravas pārvadājumi ar jūras kuģiem starp vienas Puses ostu un otras Puses vai trešās valsts ostu vai starp vienas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu, tai skaitā tieši līgumi ar citu transporta pakalpojumu sniedzējiem, lai veiktu tiešus vai multimodālus pārvadājumus ar vienotu pārvadājumu dokumentu, bet neietver tiesības sniegt citus šādus pārvadājumu pakalpojumus;
- g) “jūras pārvadājumu palīgpakalpojumi” ir jūras kravu apstrādes pakalpojumi, muitošanas pakalpojumi, konteineru izvietojšanas un glabāšanas pakalpojumi, jūras aģentūru pakalpojumi un jūras kravu nosūtīšanas pakalpojumi;

- h) “jūras aģentūru pakalpojumi” ir darbības, ko noteiktā ģeogrāfiskā apgabalā veic aģenta statusā, pārstāvot vienas vai vairāku rēdereju vai kuģniecības sabiedrību uzņēmējdarbības intereses šādiem mērķiem:
- i) jūras pārvadājumu un saistīto pakalpojumu mārketingu un pārdošana, no kotēšanas līdz rēķina iesniegšanai, konosamentu sagatavošana minēto sabiedrību vārdā, nepieciešamo saistīto pakalpojumu iegāde un tālākpārdošana, dokumentu sagatavošana un uzņēmējdarbības informācijas sniegšana vai
  - ii) rīkošanās minēto sabiedrību vārdā, vajadzības gadījumā organizējot kuģa iebraukšanu ostā vai kravu pārņemšanu, un
- i) “jūras kravu apstrādes pakalpojumi” ir darbības, ko veic stividoru sabiedrības, tostarp termināļu apsaimniekotāji, bet neietver ostas strādnieku tiešās darbības, ja šis darbaspēks tiek organizēts neatkarīgi no stividoru darbībām vai termināļa apsaimniekošanas uzņēmumiem; ieskaitot turpmāk minēto darbību organizāciju un uzraudzību:
- i) kravas iekraušana kuģī vai izkraušana no tā;
  - ii) kravas piestiprināšana vai atsaitēšana vai
  - iii) kravas pieņemšana vai nodošana un uzglabāšana pirms nosūtīšanas vai pēc saņemšanas.

17.2. PANTS

Mērķis

Šajā nodaļā ir izklāstīti principi, pēc kuriem tiek organizēti starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumi, ko liberalizē saskaņā ar 10. nodaļas B iedaļu (Ieguldījumu liberalizācija), 11. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā) un 18. nodaļu (Finanšu pakalpojumi).

17.3. PANTS

Principi

1. Ievērojot jebkuru pasākumu, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām saskaņā ar I pielikumu (Esošie pasākumi), II pielikumu (Turpmākie pasākumi), III pielikumu (Saistības attiecībā uz piekļuvi tirgum) un VI pielikumu (Finanšu pakalpojumi), katra Puse:

- a) efektīvi piemēro principu, ka starptautiskajiem jūrniecības tirgiem un tirdzniecībai tiek nodrošināta neierobežota piekļuve uz komerciāla pamata un bez diskriminācijas, un

- b) piešķir kuģiem, kuri kuģo ar otras Puses karogu vai kurus ekspluatē otras Puses pakalpojumu sniedzēji, tādu režīmu, kurš nav mazāk labvēlīgs par to, kādu Puse piešķir saviem kuģiem, cita starpā attiecībā uz piekļuvi ostām, ostu infrastruktūras un pakalpojumu izmantošanu un jūras pārvadājumu palīgpakalpojumu izmantošanu, kā arī saistītām nodevām un maksām, muitas infrastruktūru un piestātņu un iekraušanas un izkraušanas iekārtu piešķiršanu.

2. Piemērojot 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētos principus, Puses:

- a) neievieš kravas dalīšanas režīmu turpmākos divpusējos nolīgumos ar trešām valstīm attiecībā uz jūras transporta pakalpojumiem, ieskaitot sauso un šķidro beztaras preču tirdzniecību un līnijpārvadājumus, un samērīgā laikposmā izbeidz šādu kravas dalīšanas režīmu, ja tas pastāvējis iepriekšējos nolīgumos, un
- b) pēc šā nolīguma stāšanās spēkā atceļ un atturas ieviest vienpusējus pasākumus un administratīvus, tehniskus vai citus šķēršļus, kas varētu veidot slēptus ierobežojumus vai diskrimināciju brīvā starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniegšanā.

3. Katra Puse atļauj otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem izveidot uzņēmumu, kas ir iedibināts un darbojas tās teritorijā saskaņā ar I pielikumu (Esošie pasākumi), II pielikumu (Turpmākie pasākumi), III pielikumu (Saistības attiecībā uz piekļuvi tirgum) un VI pielikumu (Finanšu pakalpojumi).

4. Katra Puse ar pamatotiem un nediskriminējošiem noteikumiem otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem ostā dara pieejamus šādus pakalpojumus: loča pakalpojumus, vilkšanas un velkoņu palīdzību, apgādi, degvielas un ūdens piegādi, atkritumu savākšanu un balasta atlikumu aizvākšanu, ostas kapteiņa pakalpojumus, navigācijas līdzekļus, avārijas remonta iekārtas, enkurvietas, piestātņu un pietauvošanas pakalpojumus, kā arī krasta operatīvos pakalpojumus, kas ir būtiski kuģu ekspluatācijai, ietverot sakarus, ūdens un elektrības piegādi.

18. NODAĻA

FINANŠU PAKALPOJUMI

18.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējs” ir Puses persona, kas ir iesaistījies finanšu pakalpojumu sniegšanā šīs Puses teritorijā un kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumu pāri robežām;
- b) “finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība” vai “finanšu pakalpojumu pārrobežu sniegšana” ir finanšu pakalpojumu sniegšana:
  - i) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā vai
  - ii) vienas Puses teritorijā pakalpojuma patērētājam no otras Puses; šāda finanšu pakalpojuma sniegšana neietver finanšu pakalpojumu sniegšanu pirmās Puses teritorijā, kas izpaužas kā ieguldījuma veikšana minētajā teritorijā;

- c) “finanšu iestāde” ir jebkurš finanšu pakalpojumu sniedzējs, kas veic finanšu pakalpojumu, ja šim pakalpojuma sniedzējam ir atļauts veikt uzņēmējdarbību, tas tiek regulēts vai uzraudzīts finanšu iestādes statusā saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, kuras teritorijā tas atrodas, tostarp tā var būt finanšu pakalpojumu sniedzēja filiāle vienas Puses teritorijā, tā galvenajam birojam atrodas citas Puses teritorijā;
- d) “citas Puses finanšu iestāde” ir vienas Puses teritorijā izvietota finanšu iestāde, kas ir citas Puses personas kontrolē;
- e) “finanšu pakalpojums” ir jebkāds finansiāla rakstura pakalpojums, tostarp visu veidu apdrošināšana un ar apdrošināšanu saistītie pakalpojumi, kā arī visi banku un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu), kas ietver šādas darbības:
  - i) apdrošināšana un ar to saistītie pakalpojumi:
    - A) tiešā apdrošināšana, ieskaitot līdzapdrošināšanu:
      - 1) dzīvības apdrošināšana;
      - 2) nedzīvības apdrošināšana;
    - B) pārāpdrošināšana un retrocesija;

- C) apdrošināšanas starpniecība, piemēram, apdrošināšanas brokeru un aģentūru darbība, un
  - D) apdrošināšanas palīgpakalpojumi, piemēram, konsultācijas, aktuāra pakalpojumi, riska novērtēšana un negadījumu noregulēšanas pakalpojumi, un
- ii) banku un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu):
- A) noguldījumu un citu atmaksājamu līdzekļu pieņemšana no plašas sabiedrības;
  - B) visa veida kreditēšana, tostarp patēriņa kredīti, hipotekārie kredīti, faktoringa un komercdarījumu finansēšana;
  - C) finanšu noma;
  - D) visi maksājumu un naudas pārskaitījumu pakalpojumi, tostarp kredītkartes, maksājumu kartes un debetkartes, ceļotāju čeki un bankas pārvedu vekseli;
  - E) garantijas un saistības;

- F) turpmāk minēto objektu tirdzniecība savā vai klientu vārdā biržā vai ārpusbiržas tirgū, vai citādi:
- 1) naudas tirgus instrumenti, ieskaitot čekus, vekselus, depozītu sertifikātus;
  - 2) ārvalstu valūta;
  - 3) atvasinātie instrumenti, tai skaitā standartizēti nākotnes līgumi un iespēju līgumi;
  - 4) valūtas kursa un procentu likmju instrumenti, tostarp tādi produkti kā mijmaiņas darījumi, regulētā tirgū netirgoti procentu likmes nākotnes līgumi;
  - 5) pārvedami vērtspapīri un
  - 6) citi apgrozāmi instrumenti un finanšu aktīvi, tostarp dārgmetāli;
- G) dalība visu veidu vērtspapīru emisijā, tai skaitā riska parakstīšana un izvietošana, darbojoties kā aģentam (publiski vai privāti), un pakalpojumu sniegšana saistībā ar šādu emisiju;
- H) starpniecība naudas darījumos;

- I) aktīvu pārvaldība, tostarp skaidras naudas vai vērtspapīru portfeļa pārvaldība, visu veidu kolektīvo ieguldījumu pārvaldība, pensiju fondu pārvaldība, turēšanas, noguldījumu un trasta pakalpojumi;
  - J) finanšu aktīvu, tostarp vērtspapīru, atvasināto finanšu instrumentu un citu maksāšanas līdzekļu, norēķinu un mijieskaita pakalpojumi;
  - K) finanšu informācijas, finanšu datu apstrādes un saistīto programmatūru nodrošināšana un nodošana, ko veic citi finanšu pakalpojumu sniedzēji, un
  - L) konsultatīvi, starpniecības un citi finanšu palīgpakalpojumi saistībā ar visām darbībām, kas uzskaitītas A) līdz K) punktā, ieskaitot kredītu datubāzi un analīzi, konsultācijas par ieguldījumiem un portfeļiem un to analīzi un konsultācijas par uzņēmumu pārņemšanu, pārstrukturēšanu un stratēģiju;
- f) “finanšu pakalpojumu sniedzējs” ir Puses persona, kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumu minētās Puses teritorijā, bet tas neietver publisku iestādi;

- g) “ieguldījums” ir ieguldījums, kas definēts 10.1. panta (Definīcijas) 2. punktā, izņemot to, ka attiecībā uz minētajā definīcijā norādītajiem aizdevumiem un citiem parāda instrumentiem:
- i) finanšu iestādei izsniegts aizdevums vai finanšu iestādes izsniegts parāda instruments ietilpst termina “ieguldījums” tvērumā, ja Puse, kuras teritorijā finanšu iestāde atrodas, to uzskata par pašu kapitālu neatkarīgi no aizdevuma vai parāda instrumenta termiņa, un
  - ii) termins “ieguldījums” neietver finanšu iestādes izsniegtu aizdevumu vai tai piederošu parāda instrumentu, kas nav finanšu iestādei izsniegts aizdevums vai finanšu iestādes parāda instruments, kurš minēts i) apakšpunktā;
- lielākai noteiktībai – pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja piešķirts aizdevums vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja parāda instruments, izņemot finanšu iestādei izsniegtu aizdevumu vai finanšu iestādes izsniegtu parāda instrumentu, ir ieguldījums 10. nodaļas (Ieguldījumi) izpratnē ar noteikumu, ka minētais aizdevums vai parāda instruments atbilst ieguldījumu kritērijiem, kas norādīti 10.1. pantā (Definīcijas);
- h) “Puses ieguldītājs” ir kādas Puses ieguldītājs, kā definēts 10.1. pantā (Definīcijas);
- i) “jauns finanšu pakalpojums” ir finansiāla rakstura pakalpojums (tostarp pakalpojumi, kas attiecas uz esošiem un jauniem produktiem vai produkta sniegšanas veidu), kuru nesniedz neviens finanšu pakalpojumu sniedzējs Puses teritorijā, bet kuru sniedz otras Puses teritorijā;

j) “publiska iestāde” ir:

- i) kādas Puses valdība, centrālā banka vai monetārā iestāde, vai Puses īpašumā vai kontrolē esošs subjekts, kas galvenokārt veic valdības funkcijas vai darbības valstiskām vajadzībām, izņemot subjektus, kuri galvenokārt nodarbojas ar finanšu pakalpojumu sniegšanu ar komerciāliem noteikumiem, vai
  - ii) privāta iestāde, kas veic funkcijas, kuras parasti veic centrālā banka vai monetārā iestāde, - kad tā izpilda minētās funkcijas, un
- k) “pašregulējuma organizācija” ir nevalstiska struktūra, tostarp jebkāda vērtspapīru vai standartizētu nākotnes līgumu birža vai tirgus, mijieskaita aģentūra vai cita organizācija vai asociācija, kas uz Puses deleģējuma vai statūtu pamata īsteno regulatīvas vai uzraudzības pilnvaras pār finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

18.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz:
- a) otras Puses finanšu iestādēm;

- b) otras Puses ieguldītājiem un šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs Puses teritorijā un
- c) finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību.

2. Lielākai noteiktībai – 10. nodaļu (Ieguldījumi) piemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem:

- a) kas attiecas uz Puses ieguldītājiem vai šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu pakalpojumu sniedzējos, kuri nav finanšu iestādes, un
- b) kas nav ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saistīti pasākumi un neattiecas uz Puses ieguldītājiem vai šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs.

3. Šo nodaļu nepiemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz:

- a) darbībām vai pakalpojumiem, kas ir daļa no valsts pensiju plāna vai tiesību aktos noteiktas sociālās nodrošinājuma sistēmas, vai

- b) darbībām vai pakalpojumiem, ko veic vai sniedz Puses, tostarp tās publisko iestāžu, uzdevumā vai ar tās sniegtu garantiju vai, izmantojot tās finanšu līdzekļus,

izņemot tiktāl, ciktāl Puse atļauj a) vai b) apakšpunktā norādītās darbības vai pakalpojumus veikt tās finanšu iestādēm, konkurējot ar publisku iestādi vai finanšu iestādi.

4. Šī nodaļa neattiecas uz publisko iepirkumu finanšu pakalpojumu jomā.

5. Nekas šajā nolīgumā neattiecas uz centrālās bankas vai monetārās iestādes vai jebkuras citas publiskas iestādes darbībām, kas veiktas, īstenojot monetāro vai valūtas maiņas kursa politiku.

6. Šā nolīguma 10. nodaļas (Ieguldījumi) un 11. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) noteikumus piemēro šīs nodaļas jomā ietilpstošajiem pasākumiem tikai tiktāl, ciktāl minētie noteikumi ir iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu.

7. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauti un par tās daļu kļūst turpmāk minētie noteikumi, kurus *mutatis mutandis* piemēro pasākumiem, ko kāda Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz otras Puses finanšu iestādēm, otras Puses ieguldītājiem un šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs Puses teritorijā:

- a) 10.11. pants (Formālas prasības), 10.14. pants (Ieguldījumi un regulatīvie mērķi un pasākumi), 10.15. pants (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 10.16. pants (Pārvedumi), 10.17. pants (Zaudējumu kompensācija), 10.18. pants (Ekspropriācija un kompensācija), 10.19. pants (Subrogācija), 10.52. pants (Priekšrocību neattiecināšana), 11.9. pants (Priekšrocību neattiecināšana) un
- b) 10. nodaļas (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) D iedaļa – tikai attiecībā uz apgalvojumiem, ka Puse ir pārkāpusi 18.3. vai 18.4. pantu attiecībā uz finanšu iestādes darbību vai ieguldījumiem finanšu iestādē vai pārkāpusi 10.11. pantu (Formālas prasības), 10.15. pantu (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 10.16. pantu (Pārvedumi), 10.17. pantu (Zaudējumu kompensācija), 10.18. pantu (Ekspropriācija un kompensācija), 10.52. pantu (Priekšrocību neattiecināšana) vai 11.9. pantu (Priekšrocību neattiecināšana).

8. Rodoties neatbilstībai starp šo nodaļu un jebkuru citu nolīguma noteikumu, prevalē šī nodaļa, ciktāl pastāv šāda neatbilstība.

18.3. PANTS

Valsts režīms

1. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 10.7. pants (Valsts režīms), un to piemēro otras Puses ieguldītājiem un finanšu iestādēm un to ieguldījumiem finanšu iestādēs.
2. Režīms, ko Puse attiecina uz saviem ieguldītājiem un savu ieguldītāju ieguldījumiem atbilstoši 10.7. pantam (Valsts režīms), nozīmē režīmu, ko tā attiecina uz savām finanšu iestādēm un savu ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs.

18.4. PANTS

Lielākās labvēlības režīms

1. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 10.8. pants (Lielākās labvēlības režīms), un to piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz otras Puses ieguldītājiem un finanšu iestādēm un to ieguldījumiem finanšu iestādēs.

2. Režīms, ko Puse attiecina uz trešās valsts ieguldītājiem un trešās valsts ieguldītāju ieguldījumiem atbilstoši 10.8. pantam (Lielākās labvēlības režīms), nozīmē režīmu, ko attiecina uz trešās valsts finanšu iestādēm un ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem finanšu iestādēs.

18.5. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Puse attiecībā uz otras Puses finanšu iestādi vai piekļuvi tirgum, kura rodas, otras Puses ieguldītājam iedibinot finanšu iestādi, visā savā teritorijā vai teritoriālajā apakšiedalījumā nepieņem vai nesaglabā pasākumu, kas:

a) nosaka ierobežojumus:

- i) finanšu iestāžu skaitam skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;
- ii) finanšu pakalpojumu darījumu vai aktīvu kopējai vērtībai skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

- iii) finanšu pakalpojumu darījumu kopskaitam vai sniegto finanšu pakalpojumu kopējam daudzumam, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā, vai
  - iv) to fizisko personu kopskaitam, ko drīkst nodarbināt konkrētā finanšu pakalpojumu sektorā vai ko drīkst nodarbināt finanšu iestāde, un kas ir nepieciešamas konkrēta finanšu pakalpojuma izpildīšanai un tieši saistītas ar to, skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā vai
- b) ierobežo vai pieprasa konkrētus tiesību subjektu vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību finanšu iestāde drīkst veikt saimniecisku darbību.

2. Lielākai noteiktībai – šo pantu neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei pieprasīt, lai finanšu iestāde sniegtu konkrētus finanšu pakalpojumus, izmantojot atsevišķus tiesību subjektus, ja saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem finanšu iestādes sniegto finanšu pakalpojumu klāstu nedrīkst sniegt viena iestāde.

18.6. PANTS

Augstākā vadība un direktoru padomes

Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 10.10. pants (Augstākā vadība un direktoru padomes), un to piemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kuri attiecas uz finanšu iestādēm.

18.7. PANTS

Finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība

1. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauti un par tās daļu kļūst 11.4. pants (Piekļuve tirgum) un 11.6. pants (Valsts režīms), un tos piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai saglabājusi attiecībā uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz 18.-A pielikumā (Finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) norādītos finanšu pakalpojumus.
2. Režīms, ko Puse attiecina uz saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši 11.6. pantam (Valsts režīms), nozīmē režīmu, kas attiecināts uz tās finanšu pakalpojumiem un finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

3. Pasākumi, ko Puse nepieņem vai nesaglabā attiecībā uz otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši 11.4. pantam (Piekļuve tirgum), nozīmē pasākumus, kas attiecas uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz finanšu pakalpojumus.
4. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 11.7. pants (Lielākās labvēlības režīms), un to piemēro pasākumiem, ko Puse pieņemusi vai saglabājusi attiecībā uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem.
5. Režīms, ko Puse attiecina uz trešās valsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši 11.7. pantam (Lielākās labvēlības režīms), nozīmē režīmu, kas attiecināts uz trešās valsts finanšu pakalpojumiem un trešās valsts finanšu pakalpojumu sniedzējiem.
6. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 11.5. pants (Klātbūtne uz vietas), un to piemēro otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz 18.-A pielikumā (Finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) norādītos finanšu pakalpojumus.
7. Katra Puse atļauj personām, kas atrodas tās teritorijā, un saviem valstspiederīgajiem neatkarīgi no to atrašanās vietas iegādāties finanšu pakalpojumus no otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri atrodas tās teritorijā. Šis pienākums neliek Pusei atļaut šādiem pakalpojumu sniedzējiem veikt uzņēmējdarbību vai piedāvāt pakalpojumus tās teritorijā. Puse šā pienākuma vajadzībām var definēt jēdzienus “veikt uzņēmējdarbību” un “piedāvāt pakalpojumus” ar noteikumu, ka minētās definīcijas nav pretrunā 1. punktam.

8. Šo pantu neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei pieņemt vai saglabāt pasākumu, kas nosaka formālas prasības attiecībā uz pārrobežu finanšu pakalpojuma sniegšanu, piemēram, pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju un finanšu instrumentu reģistrācijas vai apstiprināšanas pienākumu, – ar noteikumu, ka minētās prasības nepiemēro diskriminējošā veidā.

18.8. PANTS

Veiktspējas prasības

1. Puses kopīgi nosaka veiktspējas prasību disciplīnas, kuras piemēro ieguldījumiem finanšu iestādēs, piemēram, tādas kā 10.9. pantā (Veiktspējas prasības) noteiktās.

2. Kad saskaņā ar 1. punktu ir kopīgi noteiktas veiktspējas prasību disciplīnas, Apvienotā padome 180 dienu laikā ar lēmumu groza 1. punktu, lai minētās disciplīnas integrētu šajā pantā, un pēc vajadzības var grozīt katras Puses atrunas un neatbilstīgos pasākumus VI pielikumā (Finanšu pakalpojumi).

3. Šā nolīguma 18.12. pantu piemēro pasākumiem, kas uzskaitīti attiecībā uz 1. punktā minētajām veiktspējas prasību disciplīnām.

18.9. PANTS

Jauni finanšu pakalpojumi Puses teritorijā

1. Puse atļauj otras Puses finanšu iestādei sniegt jebkādus jaunus finanšu pakalpojumus, ko pirmā Puse saskaņā ar saviem iekšzemes tiesību aktiem līdzīgā situācijā ļautu sniegt savām finanšu iestādēm, nepieņemot jaunus vai negrozot esošos tiesību aktus.
2. Neatkarīgi no 18.8. panta 1. punkta saistībā ar 11.4. pantu (Piekļuve tirgum) Puse var noteikt institucionālo un juridisko formu, kas nepieciešama jauna finanšu pakalpojuma sniegšanai, un noteikt, ka pakalpojuma sniegšanai nepieciešama atļauja. Ja tiek prasīta šāda atļauja, lēmumu pieņem samērīgā termiņā un atļauju var nepiešķirt tikai piesardzības apsvērumu dēļ.

18.10. PANTS

Pārskatīšanas klauzula par datu plūsmām

Trīs gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses atkārtoti novērtē nepieciešamību iekļaut šajā nolīgumā noteikumus par brīvu datu apriti attiecībā uz šīs nodaļas jomā ietilpstošo darbību veikšanu.

18.11. PANTS

Informācijas apstrāde

Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā prasību Pusei izpaust ziņas, kas attiecas uz individuālu klientu darījumiem un kontiem, vai jebkādu konfidenciālu vai personālinformāciju, kas ir publisko iestāžu rīcībā.

18.12. PANTS

Atrunas un neatbilstīgi pasākumi

1. Šā nolīguma 18.3. līdz 18.7. pantu nepiemēro:
  - a) jebkuram esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse saglabā:
    - i) Eiropas Savienības līmenī, kā izklāstīts VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) VI-A papildinājumā (ES saraksts);
    - ii) centrālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) papildinājuma saraksta A iedaļā;

- iii) reģionālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) papildinājuma saraksta A iedaļā, vai
  - iv) vietējās pārvaldes līmenī;
- b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai vai
- c) šā punkta a) apakšpunktā minētā neatbilstošā pasākuma grozījumam, ciktāl šāds grozījums nesamazina pasākuma atbilstību, kāda tā bija:
- i) tieši pirms grozījuma, kad runa ir par 18.3., 18.4., 18.5. vai 18.6. pantu, vai
  - ii) nolīguma spēkā stāšanās dienā, kad runa ir par 18.7. pantu.
2. Šā nolīguma 18.3. līdz 18.7. pantu nepiemēro pasākumiem, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, ko minētā Puse noteikusi VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) papildinājuma saraksta B iedaļā.

3. Puses atrunas attiecībā uz 10.6. pantu (Piekļuve tirgum), 10.7. pantu (Valsts režīms), 10.8. pantu (Lielākās labvēlības režīms), 10.10. pantu (Augstākā vadība un direktoru padomes), 11.4. pantu (Piekļuve tirgum), 11.5. pantu (Klātbūtne uz vietas), 11.6. pantu (Valsts režīms) vai 11.7. pantu (Lielākās labvēlības režīms), kuras uzskaitītas I vai II pielikuma papildinājumā, ir arī atrunas attiecībā uz attiecīgi 18.3., 18.4., 18.5., 18.6. vai 18.7. pantu, ciktāl atrunā izklāstītais pasākums, nozare, apakšnozare vai darbība ietilpst šīs nodaļas darbības jomā.

4. Puse nepieņem nevienu pasākumu, uz kuru attiecas II pielikuma (Turpmākie pasākumi) papildinājumā uzskaitīta atruna, kas otras Puses ieguldītājam tā valstspiederības dēļ tieši vai netieši liek pārdot vai citādi atsavināt ieguldījumu, kurš pastāv brīdī, kad pasākums stājas spēkā.

18.13. PANTS

Piesardzības atkāpe

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē tā, ka tas liegtu kādai Pusei pieņemt vai paturēt spēkā pasākumus piesardzības apsvērumu⁶ dēļ, piemēram:

a) aizsargāt ieguldītājus, noguldītājus, apdrošinājuma ņēmējus vai tādas personas, pret kurām finanšu pakalpojuma sniedzējam ir fiduciāri pienākumi, vai

---

⁶ Puses atzīst, ka jēdziens “piesardzības apsvērumi” ietver atsevišķu finanšu pakalpojumu sniedzēju drošību, stabilitāti, integritātes saglabāšanu vai finanšu atbildību.

b) nodrošināt minētās Puses finanšu sistēmas integritāti un stabilitāti.

2. Ja šādi pasākumi neatbilst citiem šā nolīguma noteikumiem, tos neizmanto kā līdzekli, lai apietu kādas Puses saistības vai pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu.

18.14. PANTS

Atzīšana

1. Puse var atzīt otras Puses vai trešās valsts piesardzības pasākumus, nosakot, kā piemērot pirmās Puses pasākumus attiecībā uz finanšu pakalpojumiem. Šādu atzīšanu var panākt vai nu autonomi ar saskaņošanas palīdzību, vai pamatojoties uz nolīgumu vai citu vienošanos.

2. Ja Puse atzīst trešās valsts piesardzības pasākumu saskaņā ar 1. punktu, šī Puse dod otrai Pusei pienācīgu iespēju pierādīt, ka otrā Pusē pastāv apstākļi, kuru dēļ pirmā Puse ir atzinusi trešās valsts piesardzības pasākumu, un ka minētajos apstākļos otrā Pusē darbojas vai darbotos līdzvērtīgs regulējums, uzraudzība un īstenošana, kā arī attiecīgā gadījumā procedūras informācijas apmaiņai starp Pusēm.

3. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā prasību vienai Pusei atzīt otras Puses piesardzības pasākumu.

18.15. PANTS

Starptautiskie standarti

Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās teritorijā īsteno un piemēro starptautiski saskaņotus standartus attiecībā uz regulējumu un uzraudzību finanšu pakalpojumu jomā un attiecībā uz cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu. Šie starptautiski saskaņotie standarti cita starpā ietver G20, Finanšu stabilitātes padomes (FSP), Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (BCBS), Starptautiskās Apdrošināšanas uzraudzītāju asociācijas (IAIS), Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas (IOSCO), Finanšu darījumu darba grupas (FATF) un ESAO Pasaules foruma par pārredzamības un informācijas apmaiņas jautājumiem nodokļu jomā pieņemtos standartus.

18.16. PANTS

Pašregulējuma organizācijas

Ja Puse pieprasa, ka otras Puses finanšu iestādei vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējam jābūt pašregulējuma organizācijas biedram vai dalībniekam vai vajadzīga piekļuve pašregulējuma organizācijai, lai sniegtu finanšu pakalpojumu tās teritorijā vai tās virzienā, pirmā Puse nodrošina, ka pašregulējuma organizācija ievēro 18.3., 18.4. un 18.7. pantā noteiktos pienākumus.

18.17. PANTS

Maksājumu un tīrvērtes sistēmas

Katra Puse otras Puses finanšu iestādēm, kas ir iedibinātas tās teritorijā, piešķir piekļuvi publisko iestāžu vadītām maksājumu un tīrvērtes sistēmām un oficiālām finansēšanas un refinansēšanas iespējām, kuras pieejamas, veicot parastu uzņēmējdarbību un ar valsts režīma piešķiršanas noteikumiem. Šis pants nenodrošina piekļuvi Puses pēdējās instances aizdevēju iespējām.

18.18. PANTS

Iekšzemes regulējums un pārredzamība

1. Nolīguma 13. nodaļu (Iekšzemes regulējums) un 28. nodaļu (Laba regulatīvā prakse) nepiemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas attiecas uz šīs nodaļas piemērošanas jomu.
2. Katra Puse nodrošina, ka visi vispārpiemērojamie pasākumi, uz ko attiecas šī nodaļa, tiek izpildīti samērīgā, objektīvā un taisnīgā veidā.
3. Piemērojot 2. punktu, katra Puse, ciktāl tas ir praktiski iespējams un atbilst tās tiesību aktiem:
  - a) iepriekš publicē to savu normatīvos aktu projektus, kas saistīti ar šīs nodaļas jomā ietilpstošajiem jautājumiem, vai iepriekš publicē dokumentus ar pietiekamu informāciju par šādiem iespējamiem jauniem normatīvajiem aktiem, lai ieinteresētās personas un otra Puse varētu novērtēt, vai un kādā veidā varētu tikt būtiski ietekmētas to intereses;
  - b) nodrošina ieinteresētajām personām un otrai Pusei pienācīgu iespēju izteikt piezīmes par ierosinātajiem pasākumiem vai a) apakšpunktā minētajiem dokumentiem un
  - c) izskata piezīmes, kas saņemtas saskaņā ar b) apakšpunktu.

4. Ja Puse pieprasa iegūt atļauju finanšu pakalpojuma sniegšanai, šīs Puses kompetentās iestādes:

- a) ļauj pieteikuma iesniedzējam, ciktāl tas praktiski iespējams, iesniegt pieteikumu jebkurā laikā;
- b) paredz samērīgu termiņu pieteikuma iesniegšanai, ja pieteikumu iesniegšanai ir noteikti konkrēti termiņi;
- c) nodrošina pakalpojumu sniedzējiem un personām, kas vēlas sniegt pakalpojumu, informāciju, kura vajadzīga, lai ievērotu prasības un procedūras šādas atļaujas saņemšanai, saglabāšanai, grozīšanai un atjaunošanai;
- d) ciktāl tas praktiski iespējams, norāda orientējošu pieprasījuma apstrādes termiņu;
- e) cenšas pieņemt pieteikumus elektroniskā formātā;
- f) dokumentu oriģinālu vietā pieņem dokumentu kopijas, kas autentificētas saskaņā ar Puses tiesību aktiem, ja vien netiek pieprasīta dokumentu oriģinālu iesniegšana, lai aizsargātu atļaujas piešķiršanas procesa integritāti;
- g) pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma bez liekas kavēšanās sniedz informāciju par pieteikuma statusu;

- h) ja pieteikumu uzskata par pilnīgu, lai to izskatītu saskaņā ar Puses tiesību aktiem, nodrošina pieteikuma izskatīšanu līdz galam un to, ka pieteikuma iesniedzējs samērīgā laikposmā pēc pieteikuma iesniegšanas tiek informēts par lēmumu, pēc iespējas rakstiskā veidā⁷;
- i) ja pieteikumu neuzskata par pilnīgu, lai to izskatītu saskaņā ar Puses tiesību aktiem, samērīgā laikposmā un ciktāl tas ir praktiski iespējams:
  - i) informē pieteikuma iesniedzēju, ka pieteikums ir nepilnīgs;
  - ii) pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma sniedz skaidrojumu, kāpēc pieteikums tiek uzskatīts par nepilnīgu;
  - iii) dod pieteikuma iesniedzējam iespēju⁸ iesniegt papildu informāciju, kas vajadzīga, lai pieteikums būtu pilnīgs, un

---

⁷ Kompetentās iestādes var šo prasību izpildīt, pieteikuma iesniedzēju iepriekš rakstiski informējot, tostarp, publicējot pasākumu, par to, ka atbildes trūkums konkrētā termiņā, skaitot no pieteikuma iesniegšanas dienas, liecina vai nu par pieteikuma pieņemšanu, vai noraidīšanu. Lielākai noteiktībai – rakstiska informēšana var ietvert arī informācijas nodošanu elektroniski.

⁸ Lielākai noteiktībai – šādas iespējas došana neliek kompetentajai iestādei pagarināt termiņus.

- iv) ja nav praktiski iespējams nekas no iepriekš minētā un ja pieteikums tiek noraidīts tā nepilnīguma dēļ, nodrošina, ka samērīgā laikposmā par to tiek informēts pieteikuma iesniedzējs;
- j) pieteikuma noraidīšanas gadījumā, cik vien praktiski iespējams, pēc savas iniciatīvas vai pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma informē pieteikuma iesniedzēju par noraidīšanas iemesliem un attiecīgā gadījumā par pieteikuma atkārtotas iesniegšanas procedūrām;
- k) nodrošina, ka maksa⁹ par atļauju, ko iekasē kompetentā iestāde, ir samērīga, pārredzama un pati par sevi neierobežo attiecīgā pakalpojuma sniegšanu vai citas saimnieciskās darbības veikšanu, un
- l) nodrošina, ka atļauja pēc tās piešķiršanas stājas spēkā bez liekas kavēšanās, ievērojot piemērojamus noteikumus.

---

⁹ Maksa par atļauju ietver licencēšanas maksu un maksu, kas saistīta ar kvalifikācijas procedūrām. Tā neietver maksu par dabas resursu izmantošanu, izsoles maksu, maksu par konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātus maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

18.19. PANTS

Finanšu pakalpojumu apakškomiteja

1. Ja vien nav bijusi cita vienošanās, Finanšu pakalpojumu apakškomiteja, kas izveidota ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta i) apakšpunktu, rīko sanāksmes reizi gadā, lai:
  - a) pārraudzītu šīs nodaļas īstenošanu un darbību;
  - b) izskatītu jebkuras Puses nodotos jautājumus par finanšu pakalpojumiem;
  - c) nodrošinātu forumu, kurā risināt Pušu dialogu par finanšu pakalpojumu nozares regulējumu, lai uzlabotu savstarpējo informētību par to attiecīgajām regulatīvajām sistēmām un sadarbotos starptautisko standartu izstrādē;
  - d) piedalītos strīdu izšķiršanas procedūrās saskaņā ar 18.22. pantu (Ieguldījumu strīdi finanšu pakalpojumu jomā) un
  - e) novērtētu šā nolīguma darbību, ciktāl tas attiecas uz finanšu pakalpojumiem.

2. Saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punktu Finanšu pakalpojumu apakškomitejas sastāvā ir finanšu pakalpojumu eksperti un par finanšu pakalpojumu politiku atbildīgo iestāžu pārstāvji. Meksikā par finanšu pakalpojumu politiku atbildīgā iestāde ir Finanšu un valsts kredītu ministrija (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) vai tās tiesību pārņēmējs.

3. Finanšu pakalpojumu apakškomiteja pēc jebkuras Puses pieprasījuma apspriež piemērotu pamatnostādņu izstrādi šīs nodaļas interpretācijas nolūkos. Apvienotā padome var pieņemt šādas pamatnostādnes, ņākot klajā ar ieteikumu.

18.20. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var rakstiski pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi ikvienā jautājumā, kas izriet no šā nolīguma un skar finanšu pakalpojumus. Otra Puse atsaucīgi izskata minēto pieprasījumu. Apspriešanās iesaistītās Puses paziņo savstarpējās apspriešanās rezultātus Finanšu pakalpojumu apakškomitejai.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās apspriešanās delegācijā ir iekļautas amatpersonas ar pienācīgu lietpratību par finanšu pakalpojumiem vai finanšu iestādēm, kas ietilpst šīs nodaļas darbības jomā. Meksikā šim nosacījumam atbilst amatpersonas no Finanšu un valsts kredītu ministrijas (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) vai tās tiesību pārņēmēja.

3. Neko šajā pantā neinterpretē kā prasību Pusei atkāpties no tās tiesību aktiem par informācijas apmaiņu starp finanšu iestādēm vai no prasībām, ko paredz kāds nolīgums vai vienošanās starp Pušu finanšu iestādēm, vai liktu finanšu iestādēm veikt darbības, kas ir pretrunā konkrētiem regulatīviem, uzraudzības, administratīviem vai izpildes aspektiem.

4. Neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas liegtu Pusei uzraudzības nolūkos pieprasīt informāciju par finanšu iestādi vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju, kas atrodas otras Puses teritorijā. Pirmā Puse var vērsties pie otras Puses finanšu iestādes, lai pieprasītu informāciju.

18.21. PANTS

Strīdu izšķiršana

1. Strīdu izšķiršanai par šīs nodaļas noteikumu piemērošanu un interpretāciju piemēro 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana), tostarp 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Rīcības kodekss), atbilstoši izmaiņām, kas ieviestas ar šo pantu.
2. Papildus 31.9. pantā (Šķīrējtiesnešiem piemērojamās prasības) noteiktajām prasībām šķīrējtiesnešiem ir lietpratība vai pieredze finanšu pakalpojumu tiesībās vai praksē, kas var ietvert finanšu iestāžu regulējumu, ja vien Puses nevienojas citādi.
3. Apvienotā komiteja ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas pieņem sarakstu, kurā ietvertas vismaz 15 personas, kas atbilst 2. punkta prasībām, vēlas un ir spējīgas darboties kā šķīrējtiesneši. Sarakstu veido šādi trīs apakšsaraksti:
  - a) Eiropas Savienības personu apakšsaraksts;
  - b) Meksikas personu apakšsaraksts un
  - c) to personu apakšsaraksts, kuras var pildīt šķīrējtiesas priekšsēdētāja pienākumus.

4. Šā panta 3. punktā minētie apakšsaraksti šīs nodaļas vajadzībām pēc pieņemšanas aizstāj 31.8. panta (Šķīrējtiesnešu saraksti) 1. punktā minētos apakšsarakstus.

5. Jebkurā strīdā, kurā šķīrējtiesa konstatē, ka pasākums nav saderīgs ar šā nolīguma saistībām, pasākumam ietekmējot:

- a) finanšu pakalpojumu nozari un jebkuru citu nozari, prasītāja Puse drīkst pārtraukt to priekšrocību piemērošanu finanšu pakalpojumu nozarē, kuru ietekme ir līdzvērtīga attiecīgā pasākuma ietekmei uz otras Puses finanšu pakalpojumu nozari, vai
- b) tikai tādu nozari, kas nav finanšu pakalpojumu nozare, prasītāja Puse nepārtrauc priekšrocību piemērošanu finanšu pakalpojumu nozarē.

18.22. PANTS

Ieguldījumu strīdi finanšu pakalpojumu jomā

1. Šā nolīguma 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļu (Ieguldījumu strīdu izšķiršana), kas iekļauta šajā nodaļā un kļuvusi par tās daļu saskaņā ar 18.2. panta 8. punktu, ņemot vērā šajā pantā paredzētās izmaiņas, piemēro:

- a) ieguldījumu strīdiem saistībā ar pasākumiem, uz kuriem attiecas šī nodaļa un kuros ieguldītājs apgalvo, ka Puse ir pārkāpusi 10.7. panta (Valsts režīms) 2. punktu, 10.8. panta (Lielākās labvēlības režīms) 2. punktu, 10.15. pantu (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 10.16. pantu (Pārvedumi), 10.17. pantu (Zaudējumu kompensācija), 10.18. pantu (Ekspropriācija un kompensācija) vai 10.52. pantu (Priekšrocību neattiecināšana), vai
- b) ieguldījumu strīdiem, kuri uzsākti saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļu (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) un kuros atsaucas uz 18.13. pantu (Piesardzības atkāpe).

2. Rodoties ieguldījumu strīdam saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu vai atbildētājam 60 dienu laikā kopš prasības iesniegšanas ieguldījumu tiesā saskaņā ar 10.26. pantu (Prasības iesniegšana ieguldījumu tiesā) atsaucoties uz 18.13. pantu (Piesardzības atkāpe) saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, lietu izskatošais ieguldījumu tiesas sastāvs pēc apspriešanās ar strīda pusēm, ievērojot 10.44. pantu (Ekspertu ziņojumi), ieceļ vienu vai vairākus ekspertus no Apvienotās komitejas pieņemtā ekspertu saraksta, kuri tai ziņo par jebkuru faktisku ar finanšu pakalpojumiem saistītu jautājumu, ko izvirzījusi kāda no tiesvedībā iesaistītajām pusēm. Ekspertu sarakstu pieņem Apvienotā padome ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, un tajā ir seši eksperti, kuri ir apliecinājuši lietpratību vai pieredzi finanšu pakalpojumu tiesībās vai praksē, kas var ietvert finanšu iestāžu regulējumu. Ja dienā, kad saskaņā ar 10.26. pantu (Prasības iesniegšana ieguldījumu tiesā) ir iesniegta prasība, saraksts vēl nav pieņemts, ekspertus ieceļ no to personu vidus, kuras viena Puse vai abas Puses ir izraudzījušās un paziņojušās otrai Pusei minētā saraksta pieņemšanas nolūkā.

3. Atbildētājs var rakstveidā nodot jautājumu izskatīšanai Finanšu pakalpojumu apakškomitejā, kura lemj par to, vai un cik lielā mērā 18.13. panta (Piesardzības atkāpe) noteiktais izņēmums ir izmantojams kā arguments pret prasību. Jautājuma nodošanai jānotiek ne vēlāk kā dienā, ko ieguldījumu tiesa noteikusi atbildētājam kā argumentu iesniegšanas termiņu. Ja atbildētājs atbilstoši šim punktam nodod jautājumu izskatīšanai Finanšu pakalpojumu apakškomitejā tiek atlikti termiņi vai tiesvedības, kas norādīti 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļā (Ieguldījumu strīdu izšķiršana).

4. Ja jautājumu nodod izskatīšanai saskaņā ar 3. punktu, Finanšu pakalpojumu apakškomiteja var kopīgā lēmumā noteikt, vai un cik lielā mērā piesardzības atkāpe saskaņā ar 18.13. pantu ir izmantojama kā arguments pret prasību, un nosūtīt atzinuma kopiju ieguldītājam un ieguldījumu tiesai. Ja kopīgajā lēmumā secināts, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments pret pilnīgi visām prasības daļām, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu prasību un tiesvedība ir pārtraukta saskaņā ar 10.40. pantu (Atteikšanās no prasības). Ja kopīgajā lēmumā secināts, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments tikai pret atsevišķām prasības daļām, kopīgais lēmums ieguldījumu tiesai ir saistošs attiecībā uz minētajām prasības daļām. Tādā gadījumā 3. punktā aprakstītā termiņu vai tiesvedības atlikšana netiek piemērota, un ieguldītājs var turpināt tiesvedību attiecībā uz atlikušajām prasības daļām.

5. Ja Finanšu pakalpojumu apakškomiteja nav pieņēmusi kopīgu lēmumu trīs mēnešu laikā, kopš atbildētājs nodevis jautājumu izskatīšanai, 3. punktā norādīto termiņu vai tiesvedības atlikšanu nepiemēro un ieguldītājs var turpināt virzīt savu prasību.

6. Ja atbildētājs iesniedzis attiecīgu lūgumu un ja Finanšu pakalpojumu apakškomiteja 5. punktā minētajā trīs mēnešu termiņā nav pieņēmusi kopīgu lēmumu, ieguldījumu tiesa provizoriski lemj par to, vai un cik lielā mērā 18.13. pants ir derīgs arguments pret prasību. Ja atbildētājs neiesniedz šādu lūgumu, tas neskar atbildētāja tiesības 18.13. pantu izmantot par argumentu vēlākā tiesvedības posmā. Ieguldījumu tiesa neizdara negatīvus secinājumus no tā, ka Finanšu pakalpojumu apakškomiteja nav vienojusies par kopīgu lēmumu.

7. Tiesvedību saskaņā ar 6. punktu ieguldījumu tiesa vada sastāvā, kas izveidots prasības izskatīšanai, un tā jo īpaši nodrošina, ka strīdā iesaistītajām pusēm ir iespēja iesniegt vismaz vienu rakstisku izklāstu. Ieguldījumu tiesas sastāvs pieņem provizorisko nolēmumu 120 dienu laikā pēc pēdējā rakstiskā izklāsta saņemšanas. Ja ieguldījumu tiesai ir vajadzīgs papildu laiks, lai pieņemtu provizorisko nolēmumu, tā norāda kavēšanās iemeslus. Ja ieguldījumu tiesas sastāvs secina, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments pret visu prasību, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu prasību un tiesvedība ir pārtraukta saskaņā ar 10.40. pantu (Atteikšanās no prasības). Ja ieguldījumu tiesas sastāvs secina, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments tikai pret dažām prasības daļām, tiesvedība turpinās attiecībā uz atlikušajām prasības daļām.

19. NODAĻA

DIGITĀLĀ TIRDZNIECĪBA

19.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “patērētājs” ir jebkura fiziska persona vai – ja tā paredzēts attiecīgās Puses tiesību aktos – uzņēmums –, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu telesakaru pakalpojumu nolūkos, kas nav saistīti ar komercdarbību, uzņēmējdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju;
- b) “datu ziņojums” ir informācija, kas ģenerēta, nosūtīta, saņemta vai saglabāta ar elektroniskiem, optiskiem vai līdzīgiem līdzekļiem;
- c) “elektroniskās autentifikācijas pakalpojums” ir pakalpojums, kas ļauj apstiprināt:
  - i) fiziskas personas vai uzņēmuma identitāti vai

- ii) datu ziņojuma izcelsmi un integritāti no brīža, kad tas pirmo reizi ģenerēts galīgajā formā;
- d) “elektroniskais paraksts” ir dati elektroniskā formā, kas pievienoti datu ziņojumam vai loģiski saistīti ar to un ko var izmantot, lai identificētu minētā datu ziņojuma parakstītāju un paustu viņa apstiprinājumu attiecībā uz datu ziņojumā ietverto informāciju, tādējādi apliecinot tās izcelsmi un integritāti tā, ka ir iespējams konstatēt vēlāk veiktas izmaiņas datus;
- e) “elektroniskais uzticamības pakalpojums” ir elektronisks pakalpojums, kas ietver elektronisko parakstu un elektronisko laika zīmogu izveidošanu, verifikāciju un validēšanu, elektroniski reģistrētu piegādi, sertificētus digitalizācijas pakalpojumus, tīmekļa vietņu autentifikāciju un ar minētajiem pakalpojumiem saistītus sertifikātus;
- f) “galalietotājs” ir jebkura fiziska persona vai – ja tā paredzēts attiecīgās Puses tiesību aktos – uzņēmums, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu telesakaru pakalpojumu vai nu kā patērētājs, vai komercdarbības, uzņēmējdarbības, amatnieciskās darbības vai profesionālos nolūkos;
- g) “uzticamības pakalpojumu sniedzējs” ir fiziska persona vai uzņēmums, kas sniedz elektroniskos uzticamības pakalpojumus, un

- h) “nevēlams komerciāls elektronisks ziņojums” ir elektronisks ziņojums, ar ko saprot vismaz elektroniskā pasta vēstuli, īsziņu (SMS) un multivides īsziņu (MMS), kas bez saņēmēja piekrišanas vai neraugoties uz saņēmēja nepārprotamu noraidījumu nosūtīta komerciālos nolūkos tieši galalietotājiem, izmantojot telesakaru tīklu un, ciktāl tas paredzēts kādas Puses tiesību aktos, citus telesakaru pakalpojumus.

19.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro Puses pasākumiem, kas skar ar elektroniskiem līdzekļiem nodrošinātu tirdzniecību.
2. Šo nodaļu nepiemēro:
  - a) azartspēļu pakalpojumiem;
  - b) apraides pakalpojumiem;
  - c) audiovizuāliem pakalpojumiem;

- d) notāru vai līdzvērtīgu profesiju pakalpojumiem;
- e) juridiskās pārstāvības pakalpojumiem un
- f) publiskajam iepirkumam, izņemot 19.7., 19.8. un 19.11. pantu.

19.3. PANTS

Vispārīgi principi

Puses atzīst, ka digitālā tirdzniecība nodrošina ekonomikas izaugsmi un iespējas un ka ir svarīgi pieņemt regulējumu, kas veicina patērētāju uzticēšanos digitālajai tirdzniecībai un novērš nevajadzīgus šķēršļus tās izmantošanai un attīstībai.

19.4. PANTS

Tiesības reglamentēt

Puses apstiprina savas tiesības reglamentēt savā teritorijā, lai sasniegtu leģitīmus politikas mērķus, piemēram, saistībā ar sabiedrības veselību, sociālajiem pakalpojumiem, valsts izglītību, drošību, vidi, sabiedrības morāli, sociālo vai patērētāju aizsardzību, privātumu un datu aizsardzību, kultūru daudzveidības veicināšanu un aizsardzību, kā arī konkurenci.

19.5. PANTS

Muitas nodokļi par elektroniskiem sūtījumiem

1. Puse neuzliek muitas nodokļus elektroniskiem sūtījumiem starp vienas Puses personu un otras Puses personu.
2. Lielākai noteiktībai – 1. punkts neliedz Pusei piemērot iekšējos nodokļus, nodevas vai citus maksājumus par elektroniskiem sūtījumiem ar noteikumu, ka šādi nodokļi, nodevas vai maksājumi tiek uzlikti atbilstoši šim nolīgumam.

19.6. PANTS

Iepriekšējas atļaujas nepieprasīšana

1. Katra Puse nodrošina, ka pakalpojumu sniegšanai, izmantojot elektroniskus līdzekļus, nav vajadzīga iepriekšēja atļauja.
2. Šā panta 1. punkts neskar uz atļaujām attiecināmas prasības, kuras nav īpaši un ekskluzīvi vērstas uz pakalpojumiem, ko sniedz, izmantojot elektroniskus līdzekļus, vai kuras attiecas uz telesakaru pakalpojumiem.

19.7. PANTS

Elektroniskie līgumi

Katra Puse nodrošina, ka tās tiesību sistēma ļauj slēgt līgumus, izmantojot elektroniskus līdzekļus, un ka šādiem līgumiem netiek atņemtas tiesiskās sekas, juridiskais spēks vai izpildāmība tikai tāpēc, ka tie ir noslēgti, izmantojot elektroniskus līdzekļus¹⁰.

19.8. PANTS

Elektroniskie uzticamības un autentifikācijas pakalpojumi

1. Puse elektroniskajam uzticamības vai elektroniskās autentifikācijas pakalpojumam neliedz juridisko spēku tikai tādēļ, ka pakalpojums tiek sniegts elektroniskā veidā.

---

¹⁰ Šis noteikums neattiecas uz līgumiem:

- a) kuri rada vai nodod tiesības uz nekustamo īpašumu;
- b) attiecībā uz kuriem ar likumu pieprasīta tiesu vai valsts iestāžu, vai tādu profesiju pārstāvju iesaistīšanās, kas īsteno valsts varu;
- c) ar kuriem tiek piešķirti galvojumi, un līgumiem par nodrošinājuma vērtspapīriem, ko sniedz personas, kuras darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar to komercdarbību, uzņēmējdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju, kā noteikts tiesību aktos, un
- d) kurus reglamentē ģimenes tiesības vai mantošanas tiesības.

2. Puse nepieņem un nesaglabā pasākumus, kas reglamentē elektroniskos uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumus, ja šādi pasākumi:

- a) aizliedz elektroniska darījuma pusēm savstarpēji noteikt saviem darījumiem piemērotas elektroniskās metodes vai
- b) liedz elektroniska darījuma pusēm iespēju tiesā vai administratīvās iestādēs pierādīt, ka minēto pušu elektroniskajā darījumā ir ievērotas juridiskās prasības attiecībā uz elektroniskajiem uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumiem.

3. Neraugoties uz 2. punktu, Puse var pieprasīt, lai attiecībā uz konkrētām elektronisko darījumu kategorijām elektroniskās autentifikācijas metode atbilstu noteiktiem snieguma standartiem vai būtu sertificēta iestādē, kas akreditēta saskaņā ar Puses tiesību aktiem. Šādām prasībām jābūt objektīvām, pārredzamām, proporcionālām un nediskriminējošām un jāattiecas tikai uz attiecīgās elektronisko darījumu kategorijas īpašajām iezīmēm.

4. Puses veicina sadarbībspējīgu elektronisko uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumu izmantošanu un atzītu uzticamības pakalpojumu sniedzēju nodrošināto elektronisko uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumu savstarpēju atzīšanu.

19.9. PANTS

Patērētāju aizsardzība tiešsaistē

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi saglabāt un pieņemt pārredzamus un efektīvus pasākumus, kas veicina patērētāju uzticēšanos, tostarp, bet ne tikai, pasākumus, kas aizsargā patērētājus no krāpnieciskas un maldinošas komercprakses, tiem iesaistoties elektroniskās komercijas darījumos.
2. Katra Puse pieņem vai saglabā pasākumus, kas veicina patērētāju uzticēšanos, tostarp tādus, kas aizliedz krāpniecisku un maldinošu komercpraksi, kura rada vai var radīt kaitējumu patērētājiem.
3. Puses atzīst, ka ir svarīgi, lai to attiecīgās patērētāju aizsardzības aģentūras vai citas attiecīgās struktūras sadarbotos ar elektronisko komerciju saistītās darbībās, tādējādi uzlabojot patērētāju uzticēšanos un līdz ar to vairojot patērētāju labklājību.

19.10. PANTS

Nevēlami komerciāli elektroniski ziņojumi

1. Katra Puse pieņem vai saglabā pasākumus, kas:
  - a) pieprasa, ka nevēlamu komerciālu elektronisku ziņojumu nosūtītājiem ir jāveicina galalietotāju iespējas novērst minēto ziņojumu turpmāku saņemšanu, vai
  - b) pieprasa, kā noteikts katras Puses normatīvajos aktos, saņēmēju piekrišanu komerciālu elektronisku ziņojumu saņemšanai.
2. Katra Puse nodrošina, ka nevēlami komerciāli elektroniski ziņojumi ir skaidri identificējami, ka tajos skaidri norādīts, kā vārdā tie sūtīti, un ir sniegta informācija, kas vajadzīga, lai galalietotāji bez maksas jebkurā laikā varētu pieprasīt pārtraukt to sūtīšanu.
3. Katra Puse nodrošina iespēju vērsties pret nevēlamu komerciālu elektronisku ziņojumu sūtītājiem, kuri neievēro saskaņā ar 1. un 2. punktu pieņemtos vai saglabātos pasākumus.
4. Puses cenšas sadarboties atbilstošos savstarpēju interešu gadījumos attiecībā uz nevēlamu komerciālu elektronisku ziņojumu regulējumu.

19.11. PANTS

Pirmkods

1. Puse nepieprasa otras Puses fiziskai personai vai uzņēmumam piederošas programmatūras pirmkoda nodošanu vai piekļuvi tam.
2. Lielākai noteiktībai – 1. punkts:
  - a) neliedz Pusei pieņemt vai paturēt spēkā pasākumus, kas paredzēti leģitīmu sabiedriskās politikas mērķu sasniegšanai, tostarp ar nolūku nodrošināt drošību un drošumu – piemēram, saistībā ar sertifikācijas procedūru – saskaņā ar nolīguma 18.13. pantu (Piesardzības atkāpe), 32.1. pantu (Vispārēji izņēmumi) un IV daļas 2.8. pantu (Drošības izņēmums), un
  - b) neattiecas uz brīvprātīgu programmatūras pirmkoda nodošanu vai piekļuves pirmkodam piešķiršanu uz komerciāliem pamatiem, ko veic otras Puses persona, piemēram, saistībā ar publiskā iepirkuma darījumu vai sarunu rezultātā noslēgtu līgumu.
3. Nekas šajā pantā neskar:
  - a) tiesas, administratīvās tiesas vai konkurences iestādes prasības labot konkurences tiesību pārkāpumu;

- b) intelektuālā īpašuma tiesības un to īstenošanu un
- c) Puses tiesības veikt darbības vai neizpaust informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu tai būtisku drošības interešu aizsardzībai saistībā ar ieroču, munīcijas vai militārā aprīkojuma iepirkumu vai valsts drošībai vai valsts aizsardzībai nepieciešamu iepirkumu.

19.12. PANTS

Piekļuve atvērtam internetam

Katra Puse cenšas nodrošināt, ka, ievērojot piemērojamo politiku un normatīvos aktus, galalietotāji tās teritorijā spēj:

- a) piekļūt internetā pieejamiem pašu izraudzītiem pakalpojumiem un lietotnēm, izplatīt un izmantot tos, ievērojot saprātīgu un nediskriminējošu tīkla pārvaldību;
- b) pieslēgt internetam pašu izraudzītas ierīces ar noteikumu, ka šādas ierīces nekaitē tīklam, un
- c) piekļūt informācijai par interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja tīkla pārvaldības praksi.

19.13. PANTS

Sadarbība

1. Atzīstot digitālās tirdzniecības globālo raksturu, Puses sadarbojas regulējuma jautājumos un paraugprakses jomā, izmantojot esošos nozaru dialogus, kuros cita starpā pievēršas šādiem jautājumiem:

- a) sadarbībspējīgu elektronisko uzticamības un autentificēšanas pārrobežu pakalpojumu atzīšana un veicināšana;
- b) rīcība ar tiešās tirgvedības paziņojumiem;
- c) problēmas, ar kurām saskaras mazie un vidējie uzņēmumi digitālajā tirdzniecībā;
- d) patērētāju aizsardzība un patērētāju uzticēšanās veidošana elektroniskās komercijas vidē;
- e) kopīgi kibernetikas jautājumi un
- f) citi jautājumi saistībā ar digitālās tirdzniecības attīstību.

2. Sadarbība regulējuma jautājumos un paraugprakses jomā, kas minēta 1. punktā, ir vērsta uz informācijas un viedokļu apmaiņu par Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem, kā arī uz šādu tiesību aktu īstenošanu.
3. Puses uzsver, ka ir svarīgi aktīvi piedalīties daudzpusējos forumos ar mērķi sekmēt digitālās tirdzniecības pilnveidošanu.

19.14. PANTS

Pārskatīšanas klauzula par datu plūsmām

Trīs gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses atkārtoti novērtē nepieciešamību šajā nolīgumā iekļaut noteikumus par datu brīvu apriti.

20. NODAĻA

KAPITĀLA APRITE, MAKSĀJUMI UN PĀRVEDUMI UN PAGaidu AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

20.1. PANTS

Norēķinu kots

Neskarot citus šā nolīguma noteikumus, katra Puse atļauj brīvi konvertējamā valūtā un saskaņā ar Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgumu, kas pieņemts Apvienoto Nāciju Organizācijas Monetārajā un finanšu konferencē Bretonvudā, Ņūhempšīrā, 1944. gada 22. jūlijā, veikt visus pārvedumus vai maksājumus attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances norēķinu kontā starp Pusēm, kuri ietilpst šā nolīguma piemērošanas jomā.

20.2. PANTS

Kapitāla aprite

Neskarot citus šā nolīguma noteikumus, katra Puse attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances kapitāla un finanšu kontā atļauj brīvu kapitāla apriti nolūkā liberalizēt ieguldījumus un citus darījumus, kā noteikts 10. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļā (Ieguldījumu liberalizācija), 11. nodaļā (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļā (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā) un 18. nodaļā (Finanšu pakalpojumi).

20.3. PANTS

Normatīvo aktu piemērošana attiecībā uz kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem

1. Šā nolīguma 10.16. pants (Pārvedumi) un 18.2. panta (Piemērošanas joma) 6. punkta

a) apakšpunkts, kā arī 20.1. un 20.2. pants neliedz Pusei piemērot tās normatīvos aktus, kas attiecas uz:

a) bankrotu, maksātnespēju un kreditoru tiesību aizsardzību;

- b) finanšu instrumentu emitēšanu, tirdzniecību vai darījumiem ar tiem;
- c) finanšu pārskatu iesniegšanu vai darījumu uzskaiti par kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem, ja tas nepieciešams, lai sniegtu palīdzību tiesībsardzības iestādēm vai finanšu regulatoriem;
- d) noziedzīgiem nodarījumiem vai kriminālpārkāpumiem, vai krāpniecisku vai maldinošu praksi;
- e) tiesvedības rezultātā pasludinātu rīkojumu vai spriedumu izpildes nodrošināšanu vai
- f) sociālo nodrošinājumu, valsts pensiju vai obligāto uzkrājumu shēmām.

2. Minētos normatīvos aktus nepiemēro patvaļīgi vai diskriminējoši, vai veidā, kas citādi rada slēptus ierobežojumus kapitāla aprītei, maksājumiem vai pārvedumiem.

20.4. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi

1. Ārkārtas apstākļos, ja nopietnas grūtības kavē Eiropas Savienības ekonomiskās un monetārās savienības darbību vai pastāv šādu grūtību draudi, Eiropas Savienība var pieņemt vai saglabāt aizsardzības pasākumus attiecībā uz kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem. Minētie pasākumi nepārsniedz to, kas ir noteikti nepieciešams šādu grūtību risināšanai, un ir spēkā uz laikposmu, kurš nepārsniedz sešus mēnešus.
2. Pasākumi, ko Eiropas Savienība noteikusi saskaņā ar 1. punktu, nerada patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Meksiku un trešo valsti. Eiropas Savienība nekavējoties informē Meksiku un pēc iespējas drīz iesniedz grafiku šādu pasākumu atcelšanai.

20.5. PANTS

Ierobežojumi maksājumu bilances, ārējā finansējuma un makroekonomikas grūtību gadījumā

1. Puse var pieņemt vai saglabāt ierobežojošus pasākumus attiecībā uz kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem¹¹, ja:
  - a) rodas nopietnas maksājumu bilances vai ārējas finansiālas grūtības vai to draudi¹² vai
  - b) ārkārtas gadījumos, kad ar kapitāla apriti saistīti maksājumi vai pārvedumi rada vai draud radīt nopietnas makroekonomiskas grūtības, kas saistītas ar monetāro un valūtas maiņas kursa politiku Meksikā vai kādā Eiropas Savienības dalībvalstī.
2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi:
  - a) atbilst Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgumam, ja tas ir piemērojams;

---

¹¹ Eiropas Savienības gadījumā šādus pasākumus var pieņemt Eiropas Savienības dalībvalsts situācijās, kas nav minētas 20.4. pantā un kas ietekmē minētās dalībvalsts tautsaimniecību.

¹² Lielākai noteiktībai – nopietnas maksājumu bilances vai ārējas finansiālas grūtības vai šādu grūtību draudi, kā minēts 1. punkta a) apakšpunktā, cita starpā var rasties no nopietnām makroekonomiskām problēmām, kas saistītas ar monetārās un valūtas maiņas kursa politiku vai šādu problēmu draudiem, kā minēts 1. punkta b) apakšpunktā.

- b) nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai risinātu 1. punktā aprakstīto situāciju;
- c) ir pagaidu rakstura un tiek pakāpeniski izbeigti līdz ar 1. punktā minētās situācijas uzlabošanos;
- d) nerada nevajadzīgu kaitējumu otras Puses komerciālajām, ekonomiskajām un finanšu interesēm;
- e) paredz līdzīgās situācijās pret otru Pusi izturēties ne mazāk labvēlīgi kā pret trešo valsti un
- f) netiek izmantoti tādas makroekonomikas politikas vietā, kas vajadzīga pamatotu ārējo korekciju veikšanai.

3. Attiecībā uz preču tirdzniecību katra Puse var pieņemt vai paturēt spēkā ierobežojošus pasākumus, lai aizsargātu savu ārējo finanšu pozīciju vai maksājumu bilanci. Minētie pasākumi atbilst *GATT* 1994 XII pantam un 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību vienošanās par maksājumu bilances noteikumiem.

4. Attiecībā uz preču tirdzniecību katra Puse var pieņemt vai paturēt spēkā ierobežojošus pasākumus, lai aizsargātu savu ārējo finanšu pozīciju vai maksājumu bilanci. Minētie pasākumi ir saskaņā ar *GATS* XII pantu.

5. Puse cenšas nepieņemt vai nesaglabāt pasākumus, kas izpaužas kā tarifa uzcenojums, kvotas, licences vai līdzīgi pasākumi. Kad Puse paziņo otrai Pusei par šiem pasākumiem, tā paskaidro, kāds pamatojums ir šo ierobežojošo pasākumu izmantošanai.

6. Puse, kas saglabājusi vai pieņēmusi 1. punktā minētos pasākumus, nekavējoties paziņo par tiem otrai Pusei.

7. Ja ierobežojošos pasākumus pieņem vai saglabā saskaņā ar 20.4. pantu vai šo pantu, Puses nekavējoties apspriežas Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomitejā, ja vien apspriešanās nenotiek citos starptautiskos forumos, kuros piedalās abas Puses. Apspriešanās gaitā novērtē maksājumu bilances vai ārējās finansiālās grūtības, kas izraisījušas attiecīgos pasākumus, ņemot vērā šādus faktorus:

- a) grūtību raksturs un apmērs;
- b) ārējā ekonomikas un tirdzniecības vide un
- c) alternatīvi korektīvie pasākumi, kas varētu būt pieejami.

8. Šā panta 7. punktā minētās apspriešanās procesā izskata ikviena ierobežojošā pasākuma atbilstību 20.4. pantam vai šā panta 1. un 2. punktam. Puses akceptē visus Starptautiskā Valūtas fonda ("SVF") sniegtos attiecīgos statistikas vai faktu konstatējumus, ja tādi ir, un secinājumos ņem vērā SVF novērtējumu par konkrētās Puses maksājumu bilanci un ārējo finansiālo stāvokli.

21. NODAĻA

PUBLISKAIS IEPIRKUMS

21.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “komerciālas preces vai pakalpojumi” ir tāda veida preces vai pakalpojumi, ko parasti pārdod vai piedāvā pārdošanai komercitirgū un ko parasti pērk nevalstiskas personas nevalstiskiem mērķiem;
- b) “būvniecības pakalpojumi” ir pakalpojumi, kuru mērķis ir inženiertehnisko būvdarbu vai būvdarbu izpilde, izmantojot jebkākus līdzekļus, pamatojoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Centrālā preču klasifikatora (*CPC*) 51. sadaļu;

- c) “aptvertais iepirkums” ir iepirkums valdības vajadzībām:
- i) kurš attiecas uz preci, pakalpojumu vai jebkādu to apvienojumu:
    - A) kā attiecībā uz katru Pusi norādīts attiecīgi 21.-A pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums) un
    - B) iepirkumu neveicot komerciālas pārdošanas vai tālākpārdošanas nolūkā vai nolūkā izmantot komerciālai pārdošanai vai tālākpārdošanai paredzētas preces ražošanā vai pakalpojuma sniegšanā;
  - ii) kuru veic, slēdzot līgumu, tostarp:
    - A) pirkuma līgumu;
    - B) nomas līgumu un
    - C) īres līgumu vai izpirkumnomas līgumu, ar izpirkuma iespēju vai bez tās;
  - iii) kura saskaņā ar 21.2. pantu aplēstā vērtība brīdī, kad tiek publicēts paziņojums saskaņā ar 21.6. pantu, ir vienāda ar vai lielāka par attiecīgo robežvērtību, kas katrai Pusei norādīta attiecīgi 21.-A pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums);

- iv) kuru veic iepirkuma veicējs un
- v) kurš nav citādi izslēgts no darbības jomas saskaņā ar 21.2. panta 2. punktu vai 21.-A pielikumu (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums), vai 21.-B pielikumu (Meksikas aptvertais iepirkums);
- d) “elektroniska izsole” ir iteratīvs process, kas saistīts ar elektronisku līdzekļu izmantošanu tam, lai piegādātāji varētu iesniegt vai nu jaunas cenas, vai jaunas vērtības skaitliski izsakāmiem ar cenu nesaistītiem iepirkuma elementiem, kuri saistīti ar vērtēšanas kritērijiem, kā rezultātā tiek klasificēti vai pārklassificēti konkursa piedāvājumi;
- e) “rakstveida” vai “rakstisks” nozīmē informācijas izteikšanu vārdos vai skaitļos, kuru var nolasīt, reproducēt un pēc tam paziņot tālāk, un tas var ietvert elektroniski pārraidītu un saglabātu informāciju;
- f) “ierobežota iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs pēc savas izvēles sazinās ar vienu vai vairākiem piegādātājiem;
- g) “daudzkārt lietojams saraksts” ir to piegādātāju saraksts, kurus iepirkuma veicējs atzinis par atbilstošiem iekļaušanai minētajā sarakstā, ko iepirkuma veicējs plāno izmantot vairāk nekā vienu reizi;

- h) “paziņojums par paredzēto iepirkumu” ir iepirkuma veicēja publicēts paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji tiek aicināti iesniegt dalības pieteikumu, piedāvājumu vai abus;
- i) “kompensācija” ir nosacījums vai apņemšanās, kas veicina vietējo attīstību vai uzlabo puses maksājumu bilances kontus, piemēram, iekšzemes satura izmantošana, tehnoloģijas licencēšana, ieguldījumi, prečmaiņa un tamlīdzīga darbība vai prasība;
- j) “atklāta iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt visi ieinteresētie piegādātāji;
- k) “iepirkuma veicējs” ir subjekts, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) A, B un C iedaļa;
- l) “kvalificēts piegādātājs” ir piegādātājs, kuru iepirkuma veicējs atzīst par tādu, kas atbilst dalības nosacījumiem;
- m) “selektīva iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs uzaicina iesniegt piedāvājumu tikai kvalificētos piegādātājus;
- n) “pakalpojumi”, ja vien nav norādīts citādi, ietver būvniecības pakalpojumus;

- o) “standarts” ir dokuments, kuru apstiprinājusi atzīta institūcija un kurā vispārējai un atkārtotai izmantošanai sniegti noteikumi, norādījumi vai preču vai pakalpojumu, vai ar tiem saistīto procesu un ražošanas metožu raksturojumi, kuru ievērošana nav obligāta; tajā var iekļaut vai arī tas var attiekties vienīgi uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanas vai etiķetēšanas prasībām, kas attiecas uz precī, pakalpojumu, procesu vai ražošanas metodi;
- p) “piegādātājs” ir persona vai personu grupa, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus vai arī varētu to darīt, un
- q) “tehniskā specifikācija” ir iepirkuma procedūras prasība, kurā:
  - i) nosaka iepērkamo preču vai pakalpojumu parametrus, tostarp kvalitāti, veiktspēju, drošumu un izmērus vai to ražošanas vai sniegšanas procesus un metodes, vai
  - ii) nosaka prasības attiecībā uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanu un etiķetēšanu atkarībā no konkrētās preces vai pakalpojuma.

21.2. PANTS

Piemērošanas joma un tvērums

Nodaļas piemērošana

1. Šī nodaļa attiecas uz ikvienu pasākumu, kas saistīts ar aptverto iepirkumu, neatkarīgi no tā, vai tas pilnībā vai daļēji tiek veikts elektroniski.
2. Ja vien 21.-A pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums) nav paredzēts citādi, šī nodaļa neattiecas uz:
  - a) zemes, esošo ēku vai cita nekustama īpašuma vai ar to saistīto tiesību iegādi vai nomu;
  - b) ārpuslīgumiskiem vienošanās aktiem vai jebkāda veida palīdzību, ko sniedz Puse, tostarp sadarbības nolīgumiem, dotācijām, aizdevumiem, kapitāla ieguldījumiem, garantijām un fiskāliem stimuliem;
  - c) finanšu aģentūru vai depozitāru pakalpojumu, likvidācijas un vadības pakalpojumu regulētām finanšu iestādēm un pakalpojumu, kas attiecas uz valsts parāda pārdošanu, izpirkšanu un izplatīšanu, tostarp aizņēmumu un obligāciju, parādzīmju un citu vērtspapīru, iepirkumu vai iegādi;

- d) valsts nodarbinātības līgumiem;
- e) iepirkumiem, kurus veic:
  - i) ar īpašu nolūku sniegt starptautisku palīdzību, tostarp palīdzību attīstībai;
  - ii) saskaņā ar īpašu procedūru vai nosacījumu starptautiskā nolīgumā, kas attiecas uz bruņoto spēku izvietojumu vai uz projekta kopīgu īstenošanu, ko veic tā parakstītājvalstis, vai
  - iii) atbilstīgi starptautiskas organizācijas īpašai procedūrai vai nosacījumam vai ja tos finansē no starptautiskām dotācijām, aizdevumiem vai citāda atbalsta, ja piemērojamā procedūra vai nosacījums būtu pretrunā šai nodaļai.

3. Katras Puses saistības aptvertā iepirkuma jomā ir izklāstītas 21.-A pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums), ievērojot šādu struktūru:

- a) A iedaļā – centrālās pārvaldes struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;
- b) B iedaļā – teritoriālā pārvaldes līmeņa struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa, tostarp attiecībā uz Meksiku citas teritoriālā līmeņa struktūras;

- c) C iedaļā – citas struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;
- d) D iedaļā – preces, uz kurām attiecas šī nodaļa;
- e) E iedaļā – pakalpojumi, izņemot būvniecības pakalpojumus, uz kuriem attiecas šī nodaļa;
- f) F iedaļā – būvniecības pakalpojumi, uz kuriem attiecas šī nodaļa;
- g) G iedaļā – publiskā un privātā sektora partnerība vai būvdarbu koncesijas, uz kurām attiecas šī nodaļa;
- h) H iedaļā – vispārējās piezīmes un atkāpes un
- i) I iedaļā – plašsaziņas līdzekļi, kuros Puse publicē paziņojumus par iepirkumu, paziņojumus par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un citu informāciju, kas saistīta ar tās publiskā iepirkuma sistēmu.

4. Ja kādas Puses tiesību akti ļauj, ka aptverto iepirkumu iepirkuma veicēja vārdā veic citas struktūras vai personas, kuru iepirkums attiecībā uz konkrētajām precēm un pakalpojumiem nav aptvertais iepirkums, arī piemēro šo nodaļu.

Vērtēšana

5. Aplēšot iepirkuma vērtību ar mērķi noskaidrot, vai tas ir aptvertais iepirkums, iepirkuma veicējs:

- a) iepirkuma vērtības aplēšanai nedala iepirkumu atsevišķos iepirkumos un neizvēlas un neizmanto vērtēšanas metodi, kuras nolūks pilnībā vai daļēji izslēgt iepirkumu no šīs nodaļas piemērošanas, un
- b) iekļauj aplēsto iepirkuma maksimālo kopējo vērtību visā iepirkuma laikā neatkarīgi no tā, vai tas piešķirts vienam vai vairākiem piegādātājiem, ņemot vērā visus atlīdzības veidus, tai skaitā:
  - i) prēmijas, honorārus, komisijas maksu, procentus un
  - ii) ja iepirkums paredz variantus – kopējo šādu variantu vērtību.

6. Ja atsevišķas iepirkuma prasības rezultātā tiek noslēgts vairāk nekā viens līgums vai līgumi tiek noslēgti atsevišķās daļās (turpmāk “atkārtoti līgumi”), tad aplēsto maksimālo kopējo vērtību aprēķina, ņemot par pamatu:

- a) atkārtotu līgumu vērtību, kuri noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un piešķirti iepriekšējos 12 mēnešos vai iepirkuma veicēja iepriekšējā fiskālajā gadā, un iespēju robežās pielāgoti, lai ņemtu vērā plānotās pārmaiņas nākamo 12 mēnešu laikā nodrošināmo preču vai pakalpojumu daudzumos vai vērtībā, vai
- b) atkārtotu līgumu aplēsto vērtību, kuri noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un kuru slēgšanas tiesības jāpiešķir 12 mēnešos pēc sākotnējā līguma piešķiršanas vai iepirkuma veicēja fiskālajā gadā.

7. Ja preču vai pakalpojumu iepirkumu veic, izmantojot nomāšanu un īrēšanu vai izpirkumnomu, vai ja nav precizēta iepirkuma kopējā cena, novērtējuma pamatā ir:

- a) uz noteiktu laiku noslēgta līguma gadījumā:
  - i) attiecībā uz līgumu, kura termiņš ir 12 mēneši vai mazāk, – kopējā aplēstā maksimālā vērtība par visu līguma darbības laiku vai
  - ii) attiecībā uz līgumu, kura termiņš pārsniedz 12 mēnešus, – kopējā aplēstā maksimālā vērtība, tostarp aplēstā atlikusī vērtība;

- b) uz nenoteiktu laiku noslēgta līguma gadījumā – aplēstā mēneša iemaksa, kas reizināta ar 48, un
- c) līgumam, par kuru nav skaidrs, vai tas būs uz noteiktu laiku, piemēro b) apakšpunktu.

21.3. PANTS

Drošība un vispārīgi izņēmumi

1. Neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tas liegtu kādai Pusei veikt darbības vai neizpaust informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu tai būtisku drošības interešu aizsardzībai saistībā ar ieroču, munīcijas vai militārā inventāra iepirkumiem vai ar iepirkumiem, kuri nepieciešami valsts drošībai vai valsts aizsardzībai.
2. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas, pastāvot tādiem pašiem apstākļiem, radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju starp Pusēm vai slēptu starptautiskās tirdzniecības ierobežojumu, neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tā liedz Pusei pieņemt vai veikt pasākumus, kas ir:
  - a) nepieciešami sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai drošības aizsardzībai;

- b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai;
- c) nepieciešami intelektuālā īpašuma aizsardzībai vai
- d) attiecas uz precēm, ko ražo, vai pakalpojumiem, ko sniedz personas ar invaliditāti, filantropiskas institūcijas vai ieslodzījuma vietas.

21.4. PANTS

Vispārīgi principi

Nediskriminēšana

1. Neatkarīgi no 21.2. panta piemērošanas jomas Puses uzņēmums, kas otras Puses teritorijā ir likumīgi iedibināts, būdams izveidots, iegādāts vai uzturēdams komerciālu klātbūtni, drīkst piedalīties otras Puses publiskajā iepirkumā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā otras Puses uzņēmumi, kā paredzēts otras Puses tiesību aktos.

2. Attiecībā uz jebkuru pasākumu, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, nekavējoties un bez nosacījumiem piemēro otras Puses precēm un pakalpojumiem un otras Puses piegādātājiem, kuri piedāvā šādas preces vai pakalpojumus, tādu režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu šī Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, piemēro savām precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem.

3. Attiecībā uz jebkuru pasākumu saistībā ar aptverto iepirkumu Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji:

- a) nepiemēro valsts teritorijā iedibinātam piegādātājam mazāk labvēlīgu režīmu nekā kādam citam valsts teritorijā iedibinātam piegādātājam, pamatojoties uz ārvalsts piederības vai īpašumtiesību līmeni, vai
- b) nediskriminē valsts teritorijā iedibinātu piegādātāju tāpēc, ka šis piegādātājs konkrētajā iepirkumā piedāvā otras Puses preces vai pakalpojumus.

Elektronisko līdzekļu izmantošana

4. Ja aptvertā iepirkuma veikšanā izmanto elektroniskos līdzekļus, iepirkuma veicējs:

- a) nodrošina, ka iepirkums tiek veikts, izmantojot informācijas tehnoloģiju un programmatūru, tai skaitā ar informācijas autentifikāciju un šifrēšanu saistītas sistēmas, kas ir vispārpieejamas un sadarbspējīgas ar citām vispārpieejamām informācijas tehnoloģijas sistēmām un programmatūru;

- b) uztur mehānismus, kas nodrošina dalības pieteikumu un konkursa piedāvājumu integritāti, tostarp ļauj konstatēt to saņemšanas laiku un novērš nesankcionētu piekļuvi tiem, un
- c) izmanto elektroniskos informācijas un saziņas līdzekļus paziņojumu un iepirkuma procedūras dokumentācijas publicēšanai iepirkuma procedūrās un, ciktāl tas praktiski iespējams, piedāvājumu iesniegšanai.

Iepirkuma norise

- 5. Iepirkuma veicējs veic aptverto iepirkumu pārredzamā un objektīvā veidā, kas:
  - a) atbilst šai nodaļai, izmantojot vienu no šādām metodēm: atklātu iepirkuma procedūru, selektīvu iepirkuma procedūru vai ierobežotu iepirkuma procedūru;
  - b) novērš interešu konfliktus un korumpētu praksi saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem.

Pretkorupcijas pasākumi

6. Katra Puse nodrošina, ka tā ir ieviesusi pienācīgus pasākumus, lai novērstu korupciju tās publiskajā iepirkumā. Minētie pasākumi ietver procedūras, kuru mērķis ir vai nu uz nenoteiktu laiku, vai uz noteiktu laikposmu liegt tiesības piedalīties Puses iepirkumos piegādātājiem, attiecībā uz kuriem minētās Puses tiesu iestādes ar galīgo lēmumu ir konstatējušas, ka šie piegādātāji ir iesaistījušies krāpnieciskās vai citās nelikumīgās darbībās saistībā ar publisko iepirkumu minētās Puses teritorijā. Katra Puse arī nodrošina, ka tā ir ieviesusi politiku un procedūras, lai pēc iespējas novērstu vai tiktu galā ar visiem iespējamajiem interešu konfliktiem saistībā ar personām, kuras iesaistītas iepirkumā vai ietekmē to.

Izcelsmes noteikumi

7. Puse attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, ko importē vai piegādā no otras Puses šīs nodaļas aptvertā publiskā iepirkuma vajadzībām, nepiemēro izcelsmes noteikumus, kuri atšķiras no tiem izcelsmes noteikumiem, ko minētā Puse piemēro to pašu preču vai pakalpojumu importam vai piegādēm parastā tirdzniecības apritē.

Priekšrocību neattiecināšana

8. Puse, iepriekš par to paziņojot un apspriežoties, var liegt šajā nodaļā paredzētās priekšrocības otras Puses pakalpojumu sniedzējam, ja Puse konstatē, ka pakalpojumu sniedz uzņēmums, kas neveic būtisku uzņēmējdarbību nevienas Puses teritorijā.

Kompensācija

9. Attiecībā uz aptverto iepirkumu Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, necenšas noteikt, neņem vērā, nenosaka un neizmaksā kompensācijas.

Iepirkumam neraksturīgi pasākumi

10. Panta 2. un 3. punktu nepiemēro:

- a) muitas nodokļiem un visu veidu maksājumiem attiecībā uz vai saistībā ar importu;
- b) šādu nodokļu un maksājumu iekasēšanas metodei un
- c) citiem importa noteikumiem vai formalitātēm un pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību, izņemot pasākumus, kuri attiecas uz aptverto iepirkumu.

21.5. PANTS

Informācija par iepirkuma sistēmu

1. Katra Puse:
  - a) oficiāli izraudzītos elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļos, kuri tiek plaši izplatīti un ir viegli pieejami sabiedrībai, nekavējoties publisko visus tiesību aktus, noteikumus, tiesas nolēmumus, vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus, līgumu standarta klauzulas, kas paredzētas tiesību aktos vai noteikumos un kas ar atsauces palīdzību ir iekļautas paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, un visas procedūras attiecībā uz aptverto iepirkumu, kā arī to izmaiņas, un
  - b) pēc lūguma otrai Pusei sniedz to skaidrojumu.
2. Katra Puse attiecīgi 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) I iedaļā norāda:
  - a) elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puses publisko 1. punkta a) apakšpunktā aprakstīto informāciju;
  - b) elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē paziņojumus, kas noteikti 21.6. pantā, 21.8. panta 9. punktā un 21.15. panta 2. punktā, un

c) tīmekļa vietnes adresi vai adreses, kur Puse publicē:

- i) savu iepirkuma statistiku saskaņā ar 21.15. panta 4. punktu vai
- ii) savus paziņojumus par piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām saskaņā ar 21.15. panta 6. punktu.

3. Katra Puse nekavējoties paziņo Publiskā iepirkuma apakškomitejai par visām izmaiņām informācijā, kas norādīta 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) I iedaļā.

21.6. PANTS

Paziņojumi

Paziņojums par paredzēto iepirkumu

1. Katra aptvertā iepirkuma gadījumā iepirkuma veicējs publicē paziņojumu par paredzēto iepirkumu, izņemot 21.12. pantā minētajos apstākļos.

2. Ja vien šajā nodaļā nav noteikts citādi, katrā paziņojumā par paredzēto iepirkumu norāda šādu informāciju:

- a) iepirkuma veicēja nosaukums, adrese un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai sazinātos ar iepirkuma veicēju un iegūtu visus attiecīgos dokumentus par iepirkumu, uzzinātu to izmaksas un samaksas noteikumus, ja tādi paredzēti;
- b) iepirkuma apraksts, ieskaitot iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu vai paredzamo daudzumu gadījumā, ja daudzums nav zināms;
- c) attiecībā uz atkārtotiem līgumiem – ja iespējams, nākamo paziņojumu par paredzēto iepirkumu aptuvenš laiks;
- d) iespējamo variantu apraksts;
- e) preču vai pakalpojumu piegādes termiņš vai līguma darbības ilgums;
- f) iepirkuma metode, kas tiks izmantota, un informācija par to, vai ir paredzamas sarunas vai elektroniska izsole;
- g) attiecīgā gadījumā – adrese un termiņš dalības pieteikumu iesniegšanai iepirkumā;

- h) piedāvājumu iesniegšanas adrese un galīgais termiņš;
- i) valoda vai valodas, kurās var iesniegt piedāvājumus vai dalības pieteikumus, ja tos var iesniegt kādā valodā, kas nav iepirkuma veicējas Puses oficiālā valoda;
- j) piegādātāju dalības nosacījumu saraksts un īss apraksts, ieskaitot visas prasības attiecībā uz konkrētiem dokumentiem vai apliecinājumiem, kas piegādātājiem iesniedzami saistībā ar šādu dalību, ja vien šādas prasības nav jau iekļautas iepirkuma procedūras dokumentācijā, kura ir darīta pieejama visiem ieinteresētajiem piegādātājiem vienlaikus ar paziņojumu par paredzēto iepirkumu;
- k) ja saskaņā ar 21.8. pantu iepirkuma veicējs plāno izraudzīties ierobežotu skaitu kvalificētu piegādātāju, kurus uzaicinās iesniegt piedāvājumu, – kritērijus to atlasei un attiecīgā gadījumā jebkurus ierobežojumus attiecībā uz to piegādātāju skaitu, kuriem būs atļauts piedalīties iepirkuma procedūrā, un
- l) norāde, ka uz iepirkumu attiecas šī nodaļa.

Kopsavilkuma paziņojums

3. Attiecībā uz katru paredzēto iepirkumu iepirkuma veicējs vienlaikus ar paziņojumu par paredzēto iepirkumu vienā no PTO valodām publisko kopsavilkuma paziņojumu, kas ir viegli pieejams.

Kopsavilkuma paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

- a) iepirkuma priekšmets;
- b) piedāvājumu iesniegšanas termiņš vai – attiecīgā gadījumā – pieteikumu iesniegšanas termiņš dalībai iepirkuma procedūrā vai iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā un
- c) adrese, kurā var pieprasīt dokumentus saistībā ar iepirkumu.

Paziņojums par plānoto iepirkumu

4. Iepirkuma veicēji tiek mudināti katrā fiskālajā gadā pēc iespējas agrāk publicēt paziņojumu par turpmākajiem iepirkuma plāniem (turpmāk “paziņojums par plānoto iepirkumu”). Paziņojumā par plānoto iepirkumu būtu jānorāda iepirkuma priekšmets un aptuvenais datums, kad tiks publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu, vai aptuvenais laikposms, kad varētu notikt iepirkums.

5. Iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) B vai C iedaļa, paziņojumu par plānoto iepirkumu var izmantot kā paziņojumu par paredzēto iepirkumu ar noteikumu, ka paziņojumā par plānoto iepirkumu iekļauj 2. punktā minēto informāciju tādā apmērā, kādā tā iepirkuma veicējam ir pieejama, un norādi, ka ieinteresētajiem piegādātājiem sava interese par iepirkumu būtu jāizsaka iepirkuma veicējam.

Vispārīgi noteikumi par paziņojumiem

6. Visi paziņojumi par paredzēto iepirkumu, kopsavilkuma paziņojums un paziņojums par plānoto iepirkumu ir tieši un bez maksas pieejami elektroniskā veidā ar vienota tiešsaistes piekļuves punkta starpniecību. Turklāt paziņojumus var arī publicēt piemērotos iespiestos plašsaziņas līdzekļos, kuri tiek plaši izplatīti, un vismaz līdz paziņojumā norādītā laikposma beigām šie paziņojumi ir viegli pieejami sabiedrībai.

21.7. PANTS

Dalības nosacījumi

1. Iepirkuma veicējs aprobežojas vienīgi ar tiem nosacījumiem dalībai iepirkuma procedūrā, kuri ir būtiski, lai nodrošinātu to, ka piegādātājam ir tiesībspēja un rīcībspēja un finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas nodrošināt attiecīgo iepirkumu.

2. Nosakot dalības nosacījumus, iepirkuma veicējs:

- a) neizvirza nosacījumu, ka iepirkumā var piedalīties tikai piegādātājs, kuram vienas Puses iepirkuma veicējs iepriekš ir piešķīris viena vai vairāku līgumu slēgšanas tiesības;
- b) var pieprasīt attiecīgu iepriekšēju pieredzi, ja tā ir svarīga iepirkuma prasību izpildei, un
- c) neprasa iepriekšēju pieredzi Puses teritorijā kā nosacījumu dalībai iepirkumā.

3. Izvērtējot, vai piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem, iepirkuma veicējs:

- a) pamatojoties uz piegādātāja uzņēmējdarbību gan iepirkuma veicēja Puses teritorijā, gan ārpus tās, izvērtē piegādātāja finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas un
- b) balsta savu izvērtējumu uz nosacījumiem, kurus tas iepriekš precizējis paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā.

4. Ja ir pamatojoši pierādījumi, Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, var izslēgt piegādātāju, pamatojoties uz tādiem iemesliem kā:

- a) bankrots;
- b) nepatiesas deklarācijas;
- c) būtiski vai konsekventi trūkumi, kuri izpaužas kā nespēja izpildīt kādu svarīgu prasību vai pienākumu, kas ietverti kādā iepriekšējā līgumā;
- d) galīgie spriedumi attiecībā uz smagiem noziegumiem vai citiem smagiem nodarījumiem saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem;
- e) profesionālās darbības pārkāpums vai darbības vai bezdarbības, kas negatīvi ietekmē piegādātāja komerciālo integritāti, vai
- f) nodokļu nemaksāšana.

21.8. PANTS

Piegādātāju kvalificēšana

Reģistrācijas sistēmas un kvalificēšanas procedūras

1. Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, var uzturēt piegādātāju reģistrācijas sistēmu, kurā ieinteresētajiem piegādātājiem ir jāreģistrējas un jāsniedz konkrēta informācija. Šādā gadījumā Puse nodrošina, ka ieinteresētajiem piegādātājiem ar elektronisku līdzekļu starpniecību ir pilnībā pieejama informācija par reģistrācijas sistēmu un ka tie jebkurā tās derīguma laikā var pieprasīt reģistrāciju. Kompetentā iestāde samērīgā laikposmā informē piegādātājus par lēmumu apstiprināt vai noraidīt šo pieprasījumu. Ja pieprasījums tiek noraidīts, lēmumu pienācīgi pamato.
2. Katra Puse nodrošina, ka:
  - a) tās iepirkuma veicēji cenšas līdz minimumam samazināt atšķirības kvalificēšanas procedūrās un
  - b) ja tās iepirkuma veicēji uztur reģistrācijas sistēmas, tie cenšas līdz minimumam samazināt savu reģistrācijas sistēmu atšķirības.
3. Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, nepieņem un nepiemēro reģistrācijas sistēmas vai kvalificēšanas procedūru, kuru mērķis vai ietekme ir tāda, ka tiek radīti nevajadzīgi šķēršļi otras Puses piegādātāju dalībai pirmās minētās Puses iepirkumā.

Selektīva iepirkuma procedūra

4. Ja iepirkuma veicējs plāno izmantot selektīvu iepirkuma procedūru, tas:

- a) paziņojumā par paredzēto iepirkumu iekļauj vismaz informāciju, kas norādīta 21.6. panta 2. punkta a), b), f), g), j), k) un l) apakšpunktā, un uzaicina piegādātājus iesniegt dalības pieteikumu un
- b) līdz piedāvājumu iesniegšanas termiņa sākumam kvalificētajiem piegādātājiem, kuriem ir paziņots saskaņā ar 21.10. panta 3. punkta b) apakšpunktu, sniedz vismaz informāciju, kas minēta 21.6. panta 2. punkta c), d), e), h) un i) apakšpunktā.

5. Iepirkuma veicējs ļauj visiem kvalificētajiem piegādātājiem piedalīties konkrētā iepirkumā, ja vien iepirkuma veicējs paziņojumā par paredzēto iepirkumu nav norādījis to piegādātāju skaita ierobežojumus, kuriem atļauts iesniegt piedāvājumus, un kritērijus ierobežota piegādātāju skaita atlasei. Uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu adresē vairākiem kvalificētiem piegādātājiem, – tas nepieciešams, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci.

6. Ja iepirkuma procedūras dokumentācija nav publiski pieejama no 4. punktā minētā paziņojuma publicēšanas dienas, iepirkuma veicējs nodrošina, lai minētie dokumenti vienā un tajā pašā laikā būtu pieejami visiem kvalificētajiem piegādātājiem, kas atlasīti saskaņā ar 5. punktu.

Daudzkārt lietojami saraksti

7. Iepirkuma veicējs var uzturēt daudzkārt lietojamu sarakstu ar noteikumu, ka attiecīgajā plašsaziņas līdzeklī, kas minēts 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) I iedaļā, katru gadu tiek publicēts, bet elektroniskas publicēšanas gadījumā pastāvīgi tiek darīts pieejams paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji tiek aicināti pieteikties iekļaušanai sarakstā.

8. Paziņojumā, kas paredzēts 7. punktā, tiek ietverts:

- a) to preču, pakalpojumu vai to kategoriju apraksts, attiecībā uz ko sarakstu var izmantot;
- b) dalības nosacījumi, kas piegādātājiem jāizpilda iekļaušanai sarakstā, un metodes, kuras iepirkuma veicējs izmantos, lai pārbaudītu piegādātāja atbilstību nosacījumiem;
- c) iepirkuma veicēja nosaukums, adrese un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai sazinātos ar iepirkuma veicēju un saņemtu visus attiecīgos dokumentus, kuri attiecas uz sarakstu;
- d) saraksta derīguma termiņš un tā pagarināšanas vai izbeigšanas līdzekļi vai, ja derīguma termiņš netiek sniegts, norāde par metodi, kā tiks paziņots par saraksta izmantošanas izbeigšanu, un
- e) norāde, ka sarakstu var izmantot iepirkumam, uz kuru attiecas šī nodaļa.

9. Neraugoties uz 7. punktu – ja daudzkārt lietojams saraksts ir derīgs ne ilgāk kā trīs gadus, iepirkuma veicējs var publicēt 7. punktā minēto paziņojumu tikai vienreiz, saraksta derīguma termiņa sākumā, ar noteikumu, ka paziņojums:

- a) ietver norādi par tā derīguma termiņu un informāciju, ka turpmāki paziņojumi publicēti netiks, un
- b) tiek publicēts elektroniski un sava derīguma termiņa laikā ir nepārtraukti pieejams.

10. Iepirkuma veicējs ļauj piegādātājiem pieteikties jebkurā laikā, lai tos iekļautu daudzkārt lietojamā sarakstā, un piemēroti īsā termiņā iekļauj attiecīgajā sarakstā visus kvalificētos piegādātājus.

11. Ja piegādātājs, kas nav iekļauts daudzkārt lietojamā sarakstā, iesniedz pieteikumu dalībai iepirkumā, kuram izmanto daudzkārt lietojamo sarakstu, un visus nepieciešamos dokumentus 21.10. panta 2. punktā paredzētajā termiņā, tad iepirkuma veicējs izskata pieteikumu. Iepirkuma veicējs neizslēdz piegādātāju no dalības iepirkumā, pamatojoties uz to, ka iepirkuma veicējam nav pietiekami daudz laika izskatīt pieteikumu, izņemot ārkārtas gadījumus, kad iepirkuma sarežģītības dēļ iepirkuma veicējs nespēj pabeigt pieteikuma izskatīšanu laikposmā, kas atvēlēts konkursa piedāvājumu iesniegšanai.

Citi 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) B un C iedaļā minētie iepirkuma veicēji

12. Iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) B vai C iedaļa, var izmantot paziņojumu, ar ko uzaicina piegādātājus pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, kā paziņojumu par paredzēto iepirkumu, ar noteikumu, ka:

- a) attiecīgais paziņojums ir publicēts saskaņā ar 7. punktu un ietver saskaņā ar 8. punktu pieprasīto informāciju, kā arī 21.6. panta 2. punktā pieprasīto informāciju tādā apmērā, cik tā ir pieejama, un apgalvojumu, ka tas ir paziņojums par paredzēto iepirkumu vai ka tikai piegādātāji, kas iekļauti daudzkārt lietojamā sarakstā, saņems turpmākus paziņojumus par iepirkumu, uz ko attiecas daudzkārt lietojamais saraksts, un
- b) iepirkuma veicējs piegādātājiem, kuri tam darījuši zināmu savu interesi par konkrēto iepirkumu, nekavējoties sniedz pietiekamu informāciju, lai tie varētu izvērtēt savu interesi par dalību iepirkumā, tostarp visu pārējo 21.6. panta 2. punktā pieprasīto informāciju, ciktāl šāda informācija ir pieejama.

13. Iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) B vai C iedaļa, var atļaut piegādātājam, kas ir pieteicies iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā saskaņā ar 10. punktu, iesniegt piedāvājumu konkrētajam iepirkumam, ja ir pietiekami daudz laika, lai iepirkuma veicējs varētu pārbaudīt, vai piegādātājs atbilst dalības noteikumiem.

Informācija par iepirkuma veicēja lēmumiem

14. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē katru piegādātāju, kas iesniedzis pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, par iepirkuma veicēja lēmumu attiecībā uz jebkuru no šādiem pieteikumiem.

15. Ja iepirkuma veicējs noraida piegādātāja pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, vairs neatzīst piegādātāju par kvalificētu vai svīturo to no daudzkārt lietojamā saraksta, tad iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātāju un pēc tā pieprasījuma nekavējoties sniedz piegādātājam rakstisku skaidrojumu par sava lēmuma iemesliem.

21.9. PANTS

Tehniskās specifikācijas un iepirkuma procedūras dokumentācija

Tehniskās specifikācijas

1. Iepirkuma veicējs nesagatavo, nepieņem vai neizmanto tehniskās specifikācijas vai nenosaka jebkādu atbilstības novērtēšanas procedūru ar mērķi radīt nevajadzīgu šķērsli tirdzniecībai starp Pusēm.

2. Nosakot tehniskās specifikācijas iepērkamajām precēm vai pakalpojumiem, iepirkuma veicējs attiecīgos gadījumos:

- a) izklāsta tehnisko specifikāciju veiktspējas un funkcionālās prasības, nevis konstrukcijas vai aprakstošos parametrus, un
- b) balsta tehnisko specifikāciju uz starptautiskiem standartiem, ja šādi standarti ir; ja tādu nav – uz valsts tehniskajiem noteikumiem, atzītiem valsts standartiem vai būvnormatīviem.

3. Ja tehniskajās specifikācijās tiek izmantoti konstrukcijas vai aprakstošie parametri, tad iepirkuma veicējam, attiecīgā gadījumā iekļaujot iepirkuma procedūras dokumentācijā tādus vārdus kā “vai līdzvērtīgs”, būtu jānorāda, ka tas izskatīs piedāvājumus līdzvērtīgu preču vai pakalpojumu piegādei, kuri acīmredzami atbilst iepirkuma prasībām.

4. Iepirkuma veicējs tehniskajās specifikācijās neizklāsta prasības par konkrētu preču zīmi vai tirdzniecības nosaukumu, patentu, autortiesībām, dizainparaugu, tipu, konkrētu izcelsmi, ražotāju vai piegādātāju un neatsaucas uz tiem, ja vien citādi nav iespējams pietiekami precīzi vai saprotami raksturot iepirkuma prasības, ar noteikumu, ka iepirkuma veicējs iepirkuma procedūras dokumentācijā iekļauj tādus vārdus kā “vai līdzvērtīgs”.

5. Iepirkuma veicējs no personas, kurai var būt komerciāla interese par iepirkumu, nepieprasa un nepieņem tādus ieteikumus, kas var izslēgt konkurenci un ko var izmantot, gatavojot vai pieņemot tehniskās specifikācijas konkrētam iepirkumam.
6. Puse var ļaut iepirkuma veicējiem ņemt vērā vides un sociālos apsvērumus, ja tie nav diskriminējoši un ir saistīti ar attiecīgā līguma priekšmetu.
7. Lielākai noteiktībai – Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, var saskaņā ar šo pantu sagatavot, pieņemt vai piemērot tehniskās specifikācijas, lai veicinātu dabas resursu saglabāšanu vai aizsargātu vidi.

Iepirkuma procedūras dokumentācija

8. Iepirkuma veicējs piegādātājiem dara pieejamu iepirkuma procedūras dokumentāciju, kurā ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai piegādātāji varētu sagatavot un iesniegt atbilstošus piedāvājumus. Ja vien paziņojumā par paredzēto iepirkumu nav paredzēts citādi, šādā dokumentācijā pilnībā apraksta:
  - a) iepirkumu, tostarp iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu, vai, ja to daudzums nav zināms, aplēsto daudzumu un prasības, kas jāizpilda, tostarp visas tehniskās specifikācijas, atbilstības novērtēšanas sertifikātus, plānus, rasējumus vai instrukcijas;

- b) visus piegādātāju dalības nosacījumus, ietverot informācijas un to dokumentu sarakstu, kas piegādātājiem jāiesniedz saistībā ar dalības nosacījumiem;
- c) visus izvērtēšanas kritērijus, kurus iepirkuma veicējs piemēros līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, un minēto kritēriju relatīvo nozīmīgumu, izņemot gadījumus, kad vienīgais kritērijs ir cena;
- d) visas autentifikācijas un šifrēšanas prasības vai citas prasības, kas saistītas ar informācijas iesniegšanu elektroniskā veidā, ja iepirkuma veicējs rīkos iepirkumu, izmantojot elektroniskos līdzekļus;
- e) ja iepirkuma veicējs rīkos elektronisku izsoli – noteikumus, ar kādiem tiks veikta izsole, identificējot tos iepirkuma procedūras elementus, kas saistīti ar vērtēšanas kritērijiem;
- f) ja piedāvājumi tiks atvērti publiski – atvēršanas datumu, laiku un vietu un attiecīgā gadījumā personas, kurām atļauts tajā piedalīties;
- g) visus citus noteikumus vai nosacījumus, ieskaitot samaksas noteikumus un ierobežojumus attiecībā uz līdzekļiem, ar kādiem var iesniegt konkursa piedāvājumus, piemēram, vai tie iesniedzami uz papīra vai elektroniski, un
- h) visus preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas termiņus.

9. Nosakot iepērkamo preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas datumu, iepirkuma veicējs ņem vērā tādus faktorus kā iepirkuma sarežģītība, paredzamo apakšuzņēmumu līgumu apjoms un laiks, kas reāli vajadzīgs pakalpojumu sniegšanai vai preču saražošanai, preču krājumu izņemšanai un transportēšanai no piegādes vietas.

10. Vērtēšanas kritērijos, kas izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, cita starpā var iekļaut šādus kritērijus: cena un citi izmaksu faktori, kvalitāte, tehniskā vērtība, vides raksturlielumi un piegādes noteikumi.

11. Iepirkuma veicējs nekavējoties:

- a) dara pieejamu iepirkuma procedūras dokumentāciju, lai ieinteresētajiem piegādātājiem būtu pietiekami daudz laika iesniegt atbilstošus piedāvājumus;
- b) pēc pieprasījuma sniedz iepirkuma procedūras dokumentāciju ikvienam ieinteresētajam piegādātājam un
- c) atbild uz pamatotiem informācijas pieprasījumiem, kurus iesniedzis ieinteresētais piegādātājs vai piegādātājs, kas piedalās konkursā, ar noteikumu, ka šāda informācija konkrētajam piegādātājam nedod priekšrocības salīdzinājumā ar citiem piegādātājiem.

Izmaiņas

12. Ja iepirkuma veicējs pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas maina kritērijus vai prasības, kuras noteiktas paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, kas sniegta piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā, vai arī groza vai atkārtoti publicē paziņojumu vai iepirkuma procedūras dokumentāciju, tā rakstiski iesniedz visas minētās izmaiņas vai grozīto vai atkārtoti izdoto paziņojumu, vai iepirkuma procedūras dokumentāciju:

- a) visiem piegādātājiem, kas izmaiņu, grozījumu vai atkārtotās publicēšanas laikā piedalās iepirkumā, ja šādi piegādātāji iepirkuma veicējam ir zināmi, un visos pārējos gadījumos – tādā pašā veidā, kādā tika darīta pieejama sākotnējā informācija, un
- b) dara to pietiekami savlaicīgi, lai minētie piegādātāji vajadzības gadījumā varētu grozīt savus piedāvājumus un no jauna iesniegt grozītos konkursa piedāvājumus.

21.10. PANTS

Laikposmi

1. Iepirkuma veicējs, ņemot vērā savas pamatotās vajadzības, nodrošina piegādātājiem pietiekamu laiku, kurā sagatavot un iesniegt dalības pieteikumus un atbilstošus piedāvājumus, ņemot vērā šādus faktorus:

- a) iepirkuma būtība un sarežģītība;

- b) gaidāmo apakšlīgumu apjoms un
- c) ja netiek izmantoti elektroniskie līdzekļi – laiks, kas vajadzīgs, lai piedāvājumus ar neelektroniskiem līdzekļiem nosūtītu no vietām, kuras atrodas otrā Pusē vai iepirkuma veicēja teritorijā.

Laikposmi, tostarp to pagarinājumi, ir vienādi visiem piegādātājiem, kas ir ieinteresēti vai piedalās.

2. Iepirkuma veicējs, kas izmanto selektīvu iepirkuma procedūru, nosaka, ka beigu termiņš, līdz kuram var iesniegt dalības pieteikumus, principā nav mazāks kā 25 dienas no paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanas. Ja steidzamības dēļ, ko iepirkuma veicējs pienācīgi pamato, šis laikposms praktiski nav piemērojams, to var samazināt līdz laikposmam, kurš nav īsāks par 10 dienām.

3. Izņemot 4., 5., 7. un 8. punktā paredzētos gadījumus, iepirkuma veicējs nosaka, ka piedāvājumu iesniegšanas pēdējā diena nav agrāk kā 40 dienas pēc dienas, kad:

- a) atklātā iepirkuma procedūrā ir publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu vai
- b) selektīvā iepirkuma procedūrā iepirkuma veicējs paziņo piegādātājiem, ka tie tiks uzaicināti iesniegt piedāvājumus, neatkarīgi no tā, vai tas izmanto daudzkārt lietojamu sarakstu.

4. Iepirkuma veicējs var saīsināt 3. punktā noteikto piedāvājumu iesniegšanas termiņu līdz mazākais 10 dienām šādos gadījumos:

- a) ja iepirkuma veicējs ir publicējis paziņojumu par plānoto iepirkumu, kas aprakstīts 21.6. panta 4. punktā, vismaz 40 dienas, bet ne vairāk kā 12 mēnešus pirms paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanas, paziņojumā par plānoto iepirkumu ietverot šādu informāciju:
  - i) iepirkuma apraksts;
  - ii) aptuvenie beigu termiņi, kuros jāiesniedz piedāvājumi vai dalības pieteikumi;
  - iii) apliecinājums, ka ieinteresētajiem piegādātājiem ir jāpauž iepirkuma veicējam interese piedalīties iepirkumā;
  - iv) adrese, kurā var saņemt dokumentus, kas attiecas uz iepirkumu, un
  - v) visa pieejamā informācija, kas ir vajadzīga paziņojumam par paredzēto iepirkumu saskaņā ar 21.6. panta 2. punktu;
- b) attiecībā uz atkārtotiem līgumiem – ja iepirkuma veicējs sākotnējā paziņojumā par paredzēto iepirkumu norāda, ka turpmākajos paziņojumos tiks norādīti piedāvājumu iesniegšanas termiņi, pamatojoties uz šo punktu, vai

c) ja steidzamības dēļ, ko iepirkuma veicējs pienācīgi pamato, nav praktiski piemērojams piedāvājumu iesniegšanas termiņš, kas noteikts saskaņā ar 3. punktu.

5. Iepirkuma veicējs var saīsināt 3. punktā noteikto piedāvājumu iesniegšanas termiņu par piecām dienām katrā no turpmāk minētajiem gadījumiem:

- a) paziņojums par paredzēto iepirkumu ir publicēts, izmantojot elektroniskos līdzekļus;
- b) visa iepirkuma procedūras dokumentācija ir pieejama elektroniski no dienas, kad publiskots paziņojums par paredzēto iepirkumu, un
- c) iepirkuma veicējs pieņem piedāvājumus elektroniski.

6. Piemērojot 5. punktu saistībā ar 4. punktu, piedāvājumu iesniegšanas termiņš, kas noteikts saskaņā ar 3. punktu, nekādā gadījumā netiek saīsināts līdz mazāk par 10 dienām no dienas, kurā tika publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu.

7. Neskarot citus šajā pantā minētos noteikumus, ja iepirkuma veicējs iegādājas komerciālas preces vai pakalpojumus vai to apvienojumu, tas var saīsināt 3. punktā minēto piedāvājumu iesniegšanas termiņu mazākais līdz 13 dienām ar noteikumu, ka iepirkuma veicējs, izmantojot elektroniskus saziņas līdzekļus, tajā pašā laikā publicē gan paziņojumu par paredzēto iepirkumu, gan attiecīgo iepirkuma procedūras dokumentāciju. Turklāt, ja iepirkuma veicējs pieņem komerciālu preču vai pakalpojumu piedāvājumus, izmantojot elektroniskus līdzekļus, tas var saīsināt saskaņā ar 3. punktu noteikto termiņu mazākais līdz 10 dienām.

8. Ja iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) B vai C iedaļa, ir atlasījis visus kvalificētos piegādātājus vai ierobežotu to skaitu, tad piedāvājumu iesniegšanas termiņu var noteikt, iepirkuma veicējam un atlasītajiem piegādātājiem savstarpēji vienojoties. Ja vienošanās nav, minētais termiņš nav īsāks par 10 dienām.

21.11. PANTS

Sarunas

1. Puse var paredzēt, ka tās iepirkuma veicēji risina sarunas ar piegādātājiem, ja:
  - a) iepirkuma veicējs 21.6. panta 2. punktā noteiktajā paziņojumā par paredzēto iepirkumu ir paudis nodomu rīkot sarunas vai
  - b) izvērtējot piedāvājumus atbilstīgi paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā noteiktajiem konkrētajiem izvērtēšanas kritērijiem, kļūst skaidrs, ka neviens piedāvājums nav acīmredzami visizdevīgākais.

2. Iepirkuma veicējs:

- a) nodrošina, ka piegādātāju, kas piedalās sarunās, izslēgšana notiek saskaņā ar izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, un
- b) pēc sarunu pabeigšanas nosaka atlikušajiem piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā, vienotu termiņu jaunu vai pārskatītu piedāvājumu iesniegšanai.

21.12. PANTS

Ierobežota iepirkuma procedūra

1. Ar noteikumu, ka iepirkuma veicējs neizmanto šo normu, lai izvairītos no konkurences starp piegādātājiem vai tādā veidā, ka tiek diskriminēti otras Puses piegādātāji vai aizsargāti iekšzemes piegādātāji, iepirkuma veicējs var izmantot ierobežota iepirkuma procedūru un var izvēlēties nepiemērot 21.6.–21.8. pantu, 21.9. panta 8.–12. punktu un 21.10., 21.11., 21.13. un 21.14. pantu jebkuros no šiem apstākļiem:

- a) ar noteikumu, ka iepirkuma procedūras dokumentācijas prasības nav būtiski mainītas, – ja:
  - i) nav iesniegts neviens piedāvājums vai neviens piegādātājs nav pieteicies dalībai;

- ii) nav iesniegts neviens piedāvājums, kas atbilst iepirkuma procedūras dokumentācijas būtiskajām prasībām;
  - iii) neviens piegādātājs neatbilst dalības nosacījumiem vai
  - iv) iesniegtie konkursa piedāvājumi ir saistīti ar slepenu vienošanos;
- b) ja preces vai pakalpojumus var piegādāt vienīgi konkrēts piegādātājs un nepastāv pieņemamas alternatīvas vai aizstājošas preces vai pakalpojumi šādu iemeslu dēļ:
- i) prasība attiecas uz mākslas darbu;
  - ii) patentu, autortiesību vai citu ekskluzīvu tiesību aizsardzība vai
  - iii) konkurences nav tehnisku iemeslu dēļ;
- c) attiecībā uz sākotnējā piegādātāja veiktām tādu preču vai pakalpojumu papildu piegādēm, kuras nebija iekļautas sākotnējā iepirkumā, ja piegādātāja maiņa šādu papildu preču vai pakalpojumu piegādei:
- i) nav iespējama tādu ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ kā prasības par savstarpēju aizstājamību vai sadarbību ar esošajām iekārtām, programmatūru, pakalpojumiem vai instalācijām, kas iepirkta sākotnējā iepirkumā, un

- ii) radītu iepirkuma veicējam ievērojamas neērtības vai izmaksu būtisku pieaugumu;
- d) ja preces vai pakalpojumus nevar iegūt laikā, izmantojot atklāto vai selektīvo iepirkuma procedūru, – ciktāl tas noteikti vajadzīgs ārkārtējas steidzamības apstākļos, ko izraisījuši iepirkuma veicēja neparedzēti notikumi;
- e) attiecībā uz precēm, ko iegādājas izejvielu tirgū;
- f) ja iepirkuma veicējs iepērk prototipu vai pirmo preci vai pakalpojumu, kas izstrādāts pēc tā lūguma saistībā ar konkrētu līgumu par pētniecību, izmēģinājumu, pētījumu vai oriģināla izstrādi;

prototipa vai pirmās preces vai pakalpojuma oriģināla izstrāde var ietvert ierobežotu daudzumu ražošanu vai piegādi ar mērķi iekļaut praktisko izmēģinājumu rezultātus un parādīt, ka prece vai pakalpojums ir piemērots ražošanai vai piegādei zināmā daudzumā atbilstīgi pieņemamiem kvalitātes standartiem, bet neietver ražošanu lielos apjomos vai piegādi, kas nodrošina ekonomisku dzīvotspēju vai sedz izpētes un izstrādes izmaksas;

- g) pirkumi, kas veikti ar īpaši izdevīgiem nosacījumiem, kuri rodas vienīgi ļoti īsā termiņā īpašas realizācijas gadījumā, piemēram, likvidācijas, maksātnespējas administrēšanas vai bankrota dēļ, bet ne attiecībā uz regulāriem pirkumiem no pastāvīgiem piegādātājiem, vai
- h) ja līguma slēgšanas tiesības piešķir metu konkursa uzvarētājam ar noteikumu, ka:
  - i) konkurss tika organizēts tā, ka tas ir saderīgs ar šīs nodaļas principiem, jo īpaši attiecībā uz paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanu, un
  - ii) dalībniekus vērtē neatkarīga žūrija ar mērķi līguma slēgšanas tiesības piešķirt metu konkursa uzvarētājam.

2. Iepirkuma veicējs sagatavo rakstveida ziņojumu par katru līgumu, kura slēgšanas tiesības piešķirtas saskaņā ar 1. punktu. Ziņojumā norāda iepirkuma veicēja nosaukumu, iepērkamo preču vai pakalpojumu vērtību un veidu un 1. punktā aprakstīto apstākļu un nosacījumu konstatējumu, kuru dēļ tika izmantota ierobežota iepirkuma procedūra.

21.13. PANTS

Elektroniskās izsoles

Ja iepirkuma veicējs plāno veikt aptvertā iepirkuma procedūru, izmantojot elektronisko izsoli, tas pirms elektroniskās izsoles sākšanas katram dalībniekam dara zināmu:

- a) automātiskās izvērtēšanas metodi, ieskaitot matemātisko formulu, kas balstīta uz izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti iepirkuma procedūras dokumentācijā un izsoles laikā tiks izmantoti automātiskā klasificēšanā vai pārklasificēšanā;
- b) savas iepirkuma procedūras elementu sākotnējās izvērtēšanas rezultātus, ja līguma slēgšanas tiesības piešķir visizdevīgākajam piedāvājumam, un
- c) jebkuru citu attiecīgo informāciju, kas saistīta ar izsoles norisi.

21.14. PANTS

Piedāvājumu izskatīšana un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

Piedāvājumu izskatīšana

1. Iepirkuma veicējs saņem, atver un izskata visus piedāvājumus saskaņā ar procedūrām, kuras garantē iepirkuma procesa godīgumu un objektivitāti un piedāvājumu konfidencialitāti.
2. Ja laikposmā no piedāvājumu atvēršanas līdz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai iepirkuma veicējs dod iespēju piegādātājam labot neapzinātas formas kļūdas, iepirkuma iestāde tādu pašu iespēju nodrošina visiem piegādātājiem, kuri piedalās iepirkuma procedūrā.

Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

3. Lai varētu izskatīt līguma piešķiršanas iespēju, piedāvājumu iesniedz rakstveidā un atvēršanas brīdī tas atbilst būtiskajām prasībām, kas izklāstītas paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, un to ir iesniedzis piegādātājs, kurš atbilst dalības nosacījumiem.

4. Izņemot gadījumu, kad iepirkuma veicējs sabiedrības interesēs nolemj līguma slēgšanas tiesības nepiešķirt, tas piešķir līguma slēgšanas tiesības tam piegādātājam, kuru atzinis par spējīgu izpildīt līguma noteikumus un kurš, pamatojoties tikai uz paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā minētajiem izvērtēšanas kritērijiem, ir iesniedzis:

- a) visizdevīgāko piedāvājumu vai
- b) viszemāko cenu, ja vienīgais kritērijs ir cena.

5. Ja iepirkuma veicējs saņem piedāvājumu, kurā cena ir nesamērīgi zemāka par citos iesniegtajos piedāvājumos norādīto cenu, tas var konsultēties ar piegādātāju, lai pārliecinātos, ka piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem un spēj izpildīt līguma noteikumus.

6. Iepirkuma veicējs neizmanto alternatīvas iespējas, neatceļ iepirkumu un negroza piešķirtos līgumus tādā veidā, ka tiek apieti šajā nodaļā paredzētie pienākumi.

7. Katra Puse parasti nosaka nogaidīšanas periodu starp līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un līguma noslēgšanu, lai konkursā neuzvarējušajiem pretendentiem dotu pietiekami daudz laika pārskatīt un apstrīdēt piešķiršanas lēmumu.

21.15. PANTS

Iepirkuma informācijas pārredzamība

Piegādātājiem sniegtā informācija

1. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātājus, kuri piedalās konkursā, par lēmumiem, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un pēc piegādātāja pieprasījuma dara to rakstiski. Ievērojot 21.16. panta 2. un 3. punktu, iepirkuma veicējs neizraudzītajam piegādātājam pēc viņa lūguma izskaidro iemeslus, kuru dēļ iepirkuma veicējs nav izraudzījies minētā piegādātāja piedāvājumu, un izraudzītā piegādātāja salīdzinošās priekšrocības.

Informācijas par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu publicēšana

2. Ne vēlāk kā 72 dienas pēc tāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, uz kuru attiecas šī nodaļa, iepirkuma veicējs publicē paziņojumu piemērotā iespiestā vai elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, kas uzskaitīts 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) I iedaļā. Ja iepirkuma veicējs paziņojumu publicē tikai elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, informācija samērīgu laiku saglabājas viegli pieejama. Paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) iepērkamo preču vai pakalpojumu apraksts;

- b) iepirkuma veicēja nosaukums un adrese;
- c) izraudzītā piegādātāja nosaukums/vārds un adrese;
- d) izraudzītā piedāvājuma vērtība vai dārgākais un lētākais piedāvājums, kas ņemts vērā, piešķirot līgumu;
- e) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas diena un
- f) izmantotā iepirkuma metode un – gadījumos, kad izmantota ierobežota iepirkuma procedūra saskaņā ar 21.12. pantu, – to apstākļu apraksts, kuri pamato ierobežotas iepirkuma procedūras izmantojumu.

Dokumentācijas un ziņojumu glabāšana un elektroniskā izsekojamība

3. Katrs iepirkuma veicējs vismaz trīs gadus no dienas, kad piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, saglabā:

- a) iepirkuma procedūru un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, dokumentāciju un ziņojumus, ieskaitot ziņojumus, kuri prasīti 21.12. pantā, un
- b) datus, kas nodrošina aptvertā iepirkuma norises pienācīgu izsekojamību ar elektroniskiem līdzekļiem.

Apmaiņa ar statistikas datiem

4. Katra Puse katru gadu vāc statistikas datus par šīs nodaļas aptvertajiem iepirkumiem un apmainās ar tiem¹³. Minētie statistikas pārskati attiecībā uz līgumiem, kuru slēgšanas tiesības piešķir visi attiecīgās Puses iepirkuma veicēji, uz ko attiecas šī nodaļa, ietver statistikas datus par to līgumu aplēsto vērtību, kuru slēgšanas tiesības ir piešķirtas aptvertajā iepirkumā pasaules mērogā, sadalot šos datus pa iepirkuma veicēju kategorijām.

5. Katra Puse sniedz statistikas datus par tās iepirkuma veicēju iepirkto preču un pakalpojumu izcelsmes valsti, ciktāl šāda informācija ir pieejama. Lai nodrošinātu šādu statistikas datu salīdzināmību, saskaņā ar 21.19. pantu izveidotā Publiskā iepirkuma apakškomiteja sniedz norādījumus par izmantojamajām metodēm. Lai nodrošinātu šīs nodaļas aptverto iepirkumu efektīvu uzraudzību, Apvienotā padome var nolemt grozīt 4. punktā izklāstītās prasības.

6. Ja Puse pieprasa, ka paziņojumi par piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām jāpublicē elektroniski saskaņā ar 2. punktu, un ja šādi paziņojumi ir publiski pieejami vienotā datubāzē veidā, kas ļauj veikt piešķirto līgumu analīzi, Puse Publiskā iepirkumu apakškomitejai iesniedzamo paziņojumu var aizstāt ar saiti uz tīmekļa vietni, pievienojot norādes par piekļuvi šādiem datiem un to lietošanu.

---

¹³ Pirmā informācijas apmaiņa notiek vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

21.16. PANTS

Informācijas izpaušana

Informācijas sniegšana pusēm

1. Pēc otras Puses pieprasījuma Puse nekavējoties sniedz visu informāciju, kas ir vajadzīga, lai noteiktu, vai aptvertā iepirkuma procedūra veikta godīgi, objektīvi un saskaņā ar šo nodaļu, tai skaitā informāciju par izraudzītā piedāvājuma parametriem un salīdzinošajām priekšrocībām. Informācijas saņēmēja Puse neizpauž šo informāciju nevienam piegādātājam, ja tas varētu kaitēt konkurencei turpmākajos iepirkumos, izņemot gadījumus, kad ir saņemta informācijas sniedzējas Puses piekrišana.

Informācijas neizpaušana

2. Neatkarīgi no citiem šīs nodaļas noteikumiem Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, nesniedz konkrētiem piegādātājiem informāciju, kas varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem.

3. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību Pusei, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, iestādes un pārskatīšanas struktūras, izpaust konfidenciālu informāciju, ja šāda izpaušana:

a) kavētu tiesībaizsardzību;

- b) varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem;
- c) kaitētu konkrētu personu likumīgajām komerciālajām interesēm, tostarp intelektuālā īpašuma aizsardzībai, vai
- d) kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm.

21.17. PANTS

Iekšzemes pārskatīšanas procedūras

1. Katra Puse nodrošina savlaicīgu, efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā, kurā piegādātājs saistībā ar tādu aptverto iepirkumu, kurā minētajam piegādātājam ir vai ir bijusi ieinteresētība, var apstrīdēt:

- a) šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu vai
- b) gadījumos, kad piegādātājam nav tiesību tieši apstrīdēt šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu saskaņā ar Puses tiesību aktiem – to Puses pasākumu neievērošanu, ar kuriem īsteno šīs nodaļas noteikumus.

Visi apstrīdēšanas procedūras noteikumi ir izklāstīti rakstveidā un ir vispārēji pieejami.

2. Ja piegādātājs saistībā ar aptverto iepirkumu, kurā piegādātājs ir vai ir bijis ieinteresēts, iesniedz sūdzību par 1. punktā minēto pārkāpumu vai īstenošanas pasākumu neievērošanu, tad aptvertā iepirkuma veicēja Puse iepirkuma veicēju un piegādātāju mudina sūdzībā ietverto jautājumu atrisināt, savstarpēji apspriežoties. Iepirkuma veicējs objektīvi un laikus izskata jebkuru šādu sūdzību, neskarot piegādātāja dalību pašreizējā vai turpmākā iepirkumā vai tā tiesības pieprasīt korektīvus pasākumus saskaņā ar administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā.
3. Katram piegādātājam tiek dots pietiekams laiks sagatavot un iesniegt apstrīdēšanas prasību, un šis laikposms nekādā gadījumā nav īsāks par 10 dienām, skaitot no dienas, kad apstrīdēšanas pamats kļuvis zināms piegādātājam vai kad tam vajadzētu būt kļuvušam zināmam.
4. Katra Puse izveido vai norīko vismaz vienu neitrālu, no tās iepirkuma veicējiem neatkarīgu administratīvu vai tiesas iestādi, kas pieņemtu un izskatītu piegādātāju sūdzības, kuras radušās saistībā ar aptverto iepirkumu.
5. Ja sākotnēji sūdzību izskata iestāde, kas nav 4. punktā minētā iestāde, Puse nodrošina, ka piegādātājs var apstrīdēt sākotnējo lēmumu neitrālā administratīvā vai tiesas iestādē, kas ir neatkarīga no iepirkuma veicēja, kura iepirkums ir apstrīdējuma priekšmets.

6. Katra Puse nodrošina, ka pārskatīšanas struktūras, kas nav tiesa, lēmumu var pārskatīt tiesā, vai arī paredz procedūras, kuras nodrošina, ka:

- a) iepirkuma veicējs rakstiski atbild uz sūdzību un sniedz visus attiecīgos dokumentus pārskatīšanas struktūrai;
- b) procesa dalībniekiem (turpmāk “dalībnieki”) ir tiesības tikt uzklautiem, pirms pārskatīšanas struktūra pieņem lēmumu par sūdzību;
- c) dalībniekiem ir tiesības uz pārstāvību un pavadību;
- d) dalībnieki var piedalīties visos procesos;
- e) dalībniekiem ir tiesības pieprasīt, lai process būtu publisks un lai tajā varētu piedalīties liecinieki, un
- f) pārskatīšanas struktūra laikus rakstveidā pieņem lēmumus vai sagatavo ieteikumus un ietver paskaidrojumu, ar ko pamato katru lēmumu vai ieteikumu.

7. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kuras nodrošina tūlītējus pagaidu pasākumus, kas saglabā piegādātājam iespēju piedalīties iepirkumā. Minēto pagaidu pasākumu rezultātā iepirkuma process var tikt apturēts. Procedūrās var paredzēt, ka, pieņemot lēmumu par to, vai šādi pasākumi būtu jāpieņem, var ņemt vērā sevišķi svarīgas nelabvēlīgas sekas, kas ietekmēs attiecīgās intereses, ieskaitot sabiedrības intereses. Pasākumu nepiemērošanas pamatojumu sniedz rakstiski.

8. Katra Puse arī pieņem vai atstāj spēkā procedūras, ar kurām paredz korektīvus pasākumus vai kompensāciju par zaudējumiem vai nodarīto kaitējumu gadījumos, kad pārskatīšanas struktūra ir konstatējusi, ka ir noticis 1. punktā minētais pārkāpums vai īstenošanas pasākumu neievērošana. Kompensācija par zaudējumiem vai nodarīto kaitējumu var aprobežoties vai nu ar piedāvājuma sagatavošanas izmaksām, vai apstrīdēšanas izmaksām, vai arī tiek segtas abas izmaksas.

21.18. PANTS

Tvēruma izmaiņas un labojumi

1. Eiropas Savienība var grozīt vai labot 21.-A pielikumu (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums), un Meksika var grozīt vai labot 21.-B pielikumu (Meksikas aptvertais iepirkums).

Izmaiņas

2. Ja kāda Puse vēlas grozīt attiecīgi 21.-A pielikumu (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikumu (Meksikas aptvertais iepirkums), minētā Puse:

- a) rakstiski informē otru Pusi un
- b) iekļauj paziņojumā priekšlikumu par atbilstīgiem kompensējošiem pielāgojumiem otrai Pusei, lai saglabātu piemērošanas jomu līmenī, kas pielīdzināms tam, kāds tas bijis pirms izmaiņām.

3. Neatkarīgi no 2. punkta b) apakšpunkta Pusei nav jāparedz kompensējoši pielāgojumi, ja izmaiņas attiecas uz iepirkuma veicēju, attiecībā uz kuru Puse faktiski ir atcēlusi savu kontroli vai ietekmi. Uzskata, ka valdības kontrole vai ietekme pār aptverto iepirkumu, ko veic iepirkuma veicēji, uz kuriem attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) C iedaļa vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) B vai C iedaļas katras valsts 2. apakšsaraksts, ir faktiski atcelta, ja iepirkuma veicējs ir pakļauts konkurencei tirgos, kuriem piekļuve nav ierobežota.

4. Otra Puse var iebilst pret ierosinātajām izmaiņām, kas paziņotas saskaņā ar 2. punktu, ja tā apstrīd, ka:

- a) saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu ierosinātais pielāgojums ir pietiekams, lai saglabātu ar šajā nodaļā paredzēto pašreizējo piemērošanas jomas līmeni pielīdzināmu līmeni;

- b) izmaiņas attiecas uz iepirkuma veicēju, pār kuru Puse faktiski atcēlusi savu kontroli vai ietekmi, kā paredzēts 3. punktā.

Iebildums jāiesniedz rakstveidā 45 dienu laikā no 2. punkta a) apakšpunktā norādītā paziņojuma saņemšanas, vai arī uzskata, ka Puse ir piekritusi pielāgojumam vai izmaiņām, tostarp 31. nodaļas (Strīdu izšķiršana) nolūkos.

Labojumi

5. Turpmāk minētās izmaiņas 21.-A. pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums) uzskata par tīri formālu labojumu – ar noteikumu, ka tās neietekmē šajā nodaļā paredzēto pašreizējo piemērošanas jomu:

- a) izmaiņas iepirkuma veicēja nosaukumā;
- b) divu vai vairāku tādu struktūru apvienošanās, uz kurām attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) A līdz C iedaļa, un
- c) struktūras, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) A līdz C iedaļa, sadalīšana divās vai vairākās struktūrās, kuras visas tiek pievienotas iepirkuma veicējiem, uz kuriem attiecas tā pati 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) iedaļa.

6. Katra Puse reizi trīs gados pēc šā nolīguma stāšanās spēkā paziņo otrai Pusei par ierosinātajiem labojumiem 21.-A pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums).

7. Puse var paziņot otrai Pusei iebildumus pret ierosinātajiem labojumiem 45 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas. Puse, kas iesniedz iebildumus, paskaidro, kādēļ tā uzskata, ka ierosinātais labojums neietilpst 5. punkta darbības jomā, un apraksta ierosinātā labojuma ietekmi uz šajā nodaļā paredzēto savstarpēji saskaņoto aptvērumu. Ja 45 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas iebildumi nav iesniegti rakstiski, tad uzskata, ka otra Puse ir piekritusi ierosinātajiem labojumiem.

Apspriešanās un strīdu izšķiršana

8. Ja otra Puse iebilst pret ierosinātajām izmaiņām vai labojumiem, Puses cenšas atrisināt šo jautājumu apspriežoties. Ja 60 dienu laikā pēc iebildumu nodošanas netiek panākta vienošanās, Puse, kas vēlas veikt izmaiņas vai labojumus 21.-A. pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) vai 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums), var iesniegt jautājumu strīda izšķiršanai saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana). Ierosinātās izmaiņas vai labojumi stājas spēkā tikai tad, ja abas Puses ir vienojušās vai ja tas paredzēts šķīrējtiesas nolēmumā galīgajā ziņojumā saskaņā ar 31.13. pantu (Galīgais ziņojums).

21.19. PANTS

Publiskā iepirkuma apakškomiteja

Publiskā iepirkuma apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), risina jautājumus, kuri saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu un darbību, piemēram:

- a) 21.-A pielikuma (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikuma (Meksikas aptvertais iepirkums) izmaiņas;
- b) Apvienotās padomes lēmumu sagatavošana, ar kuriem ievieš izmaiņas 21.-A pielikumā (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikumā (Meksikas aptvertais iepirkums);
- c) jautājumi par publisko iepirkumu, kas saistīti ar šo nodaļu un ko tai nodevusi kāda Puse, un
- d) jebkādi citi jautājumi saistībā ar šīs nodaļas īstenošanu.

22. NODAĻA

VALSTS UZŅĒMUMI, UZŅĒMUMI, KAM PIEŠKIRTAS ĪPAŠAS TIESĪBAS VAI PRIVILĒĢIJAS, UN IZRAUDZĪTI MONOPOLI

22.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “Vienošanās” ir Vienošanās par pamatnostādnēm attiecībā uz oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem, kas izstrādāta ESAO ietvaros, vai turpmākas saistības, kuras izstrādātas ESAO ietvaros vai ārpus tās un kuras ir apstiprinājušas vismaz 12 PTO sākotnējās dalībnieces, kas bija 1979. gada 1. janvāra Vienošanās dalībnieces;
- b) “komercdarbība” ir darbības, kuru rezultāts ir tādas preces ražošana vai tāda pakalpojuma sniegšana, ko paredzēts pārdot attiecīgajā tirgū uzņēmuma noteiktā daudzumā un par uzņēmuma noteiktām cenām atbilstīgi piedāvājuma un pieprasījuma nosacījumiem, un kuras veic ar nolūku gūt peļņu¹⁴;

---

¹⁴ Lielākai noteiktībai – tas neattiecas uz darbībām, ko veic uzņēmums, kurš: a) darbojas bez peļņas gūšanas nolūka vai b) darbojas pēc izmaksu segšanas principa.

- c) “komerciāli apsvērumi” ir cena, kvalitāte, pieejamība, tirgspēja, transportēšana un citi pirkšanas vai pārdošanas noteikumi vai citi faktori, kas parasti tiktu ņemti vērā tāda privāta uzņēmuma komerciālos lēmumos, kurš darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem attiecīgajā uzņēmējdarbībā vai nozarē;
- d) “izraudzīt” nozīmē izveidot vai atļaut monopolu vai paplašināt monopola tvērumu, ietverot papildu preci vai pakalpojumu;
- e) “izraudzīts monopols” ir privāto vai publisko tiesību subjekts, tostarp konsorcijs vai valsts aģentūra, kas vienas Puses teritorijā konkrētajā tirgū ir izraudzīts kā vienīgais preču vai pakalpojumu piegādātājs vai pircējs, bet neietver tiesību subjektu, kuram ir piešķirtas ekskluzīvas intelektuālā īpašuma tiesības, tikai pamatojoties uz šo piešķirumu¹⁵;
- f) “uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas” ir publisks vai privāts uzņēmums, tostarp meitasuzņēmums, kam kāda Puse juridiski vai faktiski ir piešķīrusi īpašas tiesības vai privilēģijas; īpašas tiesības vai privilēģijas rodas, ja Puse nosaka vai ierobežo to uzņēmumu skaitu, kuriem ir atļauts piedāvāt preci vai sniegt pakalpojumu, un to dara saskaņā ar kritērijiem, kas nav objektīvi, samērīgi un nediskriminējoši, tādējādi būtiski ietekmējot jebkura cita uzņēmuma spēju piedāvāt to pašu preci vai sniegt to pašu pakalpojumu tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā būtībā līdzvērtīgos apstākļos;

---

¹⁵ Lielākai noteiktībai – šī nodaļa neattiecas uz dabiskiem monopoliem, ja vien tie nav izraudzīti 1. punkta d) apakšpunkta nozīmē.

- g) terminiem “finanšu iestāde” un “finanšu pakalpojums” ir tāda pati nozīme kā 18.1. pantā (Definīcijas);
- h) “pakalpojums, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras” ir pakalpojums, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras, kā tas definēts *GATS* un attiecīgā gadījumā *GATS* pielikumā par finanšu pakalpojumiem¹⁶;
- i) “valsts uzņēmums” ir uzņēmums, kas ir Puses īpašumā vai ko kontrolē Puse¹⁷.

22.2. PANTS

Deleģētās pilnvaras

Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi, katra Puse nodrošina, ka ikviena persona, tostarp valsts uzņēmums un uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols, kam kāda Puse ir deleģējusi regulatīvas, administratīvas vai citas pārvaldes pilnvaras, minēto pilnvaru īstenošanā rīkojas saskaņā ar Puses saistībām saskaņā ar šo nolīgumu.

---

¹⁶ Lielākai noteiktībai – pakalpojumi, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras, ietver pakalpojumus, ko sniedz Puses centrālā banka, monetārā iestāde, finanšu regulators vai neregulējuma iestāde.

¹⁷ Lai konstatētu īpašumtiesības vai kontroli, katrā atsevišķā gadījumā ņem vērā visus attiecīgos juridiskos un faktiskos apstākļus.

22.3. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem, kas ir iesaistīti komercdarbībā. Ja šādi valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīti monopoli veic gan komerciālu, gan nekomerciālu¹⁸ darbību, šī nodaļa attiecas tikai uz komercdarbību.
2. Šo nodaļu nepiemēro:
  - a) valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem, kad tie darbojas kā iepirkuma veicēji attiecībā uz aptverto iepirkumu, kurš definēts 21.1. panta (Definīcijas) c) apakšpunktā;
  - b) pakalpojumiem, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras;

---

¹⁸ Tas ietver arī sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas leģitīmu uzdevumu.

c) darbībām, ko veic:

- i) finanšu iestāde vai cita juridiska persona, kas ir Puses īpašumā vai kontrolē un kas veic uzņēmējdarbību vai darbojas uz laiku vienīgi noregulējuma nolūkā¹⁹;
- ii) publiska iestāde, tostarp publisks trasts, kas tikai ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas uzdevumu, kura mērķis ir veicināt attiecīgās Puses līdzsvarotu un stabilu attīstību, sniedz finanšu pakalpojumus minētās Puses uzdevumā vai ar tās sniegtu garantiju, vai izmantojot tās finanšu līdzekļus, un
- iii) publiska iestāde ar sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu, kas attiecas uz likumā noteikto sociālā nodrošinājuma sistēmu vai valsts pensiju plāniem, un

d) valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītie monopoli, ja robežvērtības noteikšanas laikā kādā no trim iepriekšējiem secīgajiem fiskālajiem gadiem pēc kārtas gada to ieņēmumi no komercdarbības bija mazāki par 200 miljoniem speciālo aizņēmumu tiesību.

---

¹⁹ Lielākai noteiktībai – a) terminu “noregulējums” interpretē saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, kurā finanšu iestāde vai cita juridiska persona ir iedibināta, b) finanšu iestāde vai cita juridiska persona neiesaistās komercdarbībā, kas nav tieši saistīta ar tās noregulējuma mērķiem.

3. Šā nolīguma 22.6. pantu nepiemēro finanšu pakalpojumiem, kurus saskaņā ar valdības pilnvarojumu sniedz valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīts monopols, ja minētā finanšu pakalpojumu sniegšana:

a) atbalsta eksportu vai importu ar noteikumu, ka minētie pakalpojumi:

- i) nav paredzēti komercfinansējuma aizstāšanai vai
- ii) tiek piedāvāti ar nosacījumiem, kas ir labvēlīgāki par tiem, kurus varētu saņemt par salīdzināmiem finanšu pakalpojumiem komercirtgū²⁰;

b) atbalsta privātus ieguldījumus ārpus Puses teritorijas, ar noteikumu, ka šie pakalpojumi:

- i) nav paredzēti komercfinansējuma aizstāšanai vai
- ii) tiek piedāvāti ar noteikumiem, kas ir labvēlīgāki par tiem, ko varētu saņemt par salīdzināmiem finanšu pakalpojumiem komercirtgū, vai

---

²⁰ Ja komercirtgū netiek piedāvāti salīdzināmi finanšu pakalpojumi: a) šā punkta a) apakšpunkta ii) punkta un b) apakšpunkta ii) punkta nolūkos valsts uzņēmums vajadzības gadījumā var paļauties uz pieejamiem pierādījumiem, lai noteiktu to nosacījumu etalonu, ar kādiem šādi pakalpojumi tiktu piedāvāti komerciālajā tirgū, un b) šā punkta a) apakšpunkta i) punkta un b) apakšpunkta i) punkta nolūkos uzskata, ka finanšu pakalpojumu sniegšana nav paredzēta tam, lai aizstātu komerciālu finansējumu.

c) tiek piedāvāta ar noteikumiem, kas atbilst Vienošanās noteikumiem, ja tā ietilpst Vienošanās piemērošanas jomā.

4. Nolīguma 22.6. pantu nepiemēro 10.5. panta (Piemērošanas joma) 2. punkta c) līdz e) apakšpunktā minētajām nozarēm.

5. Nolīguma 22.6. pantu nepiemēro, ciktāl Puses valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols iepērk un pārdod preces vai pakalpojumus saskaņā ar:

a) jebkuru esošu neatbilstīgu pasākumu, ko Puse saglabā, turpina, atjauno vai groza saskaņā ar 10.12. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi), 11.8. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) vai 18.12. pantu (Atrunas un neatbilstīgi pasākumi), kā izklāstīts I pielikumā (Spēkā esošie pasākumi) un VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) B iedaļā, vai

b) jebkuru esošu neatbilstīgu pasākumu, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām saskaņā ar 10.12. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi), 11.8. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) vai 18.12. pantu (Atrunas un neatbilstīgi pasākumi), kā izklāstīts II pielikumā (Turpmākie pasākumi) un VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) B iedaļā (Turpmākie pasākumi).

6. Puses ir vienisprātis, ka pasākumu, kas pieņemts vai saglabāts saskaņā ar 22.-A pielikumu (Meksikas neatbilstīgas darbības) vai kas izslēgts no šīs nodaļas darbības jomas, var paturēt spēkā ar noteikumu, ka šādu pasākumu, ciktāl tas ietilpst PTO nolīguma darbības jomā, piemēro, ievērojot tās Puses tiesības un pienākumus, kura veic šādu pasākumu saskaņā ar PTO nolīgumu²¹.

22.4. PANTS

Neatbilstošas darbības

Nolīguma 22.6. pantu nepiemēro attiecībā uz neatbilstošām darbībām, ko veic 22.-A pielikumā (Meksikas neatbilstīgas darbības) uzskaitītie valsts uzņēmumi vai izraudzītie monopoli saskaņā ar minētā pielikuma noteikumiem.

---

²¹ Lielākai noteiktībai – vienīgais forums, kurā nosaka, vai Puses pasākums tiek piemērots, ievērojot minētās Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar PTO nolīgumu, ir strīdu izšķiršanas mehānisms saskaņā ar VSI.

22.5. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Neskarot katras Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nodaļu, neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tas liegtu Pusei izveidot vai saglabāt valsts uzņēmumu, piešķirt kādam uzņēmumam īpašas tiesības vai privilēģijas vai izraudzīties vai saglabāt monopolu.
2. Puse valsts uzņēmumam, uzņēmumam, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītam monopolam nepieprasa vai nemudina to rīkoties veidā, kurš nav saderīgs ar šo nodaļu.

22.6. PANTS

Nediskriminējoša attieksme un komerciāli apsvērumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītie monopoli, iesaistoties komercdarbībā:
  - a) darbojas saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem, kad iepērk vai pārdod preces vai pakalpojumus, izņemot, ja tas notiek, lai izpildītu to sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas uzdevumus, kuri nav pretrunā ar b) vai c) apakšpunktu;

b) pērkot preces vai pakalpojumus:

- i) otras Puses uzņēmuma piegādātām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumu piegādātām līdzīgām precēm vai sniegtiem līdzīgiem pakalpojumiem, un
- ii) piešķir uzņēmuma Puses teritorijā piegādātām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem, kas ir aptverts ieguldījums 10.1. panta (Definīcijas) 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē, ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumu piegādātām līdzīgām precēm vai sniegtiem līdzīgiem pakalpojumiem attiecīgajā tirgū Puses teritorijā, un

c) pārdodot preces vai pakalpojumus:

- i) otras Puses uzņēmumam piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumiem, un
- ii) piešķir tāda uzņēmuma, kas ir aptverts ieguldījums 10.1. panta (Definīcijas) 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē, Puses teritorijā ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir pati saviem uzņēmumiem attiecīgajā tirgū Puses teritorijā²².

---

²² Lielākai noteiktībai – šis pants neattiecas uz kapitāla daļu, akciju vai cita veida pašu kapitāla pirkšanu vai pārdošanu, kuru veic valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols, saistībā ar savu līdzdalību cita uzņēmuma pašu kapitālā.

2. Ar noteikumu, ka šādi atšķirīgi noteikumi vai nosacījumi vai atteikums atbilst komerciāliem apsvērumiem, 1. punkts neliedz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītiem monopoliem:

- a) pirkt vai piegādāt preces vai pakalpojumus ar atšķirīgiem noteikumiem vai nosacījumiem, tostarp attiecībā uz cenu, vai
- b) atteikties pirkt vai piegādāt preces vai pakalpojumus.

22.7. PANTS

Tiesiskais regulējums

- 1. Katra Puse cenšas ievērot un pēc iespējas labāk izmantot attiecīgos starptautiskos standartus, tai skaitā ESAO Pamatnostādnes par valsts uzņēmumu korporatīvo pārvaldību.

2. Katra Puse nodrošina, ka jebkurš regulators vai kompetentā iestāde ar regulatīvām funkcijām, ko Puse izveido vai uztur:

- a) ir neatkarīgi no uzņēmumiem, kurus minētais regulators vai kompetentā iestāde regulē, un neatskaitās tiem, tādējādi nodrošinot regulatīvo funkciju efektivitāti, un
- b) līdzīgos apstākļos rīkojas objektīvi²³ attiecībā uz visiem regulatora vai kompetentās iestādes regulētajiem uzņēmumiem, tai skaitā valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītajiem monopoliem²⁴.

3. Katra Puse nodrošina, ka tās normatīvie akti tiek īstenoti konsekventi un nediskriminējoši, tai skaitā attiecībā uz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītajiem monopoliem.

---

²³ Lielākai noteiktībai – objektivitāte, ar kādu regulators īsteno savas regulatīvās funkcijas, ir jāvērtē, ņemot vērā minētā regulatora vai kompetentās iestādes parasto darbības modeli vai praksi.

²⁴ Lielākai noteiktībai – nozarēs, kurās Puses citās nodaļās ir vienojušās par konkrētām saistībām attiecībā uz regulatoru vai kompetento iestādi, prevalē minētajās citās nodaļās iekļautais attiecīgais noteikums.

22.8. PANTS

Pārredzamība

1. Puse pēc otras Puses rakstiska pieprasījuma nekavējoties sniedz šādu informāciju par valsts uzņēmumu, uzņēmumu, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai par izraudzītu monopolu – ar noteikumu, ka pieprasījumā ir iekļauts paskaidrojums par to, kā šā valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīta monopola darbības var ietekmēt pieprasījuma iesniedzējas Puses intereses saskaņā ar šo nodaļu:

- a) to akciju procentuālā daļa, kas kumulatīvi pieder pieprasījuma saņēmējai Pusei, tās valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītiem monopoliem, un to balsstiesību procentuālā daļa, kuras tie kumulatīvi tur valstij piederošā uzņēmumā, uzņēmumā, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopolā;
- b) apraksts par jebkādam īpašām akcijām vai īpašām balsstiesībām vai citām tiesībām, kuru turētājs ir pieprasījuma saņēmēja Puse, tās valsts uzņēmumi, tādi uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītie monopoli, ciktāl minētās tiesības atšķiras no tiesībām, kuras nodrošina šāda valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola vispārējās parastās akcijas;

- c) valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola organizatoriskā struktūra, tā direktoru padomes vai līdzvērtīgas struktūras sastāvs, jebkura valsts ierēdņa oficiālie amata nosaukumi, kurš pilda direktoru padomes vai līdzvērtīgas struktūras locekļa vai amatpersonas pienākumus;
- d) apraksts par valdības struktūrvienībām vai publiskām iestādēm, kas regulē vai pārrauga valsts uzņēmumus, uzņēmumus, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītos monopolus, apraksts par ziņošanas prasībām, kuras tiem izvirzījušas minētās valdības struktūrvienības vai publiskās iestādes, ja praktiski iespējams, kā arī apraksts par minēto valdības struktūrvienību vai jebkuru publisko iestāžu tiesībām un praksi²⁵ attiecībā uz augstākā līmeņa vadītāju un direktoru padomes vai jebkādas citas līdzvērtīgas struktūras locekļu iecelšanu amatā, atbrīvošanu no amata vai atalgojumu;
- e) valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola gada ieņēmumi un kopējie aktīvi pēdējo trīs gadu laikposmā, par kuriem ir pieejama informācija;
- f) jebkādi izņēmumi un imunitāte, kurus valsts uzņēmums, uzņēmums, kam ir piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītais monopols var izmantot saskaņā ar pieprasījuma saņēmējas Puses tiesību aktiem, un

---

²⁵ Lielākai noteiktībai – termins “prakse” neietver augstākā līmeņa vadītāju un direktoru padomes vai citas līdzvērtīgas struktūras locekļu iecelšanas, atlaišanas vai atalgojuma iemeslus.

g) jebkāda publiski pieejama papildu informācija par valsts uzņēmumu, uzņēmumu, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai par izraudzītu monopolu, tostarp gada finanšu pārskati un trešo personu veiktas revīzijas.

2. Ja pieprasītā informācija nav pieejama, pieprasījuma saņēmēja Puse rakstiski informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi par tā iemesliem.

3. Ja Puse sniedz rakstisku informāciju, atbildot uz pieprasījumu saskaņā ar šo pantu, un informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi, ka tā uzskata šo informāciju par konfidenciālu, pieprasījuma iesniedzēja Puse neizpauž šo informāciju bez informācijas sniedzējas Puses iepriekšējas piekrišanas.

23. NODAĻA

KONKURENCES POLITIKA

23.1. PANTS

Vispārīgi principi

Puses atzīst to, cik liela nozīme to tirdzniecības un ieguldījumu attiecībās ir brīvai un neizkropļotai konkurencei. Puses apliecina to, ka pret konkurenci vērsta uzņēmējdarbības prakse un valsts intervence potenciāli var izkropļot tirgu pareizu darbību un kopumā mazina ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības un ieguldījumu liberalizācija. Puses ir vienisprātis, ka šādas rīcības aizliegums, konkurences politikas īstenošana, aizstāvības darbību veicināšana un sadarbība jautājumos, uz kuriem attiecas šī nodaļa, palīdzēs nodrošināt šā nolīguma priekšrocības.

23.2. PANTS

Konkurences tiesības un pret konkurenci vērsta uzņēmējdarbības prakse

1. Katra Puse savā teritorijā saglabā vai pieņem visaptverošus konkurences tiesību aktus, kas attiecas uz visām ekonomikas nozarēm²⁶ un efektīvi novērš šādu uzņēmējdarbības praksi:

- a) nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis ir novērst, ierobežot vai izkropļot konkurenci;
- b) viena vai vairāku uzņēmumu, kuriem atsevišķi vai kopā ir būtiska ietekme konkrētajā tirgū, īstenota sava stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kuras mērķis vai sekas ir vai var būt konkurences novēršana, ierobežošana vai izkropļošana attiecīgajā tirgū vai jebkurā saistītā tirgū, un

---

²⁶ Lielākai noteiktībai – ES konkurences noteikumi uz lauksaimniecības nozari attiecas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.). Lielākai noteiktībai – *Ley Federal de Competencia Económica* (Federālais ekonomiskās konkurences likums), kas publicēts *Diario Oficial de la Federación* ("Federācijas Oficiālajā Vēstnesī") 2014. gada 23. maijā, attiecas uz visām Meksikas nozarēm, attiecībā uz kurām konkurences iestādes izstrādā jomas noteikumus, kritērijus vai pamatnostādnes saskaņā ar 2013. gada konstitūcijas grozījumiem, kas publicēti *Diario Oficial de la Federación* ("Federācijas Oficiālajā Vēstnesī") 2013. gada 11. jūnijā.

c) uzņēmumu koncentrācija, kuras rezultātā rodas vai var rasties būtiska konkurences mazināšanās vai kura būtiski traucē vai var būtiski traucēt efektīvu konkurenci, jo īpaši dominējoša stāvokļa rašanās vai nostiprināšanas rezultātā.

2. Visiem privātiem un publiskiem uzņēmumiem piemēro konkurences tiesību aktus, kas minēti šajā pantā.

3. Lai veicinātu konkurences politiku, katra Puse veic piemērotus pasākumus attiecībā uz uzņēmējdarbības praksi, kas vērsta pret konkurenci.

4. Ciktāl tas paredzēts Puses tiesību aktos, konkurences tiesību aktu piemērošanai nevajadzētu juridiski vai faktiski traucēt veikt konkrētus sabiedriskas nozīmes uzdevumus, kuri var būt uzticēti uzņēmumiem. Atbrīvojumiem no kādas Puses konkurences tiesību piemērošanas būtu jāaprobežojas tikai ar sabiedriskas nozīmes uzdevumiem, tiem vajadzētu būt samērīgiem ar sasniedzamo sabiedriskās politikas mērķi un pārredzamiem.

23.3. PANTS

Īstenošana

1. Katra Puse saglabā autonomiju attiecībā uz savu konkurences tiesību aktu grozīšanu un izpildi.

2. Katra Puse izveido vai uztur funkcionāli neatkarīgu konkurences iestādi vai iestādes, kas atbild par attiecīgās Puses konkurences tiesību pilnīgu piemērošanu un efektīvu izpildi un kam ir pienācīgas pilnvaras un resursi, lai nodrošinātu šo uzdevumu veikšanu.
3. Katra Puse piemēro savas konkurences tiesības pārredzamā un nediskriminējošā veidā, ievērojot procesuālā taisnīguma principus un attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību, tostarp tiesības tikt uzklautam pirms galīgā lēmuma vai noregulējuma pieņemšanas.
4. Savā izpildes politikā Puses konkurences iestāde vai iestādes nepieļauj diskrimināciju pēc valstspiederības attiecībā uz atbildētājiem izpildes procedūrā²⁷ vai trešām personām, kurām piešķirtas tiesības piedalīties šādā izpildes procedūrā.
5. Katra Puse nodrošina, ka atbildētājam tiek dota iespēja tikt uzklautam un sniegt pierādījumus savai aizstāvībai izpildes procedūrā, ko veic ar nolūku noteikt, vai minētā atbildētāja rīcība pārkāpj Puses konkurences tiesības vai kādi administratīvie sodi vai tiesiskās aizsardzības līdzekļi būtu jāpiemēro par minēto tiesību aktu pārkāpumu. Jo īpaši katra Puse nodrošina, ka atbildētājam ir pienācīgas iespējas pārskatīt un apstrīdēt pierādījumus, uz kuru pamata notiek minētā noteikšana.

---

²⁷ Šajā pantā izpildes procedūra ir tiesas vai administratīva procedūra, kas notiek pēc iespējamā konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanas.

6. Katra Puse garantē, ka lēmuma vai rezolūcijas, ar ko piemēro administratīvo sankciju vai tiesiskās aizsardzības līdzekli par tās konkurences tiesību pārkāpumu, adresātam tiek dota iespēja lūgt šāda lēmuma vai rezolūcijas izskatīšanu tiesā.

23.4. PANTS

Pārredzamība

1. Puses atzīst, ka to konkurences noteikumu izpildes politikā liela nozīme ir pārredzamībai.
2. Katra Puse publicē savus administratīvos vai procesuālos noteikumus, kas ietverti tiesību aktos, saskaņā ar kuriem notiek izmeklēšana un izpildes procedūras konkurences jomā. Minētie administratīvie vai procesuālie noteikumi, ciktāl tas paredzēts katras Puses konkurences tiesībās, var ietvert procedūras, kas nodrošina samērīgus termiņus pierādījumu sniegšanai minētajās procedūrās.
3. Katra Puse nodrošina, ka tiek publicēta nekonfidenciāla versija jebkuram galīgam lēmumam vai rezolūcijai, kurā konstatēts tās konkurences tiesību pārkāpums, un attiecīgā gadījumā jebkuram rīkojumam, ar ko īsteno rezolūciju, lai ieinteresētās personas varētu ar tiem iepazīties.
4. Katra Puse nodrošina, ka visi galīgie lēmumi vai rezolūcijas, kuros konstatēts tās konkurences tiesību pārkāpums, ir rakstiski un ka tajos ir konstatēti fakti un sniegts pamatojums, tostarp juridiskā un attiecīgā gadījumā ekonomiskā analīze, kas ir lēmuma vai rezolūcijas pamatā.

23.5. PANTS

Sadarbība un koordinācija

1. Puses atzīst, cik svarīga ir to attiecīgo konkurences iestāžu sadarbība un koordinācija jautājumos, kas saistīti ar to konkurences tiesībām un politiku brīvās tirdzniecības zonā. Līdz ar to Pušu konkurences iestādes cenšas sadarboties jautājumos, kas saistīti ar to attiecīgajām konkurences tiesībām, tostarp, sniedzot palīdzību, sniedzot paziņojumus, apspriežoties un apmainoties ar informāciju.
2. Puses stiprina sadarbību konkurences tiesību īstenošanā savu atbilstoši pieejamo resursu robežās un tiktāl, ciktāl tā ir saderīga ar to attiecīgajiem tiesību aktiem un svarīgām interesēm. Šajā nolūkā Pušu konkurences iestādes cenšas apmainīties ar nekonfidenciālu informāciju, pieredzi un viedokļiem attiecībā uz:
  - a) savām attiecīgajām konkurences tiesībām, politiku un praksi, tostarp informāciju par atbrīvojumiem, kas piešķirti saskaņā ar to konkurences tiesībām;
  - b) Pušu attiecīgo konkurences tiesību aktu izpildi un
  - c) to attiecīgajām aizstāvības darbībām.

3. Puses cenšas stiprināt koordināciju starp savām attiecīgajām konkurences iestādēm savstarpējo interešu jomās, ciktāl šāda sadarbība ir saderīga ar to attiecīgajiem tiesību aktiem un būtiskām interesēm, ņemot vērā atbilstoši pieejamo resursu ierobežojumus. Šajā nolūkā Puses cenšas cik vien iespējams koordinēt savas izpildes darbības attiecībā uz tām pašām vai līdzīgām lietām.
4. Puses apstiprina, ka to konkurences iestādes atzīst atteikšanos no konfidencialitātes prasībām savās izpildes jomās un to, ka uzņēmuma lēmums atteikties no tiesībām uz konfidencialas informācijas aizsardzību ir brīvprātīgs.
5. Nekas šajā pantā neierobežo Puses konkurences iestāžu rīcības brīvību lemt par to, kā rīkoties saistībā ar otras Puses konkurences iestāžu konkrētiem pieprasījumiem.
6. Nekas šajā pantā neliedz jebkuras Puses konkurences iestādēm rīkoties attiecībā uz konkrētiem gadījumiem.
7. Pušu konkurences iestādes var apsvērt iespēju noslēgt atsevišķu vienošanos par sadarbību, kas ietver savstarpēji saskaņotus noteikumus par sadarbības īstenošanu.

23.6. PANTS

Tehniskā sadarbība

Puses uzskata, ka to kopējās interesēs ir atbalstīt šā nolīguma mērķus ar tehnisku sadarbību, lai apmainītos ar pieredzi konkurences politikas izstrādē un īstenošanā un to attiecīgo konkurences tiesību īstenošanā, ņemot vērā katrai Pusei pamatoti pieejamos resursus.

23.7. PANTS

Apspriešanās

1. Lai veicinātu Pušu savstarpējo saprašanos vai risinātu konkrētus jautājumus par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, Puse pēc otras Puses pieprasījuma sāk apspriešanos par otras Puses izvirzītajiem jautājumiem. Puse, kas pieprasa apspriešanos, attiecīgā gadījumā norāda, kā jautājums ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm.
2. Puses nekavējoties apspriež visus jautājumus, kas rodas, interpretējot vai piemērojot šo nodaļu.

3. Lai veicinātu diskusiju par apspriežamo jautājumu, katra Puse cenšas otrai Pusei sniegt būtisku informāciju, kas nav konfidenciāla.

23.8. PANTS

Informācijas konfidencialitāte

1. Neatkarīgi no pārējiem šīs nodaļas noteikumiem Pusei nav jāsniedz informācija, ja to aizliedz sniegt tās Puses tiesību akti, kuras rīcībā ir šī informācija.
2. Ja Puse sniedz šajā nodaļā paredzēto informāciju, otra Puse nodrošina minētās informācijas konfidencialitāti.
3. Ja Puses konkurences iestādes no otras Puses konkurences iestādēm saņem konfidencialu informāciju, kas iesniegta, izmantojot atteikšanos no konfidencialitātes, Puses konkurences iestādes saņemto informāciju izmanto saskaņā ar atteikšanās noteikumiem.

23.9. PANTS

Konkurences iestādes

Šajā nodaļā konkurences iestādes ir turpmāk uzskaitītās iestādes vai to tiesību pārņēmēji:

a) attiecībā uz Eiropas Savienību:

Eiropas Komisija un

b) attiecībā uz Meksiku:

i) Valsts pretmonopola komisija (*Comisión Nacional Antimonopolio*); un

ii) Telesakaru regulatīvā komisija (*Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT)*).

23.10. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

24. NODAĻA

SUBSĪDIJAS

24.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “preču subsīdija” ir pasākums, kas atbilst SKP vienošanās 1.1. pantā izklāstītajiem nosacījumiem un ir īpašs saskaņā ar SKP nolīguma 2. pantu un tā nozīmē;
- b) “pakalpojumu subsīdija” ir pasākums, kas ietver valdības vai sabiedriskas institūcijas finansiālu ieguldījumu un piešķir materiālu labumu, un ir īpašs uzņēmumam vai nozarei, vai uzņēmumu vai nozaru grupai saskaņā ar SKP nolīguma 2. pantu un tā nozīmē²⁸.

---

²⁸ Šī definīcija neskar turpmāko PTO ietvaros risināto sarunu rezultātus attiecībā uz subsīdiju definēšanu pakalpojumu jomā. Atkarībā no šo sarunu gaitas Apvienotā padome var pieņemt lēmumu šajā ziņā pielāgot šo nolīgumu.

24.2. PANTS

Vispārīgi principi

Puses atzīst, ka subsīdijas var piešķirt, ja tās ir vajadzīgas, lai sasniegtu sabiedriskās politikas mērķi. Tomēr Puses atzīst, ka noteiktas subsīdijas potenciāli var izkropļot tirgu pareizu darbību un kopumā mazina ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības un ieguldījumu liberalizācija. Principā Pusēm nevajadzētu piešķirt subsīdijas uzņēmumiem, kuri nodrošina preces vai pakalpojumus, ja šīs subsīdijas negatīvi ietekmē vai varētu negatīvi ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus.

24.3. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz subsīdijām visiem uzņēmumiem, kas veic saimniecisko darbību. Ja uzņēmums veic gan saimniecisko darbību, gan ar to nesaistītu darbību, šī nodaļa attiecas tikai uz šā uzņēmuma saimniecisko darbību.

2. Šo nodaļu nepiemēro subsīdijām, ko piešķir uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt konkrētus sabiedriskas nozīmes pakalpojumus, tostarp tādus, kas uzticēti saistībā ar īpašām tiesībām vai privilēģijām, – ciktāl šādas subsīdijas nepārsniedz summu, kas vajadzīga, lai segtu attiecīgā pakalpojuma izmaksas.
3. Šo nodaļu nepiemēro subsīdijām, ko piešķir par lauksaimniecības precēm, un subsīdijām, ko piešķir par zivīm un zivsaimniecības produktiem.
4. Šo nodaļu, izņemot 24.5. pantu, nepiemēro subsīdijām audiovizuālajā nozarē.
5. Nolīguma 24.7. pantu nepiemēro pakalpojumu subsīdijām.

24.4. PANTS

Attiecības ar PTO

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATS* XV panta, *GATT* 1994 XVI panta un SKP nolīguma.

24.5. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse attiecībā uz visām subsīdijām, kas piešķirtas vai saglabātas tās teritorijā, publisko šādu informāciju:

- a) subsīdijas juridiskais pamats;
- b) subsīdijas veids;
- c) subsīdijas summa vai budžetā paredzētā subsīdijas summa un
- d) ja iespējams – subsīdijas saņēmēja vārds/nosaukums²⁹.

2. Uzska, ka Puse ir ievērojusi 1. punktu, ja:

- a) PTO tiek sniegts paziņojums saskaņā ar SKP nolīguma 25. panta 1. punktu, un, ja iespējams, saņēmēja nosaukums ir publiskots vai

---

²⁹ Šā panta 1. punkta d) apakšpunkts attiecas uz subsīdijām, kuru vērtība ir vismaz 500 000 speciālo aizņēmuma tiesību.

- b) attiecīgā Puse ir darījusi pieejamu 1. punktā prasīto informāciju vai šī informācija ir darīta pieejama tās vārdā publiski pieejamā tīmekļa vietnē līdz tā kalendārā gada 31. decembrim, kas seko subsīdijas piešķiršanas vai saglabāšanas gadam³⁰.

3. Attiecībā uz pakalpojumu subsīdijām šo pantu piemēro tikai tad, ja:

- a) subsīdijas summa uz saņēmēju trīs gadus pēc kārtas pārsniedz 400 000 speciālo aizņēmuma tiesību un
- b) subsīdiju piešķir par pakalpojumu sniegšanu šādās nozarēs: audiovizuālie, telesakaru, finanšu pakalpojumi, transports (tostarp jūras transports), enerģētika (tostarp elektroenerģijas sadale), vide, datortehnika, arhitektūra un inženierija, būvniecība, kā arī pasta un kurjeru pakalpojumi.

---

³⁰ Lielākai noteiktībai – subsīdijas vai subsīdiju programmas publicēšana tīmekļa vietnē neskar tās juridisko statusu vai pašas programmas būtību.

24.6. PANTS

Apspriešanās

1. Ja Puse uzskata, ka otras Puses piešķirta subsīdija negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt tās tirdzniecību vai ieguldījumus, tā var rakstiski paust savas bažas otrai Pusei un pieprasīt apspriesties par šo jautājumu. Puse, kas šādu pieprasījumu saņem, to izskata pilnībā un atsaucīgi.
2. Apspriešanās laikā pieprasījuma iesniedzēja Puse var lūgt otrai Pusei sniegt papildu informāciju par subsīdiju, piemēram, par:
  - a) juridisko pamatu un politikas vai subsīdijas mērķi;
  - b) subsīdijas veidu;
  - c) subsīdijas ilgumu, datumiem un visiem pārējiem ar to saistītajiem termiņiem;
  - d) atbilstības nosacījumiem attiecībā uz subsīdiju;
  - e) kopējo summu vai gada summu, kas subsīdijai ir paredzēta budžetā;

- f) subsīdijas saņēmēja vārdu/nosaukumu, ja iespējams, un
- g) jebkuru citu informāciju, uz kuras pamata ir iespējams novērtēt subsīdijas negatīvo ietekmi uz tirdzniecību vai ieguldījumiem.

3. Pieprasījuma saņēmēja Puse sniedz būtisko informāciju par attiecīgo subsīdiju ne vēlāk kā 60 dienas pēc 2. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas dienas. Ja būtiskā informācija, kas pieprasīta saskaņā ar 2. punktu, rakstiskajā atbildē nav sniegta, pieprasījuma saņēmēja Puse savā rakstiskajā atbildē paskaidro, kāpēc šādas informācijas nav.

4. Ja pieprasījuma iesniedzēja Puse, saņēmusi saskaņā ar 2. un 3. punktu sniegto informāciju, informē pieprasījuma saņēmēju Pusi, ka, pēc tās domām, attiecīgajai subsīdijai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz tās tirdzniecību vai ieguldījumiem, pieprasījuma saņēmēja Puse dara visu iespējamo, lai pēc tam viena gada laikā novērstu vai mazinātu šo būtisko negatīvo ietekmi.

24.7. PANTS

Nosacījumiem pakļautas subsīdijas

1. Katra Puse pakļauj nosacījumiem šādas subsīdijas, ciktāl tās negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt otras Puses tirdzniecību vai ieguldījumus:
  - a) subsīdijas vai juridiska kārtība, saskaņā ar kuru valdība ir atbildīga par konkrētu uzņēmumu parādu vai saistību dzēšanu, ir atļautas, ja minēto parādu vai saistību dzēšana aprobežojas ar šādu parādu vai saistību apmēru vai minētās atbildības ilgumu;
  - b) subsīdijas grūtībās nonākušiem vai maksātnespējīgiem uzņēmumiem vai uzņēmumiem, kas atrodas uz maksātnespējas robežas, ir atļautas ar šādiem nosacījumiem:
    - i) ir sagatavots ticams pārstrukturēšanas plāns; minētā plāna pamatā ir reālistiski pieņēmumi, un tas tiecas nodrošināt uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanu samērīgā laikposmā, un
    - ii) uzņēmumi paši piedalās pārstrukturēšanas izmaksu segšanā, izņemot mazos un vidējos uzņēmumus.

2. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktu neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei sniegt pagaidu likviditātes atbalstu aizdevumu garantiju vai aizdevumu veidā uz laiku, kas pamatoti nepieciešams pārstrukturēšanas plāna sagatavošanai. Šāds pagaidu likviditātes atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga, lai uzņēmums varētu turpināt darbību.

24.8. PANTS

Subsīdiju izmantošana

Katra Puse nodrošina, ka uzņēmumi tās piešķirtās subsīdijas izmanto tikai tam politikas mērķim vai nolūkam, kuram minētās subsīdijas tika piešķirtas³¹.

24.9. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz 24.5. panta interpretāciju vai piemērošanu, ciktāl tas attiecas uz pakalpojumu subsīdijām, un jautājumos par 24.6. panta 4. punktu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

---

³¹ Lielākai noteiktībai – uzskata, ka Puse pienākumu ir izpildījusi, ja tā šim nolūkam ir izveidojusi piemērotu tiesisko regulējumu un administratīvās procedūras.

25. NODAĻA

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

A IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

25.1. PANTS

Mērķi un principi

1. Šīs nodaļas mērķis ir panākt pienācīgu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu, lai:
  - a) dotu ieguldījumu tehnoloģisko inovāciju veicināšanā un tehnoloģiju nodošanā un izplatīšanā, lai vairotu abpusēju izdevīgumu gan ražotājiem, gan tehnoloģisko zināšanu izmantotājiem un tādējādi sekmētu sociālo un ekonomisko labklājību, kā arī tiesību un pienākumu līdzsvarošanu, un
  - b) veicinātu un pārvaldītu tirdzniecību starp Pusēm, kā arī mazinātu šādas tirdzniecības izkropļojumus un šķēršļus.

2. Puse, formulējot vai grozot savus normatīvos aktus, var veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai aizsargātu sabiedrības veselību un uztura nodrošināšanu un veicinātu sabiedrības interesi par nozarēm, kas ir vitāli svarīgi tās sociālekonomiskajai un tehnoloģiskajai attīstībai, – ar noteikumu, ka tādi pasākumi atbilst šīs nodaļas nosacījumiem.

3. Puse var pieņemt piemērotus pasākumus, lai novērstu intelektuālā īpašuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu no tiesību īpašnieku puses vai tādas prakses izmantošanu, kas nepamatoti ierobežo tirdzniecību vai negatīvi ietekmē tehnoloģijas izplatīšanu starptautiskā mērogā, – ar noteikumu, ka tādi pasākumi atbilst šīs nodaļas nosacījumiem.

4. Ņemot vērā iekšzemes sistēmu pamatā esošos sabiedriskās politikas mērķus, Puses atzīst vajadzību:

- a) veicināt inovācijas un radošumu;
- b) sekmēt informācijas, zināšanu, tehnoloģiju, kultūras un mākslas izplatīšanu un
- c) veicināt konkurenci un atvērtus un produktīvus tirgus,

izmantojot Pušu attiecīgās intelektuālā īpašuma sistēmas un tajā pašā laikā ievērojot pārredzamības principu un ņemot vērā visu attiecīgo ieinteresēto personu, tai skaitā tiesību turētāju, lietotāju un sabiedrības, intereses.

25.2. PANTS

Pienākumu būtība un piemērošanas joma

1. Puses apņemas nodrošināt pienācīgu un efektīvu to starptautisko nolīgumu īstenošanu, kuri attiecas uz intelektuālā īpašuma jomu un kuru dalībnieces tās ir, tai skaitā *TRIPS* līguma īstenošanu. Šī nodaļa papildina un sīkāk nosaka Pušu savstarpējās tiesības un pienākumus saskaņā ar *TRIPS* līgumu un citiem starptautiskajiem nolīgumiem intelektuālā īpašuma jomā, kuru dalībnieces tās ir.
2. Šajā nodaļā jēdziens “intelektuālais īpašums” nozīmē visas intelektuālā īpašuma kategorijas, kas minētas *TRIPS* līguma II daļas 1. līdz 7. iedaļā, kā arī augu šķirņu aizsardzības tiesības. Intelektuālā īpašuma aizsardzība ietver aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kā minēts 10.a pantā Parīzes Konvencijā par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas noslēgta 1883. gada 20. martā un pēdējo reizi pārskatīta Stokholmā 1967. gada 14. jūlijā (turpmāk “Parīzes konvencija”).

3. Katra Puse īsteno šīs nodaļas noteikumus. Puse savos tiesību aktos var noteikt plašāku intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību vai piemērošanu, nekā paredzēts šajā nodaļā, tomēr ievērojot principu, ka šāda aizsardzība vai piemērošana nav pretrunā šīs nodaļas noteikumiem. Katra Puse var brīvi izraudzīties piemērotu metodi šīs nodaļas īstenošanai savā tiesību sistēmā un praksē.

25.3. PANTS

Tiesību izsmelšana

Šī nodaļa neskar Pušu iespējas brīvi noteikt, vai un kādos apstākļos tiek piemērota intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšana.

25.4. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse otras Puses valstspiederīgajiem³² piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir saviem valstspiederīgajiem attiecībā uz šajā nodaļā aplūkoto intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību³³, ievērojot izņēmumus, kuri noteikti attiecīgi Parīzes konvencijā, 1886. gada 9. septembra Bernes Konvencijā par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas pārskatīta Parīzē 1971. gada 24. jūlijā (turpmāk “Bernes konvencija”), Starptautiskajā Konvencijā par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību, kura noslēgta Romā 1961. gada 26. oktobrī (turpmāk “Romas konvencija”), vai Līgumā par intelektuālo īpašumu attiecībā uz integrālajām shēmām, kas noslēgts Vašingtonā 1989. gada 26. maijā. Attiecībā uz izpildītājiem, fonogrammu producentiem un raidorganizācijām šis pienākums ir spēkā vienīgi attiecībā uz šajā nolīgumā paredzētajām tiesībām.

---

³² Šajā nodaļā piemēro *TRIPS* līgumā sniegto valstspiederīgo definīciju.

³³ Šajā punktā termins “aizsardzība” ietver jautājumus, kuri skar intelektuālā īpašuma tiesību pieejamību, iegūšanu, tvērumu, saglabāšanu un piemērošanu, kā arī tos jautājumus, kas ietekmē šajā nodaļā konkrēti aplūkoto intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu.

2. Lai piešķirtu valsts režīmu saskaņā ar šo pantu, Puse nepieprasa tiesību subjektiem ievērot jebkādas formalitātes vai nosacījumus, lai iegūtu tiesības attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām³⁴.

3. Puse var izmantot izņēmumus, kas atļauti saskaņā ar 1. punktu attiecībā uz tiesu un administratīvajām procedūrām, tostarp adreses noteikšanu dokumentu piegādei vai pārstāvja iecelšanu tās jurisdikcijā, tikai tad, ja šādi izņēmumi:

- a) ir vajadzīgi, lai nodrošinātu atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri nav pretrunā šīs nodaļas noteikumiem, un
- b) netiek piemēroti tādā veidā, kas būtu slēpts tirdzniecības ierobežojums.

4. Šis pants Pusei neuzliek nekādus pienākumus attiecībā uz procedūrām, kas paredzētas daudzpusējos nolīgumos, kuri noslēgti Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (turpmāk “*WIPO*”) aizgādnībā un kuri attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesību iegūšanu vai saglabāšanu.

---

³⁴ Tas neskar Romas konvencijas 11. pantu.

B IEDAĻA

Intelektuālā īpašuma tiesību standarti

B.1. APAKŠIEDAĻA

Autortiesības un blakustiesības

25.5. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

1. Puses apstiprina savu apņemšanos ievērot šādus starptautiskos nolīgumus:
  - a) Bernes konvenciju;
  - b) Romas konvenciju;
  - c) *WIPO* līgumu par autortiesībām, kas noslēgts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī, un
  - d) *WIPO* līgumu par izpildījumu un fonogrammām, kas noslēgts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī.

2. Puses dara visu pamatoti iespējamo, lai ievērotu Pekinas līgumu par audiovizuālo izpildījumu, kas pieņemts Pekinā 2012. gada 24. jūnijā, un Marrākešas līgumu, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, kas pieņemts Marrākešā 2013. gada 27. jūnijā.

25.6. PANTS

Autori

Katra Puse nodrošina autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) viņu darbu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;
- b) viņu darbu oriģinālu vai kopiju publisku izplatīšanu jebkādā veidā, tās pārdodot vai kā citādi;
- c) viņu darbu publiskošanu pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem, arī darot tos pieejamus sabiedrībai tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā, un
- d) viņu darbu oriģinālu vai kopiju komerciālu nomu sabiedrībai.

25.7. PANTS

Izpildītāji

Katra Puse nodrošina izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju³⁵;
- b) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;
- c) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju izplatīšanu sabiedrībai, pārdodot vai kā citādi;
- d) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tam var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā;
- e) viņu sniegtā izpildījuma raidīšanu bezvadu sistēmā un publiskošanu, izņemot gadījumus, kad izpildījums jau ir pārraidīts vai arī tas tiek veikts no fiksācijas, un

---

³⁵ “Fiksācija” ir skaņu vai kustīgu attēlu izpausme vai atveidojums, ko var uztvert, reproducēt vai pārraidīt ar ierīces palīdzību.

- f) viņu sniegtā izpildījuma fiksācijas komerciālu nomu sabiedrībai.

25.8. PANTS

Fonogrammu producenti

Katra Puse nodrošina izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) savu fonogrammu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;
- b) savu fonogrammu, arī to kopiju, izplatīšanu sabiedrībai, tās pārdodot vai kā citādi;
- c) savu fonogrammu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā, un
- d) savu fonogrammu komerciālu nomu sabiedrībai.

25.9. PANTS

Raidorganizācijas

Katra Puse paredz raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt³⁶:

- a) savu raidījumu fiksāciju neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;
- b) savu raidījumu fiksāciju tiešu vai netiešu, pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji, neatkarīgi no tā, vai minētos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;
- c) savu raidījumu fiksāciju pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā, neatkarīgi no tā, vai minētos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;

---

³⁶ Attiecībā uz Meksiku šis noteikums neskar prasību ievērot pienākumus, kas paredzēti tās Telesakaru un apraides likumā (*Ley en Materia de Telecomunicaciones y Radiodifusión*), kurš publicēts Meksikas "Oficiālajā Vēstnesī" 2025. gada 16. jūlijā.

- d) savu raidījumu fiksāciju, arī to kopiju, izplatīšanu sabiedrībai, tās pārdodot vai kā citādi, neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību, un
- e) savu raidījumu retranslāciju ar bezvadu līdzekļiem, kā arī tos publiskošanu, ja šāda publiskošana notiek vietās, kas pieejamas publikai par ieejas maksu.

25.10. PANTS

Komerčiālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšana un publiskošana³⁷

1. Katra Puse paredz izpildītājiem un fonogrammu producentiem tiesības uz vienreizēju taisnīgu atlīdzību, ko maksā lietotājs, ja komerciāliem mērķiem publicētu fonogrammu vai šādas fonogrammas atveidojumu izmanto apraidei bezvadu sistēmā vai publiskošanai³⁸.

---

³⁷ Katra Puse izpildītājiem un fonogrammu producentiem var piešķirt plašākas tiesības attiecībā uz komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšanu un publiskošanu.

³⁸ Šā panta nolūkos “publiskošana” neietver fonogrammas pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tai var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlēta laikā.

2. Puses atzīst, ka vienreizējā taisnīgā atlīdzība būtu jāsadala starp izpildītājiem un attiecīgo fonogrammu producentiem. Katra Puse var pieņemt tiesību aktus, kas gadījumā, ja starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem nav līguma, paredz noteikumus, kā izpildītājiem un fonogrammu producentiem savā starpā sadalīt vienreizējo taisnīgo atlīdzību.

25.11. PANTS

Aizsardzības termiņš

1. Darba autora tiesības ir spēkā uz attiecīgo autoru mūžu un vismaz 70 gadus pēc viņu nāves neatkarīgi no datuma, kad darbs ir likumīgi darīts pieejams sabiedrībai.
2. Muzikālai kompozīcijai ar vārdiem aizsardzības termiņš beidzas ne agrāk kā 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no šādām personām, neatkarīgi no tā, vai šīs personas atzītas par līdzautoriem, – vārdu autors un mūzikas komponists³⁹.

---

³⁹ Puse var nolemt, ka šā punkta piemērošanai ir nepieciešams, lai abi pienesumi būtu īpaši radīti attiecīgajai muzikālajai kompozīcijai ar vārdiem.

3. Ja darbs ir anonīms vai laists klajā ar pseidonīmu, aizsardzības termiņš ir spēkā vismaz 70 gadus pēc tam, kad darbs likumīgi darīts pieejams sabiedrībai. Tomēr, ja autora pieņemtais pseidonīms neļauj šaubīties par autora identitāti vai ja autors pirmajā teikumā minētajā laikposmā atklāj savu identitāti, piemēro 1. punktā noteikto aizsardzības termiņu.
4. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu aizsardzības termiņš beidzas ne agrāk kā 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no vismaz šādām personām, neatkarīgi no tā, vai šī persona atzīta par līdzautoru, – galvenais režisors, scenārija autors, dialoga autors un mūzikas⁴⁰ komponists.
5. Raidorganizāciju tiesības izbeidzas ne agrāk kā pēc 50 gadiem no raidījuma pirmās pārraides neatkarīgi no tā, vai minētais raidījums ir pārraidīts pa vadiem vai pa gaisu, tostarp pa kabeļiem vai satelītu.

---

⁴⁰ Puse var nolemt, ka mūzikai jābūt īpaši radītai izmantošanai kinematogrāfiskajos vai audiovizuālajos darbos.

6. Katra Puse nodrošina⁴¹, ka:

- a) izpildītāju tiesību aizsardzības termiņš beidzas, kad pagājuši 75 gadi kopš interpretācijas vai izpildījuma pirmās fiksācijas fonogrammā vai darbu pirmās interpretācijas vai izpildījuma, kas nav fiksēti fonogrammā, vai kopš pirmās pārraidīšanas, kas veikta ar jebkuriem līdzekļiem, un
- b) fonogrammu producentu tiesību aizsardzības termiņš beidzas, kad pagājuši 75 gadi kopš skaņu pirmās fiksācijas fonogrammā.

Alternatīvi Puse paredz, ka:

- c) izpildītāju tiesības uz savu izpildījumu, kas ir fiksēts nevis fonogrammās, bet citādi, beidzas ne agrāk kā 50 gadus pēc izpildījuma fiksācijas un, ja tas tiek publiskots šajā laikposmā, ne agrāk kā 50 gadus pēc pirmās likumīgās publiskošanas, un
- d) izpildītāju tiesības uz savu izpildījumu, kas ir fiksēts fonogrammās, un fonogrammu producentu tiesības beidzas ne agrāk kā 50 gadus pēc izpildījuma vai fonogrammas fiksācijas un, ja tās tiek publiskotas šajā laikposmā, ne agrāk kā 70 gadus pēc pirmās likumīgās publiskošanas. Katra Puse veic efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu, ka peļņa, kas gūta to 20 aizsardzības gadu laikā, kuri sākas pēc 50 gadu laikposma, kas sāk ritēt pēc pirmās likumīgās publiskošanas, tiek taisnīgi sadalīta starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem.

---

⁴¹ Lielākai noteiktībai – katra Puse izvēlas starp a) un b) apakšpunktā minēto iespēju vai c) un d) apakšpunktā minēto alternatīvu, pamatojoties uz saviem iekšzemes tiesību aktiem.

7. Šajā pantā paredzētos aizsardzības termiņus skaita no notikumam sekojošā gada 1. janvāra.

25.12. PANTS

Tālākpārdošanas tiesības

1. Katra Puse par labu grafiskās vai plastiskās mākslas darba autoram, izņemot lietišķās mākslas priekšmetus, paredz tālākpārdošanas tiesības, kas definētas kā neatsavināmas tiesības, no kā nevar atteikties pat iepriekš un kas paredz autoram saņemt daļu⁴² no cenas, kura iegūta no darba turpmākas pārdošanas pēc tam, kad autors šo darbu pirmo reizi nodevis tālāk⁴³.
2. Tiesības, kas minētas 1. punktā, piemēro visām tālākpārdošanas darbībām, kurās kā pārdevējus, pircējus vai starpniekus iesaista profesionālus mākslas tirgus speciālistus un kuras veic, piemēram, izsoļu nami, mākslas galerijas un kopumā visa veida mākslas priekšmetu tirgotāji.

---

⁴² Puse var izteikt šo daļu procentos no tālākpārdošanas cenas.

⁴³ Puse var paredzēt nosacījumu minimumu tālākpārdošanas tiesību piemērošanai.

25.13. PANTS

Sadarbība kolektīvajā tiesību pārvaldībā

1. Puses veicina sadarbību starp to attiecīgajām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, lai veicinātu darbu un citu aizsargātu tiesību objektu pieejamību Pušu teritorijās un autoratlīdzības ieņēmumu nodošanu par šādu darbu vai citu aizsargātu tiesību objektu izmantošanu.
2. Puses vienojas veicināt pārredzamību un nediskrimināciju starp mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju tiesīgajiem locekļiem, jo īpaši attiecībā uz ieņēmumiem no autortiesībām, kurus šīs organizācijas iekasē, atskaitījumiem, ko tās piemēro šādiem ieņēmumiem, iekasēto autortiesību ieņēmumu izlietojumu, sadales politiku un to repertuāru.

25.14. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

Katra Puse var šajā apakšsadaļā paredzēto autortiesību izņēmumus vai ierobežojumus attiecināt tikai uz dažiem īpašiem gadījumiem, kas nav pretrunā darba, izpildījuma, fonogrammas vai raidījuma parastai izmantošanai un nepamatoti neskar tiesību subjekta likumīgās intereses.

25.15. PANTS

Tehnoloģisko pasākumu aizsardzība

1. Katra Puse paredz pienācīgu tiesisko aizsardzību pret jebkuru efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ko attiecīgā persona veic, apzinoties savu rīcību, vai, ja tai ir pietiekams pamats apzināties savu rīcību, kuras nolūks ir minētā apiešana.
2. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret tādu ierīču, ražojumu vai komponentu izgatavošanu, importu, izplatīšanu, pārdošanu, nomu, pārdošanas vai nomas reklāmu vai turēšanu īpašumā komerciālā nolūkā vai tādu pakalpojumu sniegšanu:
  - a) kuri tiek veicināti, reklamēti vai pārdoti ar mērķi apiet jebkādos efektīvus tehnoloģiskos pasākumus;
  - b) kuru komerciāli nozīmīgais mērķis vai izmantošana, izņemot efektīvo tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ir ļoti ierobežoti vai
  - c) kuri galvenokārt ir projektēti, ražoti, pielāgoti vai izpildīti, lai dotu iespēju veikt vai atvieglotu jebkādu efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu.

3. Šajā pantā termins “tehnoloģiski pasākumi” nozīmē jebkuru tehnoloģiju, ierīci vai komponentu, kuru parasti izmanto, lai nepieļautu vai ierobežotu tādas darbības attiecībā uz darbiem vai citiem tiesību objektiem, ko nav atļāvis autortiesību vai blakustiesību subjekts, kā noteikts attiecīgās Puses valsts tiesību aktos. Tehnoloģiskos pasākumus uzskata par “efektīviem”, ja tiesību turētājs kontrolē aizsargātā darba vai cita tiesību objekta izmantošanu ar piekļuves kontroli vai aizsardzības procesu, piemēram, šifrēšanu, kodēšanu vai citu darba vai cita tiesību objekta pārveidošanu, vai ar kopiju kontroles mehānismu, ar ko sasniedz aizsardzības mērķi.

4. Neatkarīgi no 1. punktā paredzētās tiesiskās aizsardzības – ja tiesību subjekti neveic brīvprātīgus pasākumus, katra Puse vajadzības gadījumā var veikt pienācīgus pasākumus, lai nodrošinātu to, ka šajā pantā paredzētā pienācīgā tiesiskā aizsardzība pret efektīvu tehnoloģisku pasākumu apiešanu neliedz izmantot 25.14. pantā paredzētos izņēmumus vai ierobežojumus personām, uz kurām tie attiecas.

25.16. PANTS

Pienākumi, kas attiecas uz informāciju par tiesību pārvaldību

1. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret visām personām, kas bez atļaujas apzināti veic kādu no turpmāk minētajām darbībām, ja attiecīgā persona zina vai tai ir pietiekams pamats zināt, ka, šādi rīkojoties, tā izraisa, pieļauj, atvieglo vai slēpj jebkādu autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu:

- a) elektroniskas informācijas par tiesību pārvaldību dzēšanu vai mainīšanu vai
- b) saskaņā ar šo apakšsadaļu aizsargātu tādu darbu vai citu tiesību objektu izplatīšanu, importēšanu izplatīšanai, apraidi, publiskošanu vai padarīšanu par pieejamu publikai, kuros bez atļaujas ir izdzēsta vai mainīta elektroniskā informācija par tiesību pārvaldību.

2. Šajā apakšsadaļā termins “informācija par tiesību pārvaldību” nozīmē visu informāciju, kuru sniedz tiesību turētāji un ar kuru identificē šajā apakšsadaļā minētu darbu vai citus tiesību objektus, autoru vai citu tiesību turētāju, informāciju par darba vai cita tiesību objekta izmantošanas noteikumiem, vai visus ciparus vai kodus, kas izsaka minēto informāciju.

3. Panta 2. punktu piemēro tad, ja kāds no norādītajā punktā minētajiem elementiem attiecas uz tāda darba vai cita tiesību objekta kopiju, uz ko attiecas šī apakšiedaļa, vai ja minētā informācija parādās saistībā ar to publiskošanu.

B.2. APAKŠIEDAĻA

Preču zīmes

25.17. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse:

- a) darot visu pamatoti iespējamo, cenšas panākt atbilstību Preču zīmju līgumam (pieņemts Ženēvā 1994. gada 27. oktobrī) un Singapūras līgumam par preču zīmēm (pieņemts Singapūrā 2006. gada 27. martā);

- b) ievēro Madrides nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju Madrides protokolu, kurš pieņemts Madridē 1989. gada 27. jūnijā un kurā jaunākie grozījumi izdarīti 2007. gada 12. novembrī, un Nicas Nolīgumu par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām, kas pieņemts 1957. gada 15. jūnijā Nicā un grozīts 1979. gada 28. septembrī (turpmāk “Nicas klasifikācija”).

25.18. PANTS

Reģistrācijas procedūra

1. Katra Puse izveido preču zīmju reģistrācijas sistēmu, kurā par katru galīgo negatīvo lēmumu, tostarp attiecīgās preču zīmju administrācijas izdoto daļējo reģistrācijas atteikumu, sniedz rakstisku, pienācīgi pamatotu un pārsūdzamu paziņojumu.
2. Katra Puse nodrošina iespēju iebilst pret preču zīmju reģistrācijas pieteikumiem vai attiecīgā gadījumā preču zīmju reģistrāciju, kā arī iespēju preču zīmes pieteikuma iesniedzējam atbildēt uz šādu iebildumu⁴⁴.

---

⁴⁴ Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai attiecībā uz iebildumu sāktu ierunu uzklauššanas procedūru.

3. Katra Puse nodrošina publiski pieejamu preču zīmju pieteikumu un reģistrācijas elektronisko datubāzi.

25.19. PANTS

Preču zīmes piešķirtas tiesības

1. Reģistrēta preču zīme piešķir īpašniekam ekskluzīvas tiesības uz to. Īpašniekam ir tiesības visām trešām personām aizliegt bez viņa piekrišanas komercdarbībā izmantot:
  - a) jebkuru apzīmējumu, kas ir identisks preču zīmei, attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kuri ir identiski tiem, attiecībā uz ko ir reģistrēta preču zīme, un
  - b) jebkuru apzīmējumu, ja tas ir identisks vai līdzīgs preču zīmei un ja preces vai pakalpojumi, uz ko attiecas apzīmējums, ir identiski vai līdzīgi tiem, uz kuriem attiecas preču zīme, un tādēļ pastāv varbūtība, ka tiks maldināta sabiedrība, jo apzīmējumu var asociēt ar preču zīmi.

2. Reģistrētas preču zīmes īpašniekam ir tiesības neļaut trešajām personām darījuma ietvaros ievest preces tās Puses teritorijā, kur preču zīme ir reģistrēta, nelaižot tās brīvā apgrozībā, ja šādas preces, tostarp iepakojums, ir ievestas no trešām valstīm un bez atļaujas apzīmētas ar preču zīmi, kura ir identiska preču zīmei, kas reģistrēta attiecībā uz šādām precēm, vai kuru pēc tās būtiskajiem aspektiem nevar atšķirt no minētās preču zīmes⁴⁵.

25.20. PANTS

Plaši pazīstamas preču zīmes

Lai nodrošinātu plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzību, kā noteikts Parīzes konvencijas 6.a pantā un *TRIPS* līguma 16. panta 2. un 3. punktā, katra Puse ņem vērā Vienoto rekomendāciju par plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzības noteikumiem, ko Parīzes Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības savienības asambleja un *WIPO* Ģenerālā asambleja pieņēmusi *WIPO* dalībvalstu asambleju 34. sanāksmju kārtā no 1999. gada 20. līdz 29. septembrim.

---

⁴⁵ Puse var noteikt, ka preču zīmes īpašnieka tiesības netiek īstenotas, ja procedūrā, kurā jānoskaidro, vai ir noticis reģistrētās preču zīmes pārkāpums, preču deklarētājs vai turētājs sniedz pierādījumus, ka reģistrētās preču zīmes īpašniekam nav tiesību aizliegt laist preces tirgū galamērķa valstī.

25.21. PANTS

Negodprātīgi pieteikumi

Katra Puse var noteikt, ka preču zīmi neregistrē, ja pieteikuma iesniedzējs preču zīmes reģistrācijas pieteikumu ir iesniedzis negodprātīgi. Katra Puse nodrošina, ka šādu preču zīmi, ja tā ir reģistrēta, pasludina par spēkā neesošu.

25.22. PANTS

Anulēšana

1. Katra Puse paredz, ka preču zīme ir anulējama⁴⁶, ja laikposmā, kas noteikts Puses tiesību aktos, preču zīme attiecīgajā teritorijā nav tikusi izmantota⁴⁷ saistībā ar precēm vai pakalpojumiem, kuriem tā reģistrēta, un ja nav pamatotu neizmantošanas iemeslu.

---

⁴⁶ Lielākai noteiktībai – Puse var definēt anulēšanu kā atsaukšanu, derīguma izbeigšanos vai spēkā neesamību.

⁴⁷ Puse var pieprasīt, lai izmantošana būtu faktiskā vai lai tās apmērs un veids atbilstu komerciālai izmantošanai. Puse var arī nolemt neņemt vērā tādu izmantošanu, kas sāka vai atsākta tieši pirms anulēšanas pieprasījuma iesniegšanas.

2. Puse var noteikt, ka preču zīme ir anulējama, ja pēc tās reģistrācijas dienas īpašnieka bezdarbības rezultātā tā kļuvusi par sugas vārdu tirdzniecībā ar produktu vai pakalpojumu, attiecībā uz ko tā reģistrēta.

3. Preču zīme var tikt anulēta arī tad, ja tā ir reģistrēta, neraugoties uz to, ka tā var maldināt sabiedrību par to preču vai pakalpojumu raksturu, kvalitāti vai ģeogrāfisko izcelsmi, attiecībā uz kuriem tā ir reģistrēta⁴⁸.

25.23. PANTS

Izņēmumi attiecībā uz preču zīmes piešķirtajām tiesībām

Katra Puse:

a) paredz, ka aprakstošu apzīmējumu godprātīga izmantošana⁴⁹ ir ierobežots izņēmums no preču zīmes piešķirtajām tiesībām, un

---

⁴⁸ Lielākai noteiktībai – Puse var anulēt preču zīmi arī tad, ja tā var maldināt sabiedrību, īpašniekam pašam vai ar viņa piekrišanu izmantojot preču zīmi attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kam tā ir reģistrēta.

⁴⁹ Aprakstošu apzīmējumu godprātīga izmantošana ietver tādas zīmes izmantošanu, kas liecina par preču vai pakalpojumu ģeogrāfisko izcelsmi, un šāda izmantošana atbilst godīgai praksei rūpniecībā un komercietās.

b) var noteikt citus ierobežotus izņēmumus,

ar noteikumu, ka šajos izņēmumos tiek ņemtas vērā preču zīmju īpašnieku un trešo personu likumīgās intereses.

B.3. APAKŠIEDAĻA

Rūpnieciskie dizainparaugi

25.24. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai pievienotos Hāgas Vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam, kas pieņemts Ženēvā 1999. gada 2. jūlijā.

25.25. PANTS

Reģistrētu rūpniecisko dizainparaugu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina aizsardzību patstāvīgi radītiem jauniem vai oriģināliem rūpnieciskajiem dizainparaugiem⁵⁰. Šo aizsardzību nodrošina ar reģistrāciju, un tā piešķir to turētājiem ekskluzīvas tiesības saskaņā ar šo apakšsadaļu.
2. Reģistrēta rūpnieciskā dizainparauga turētājam ir tiesības neļaut trešām personām bez turētāja piekrišanas vismaz izmantot un jo īpaši izgatavot, piedāvāt pārdošanai, pārdot, laist tirgū vai importēt ražojumu vai izmantot izstrādājumus, uz kuriem ir aizsargātais dizainparaugs vai kuros tas iestrādāts, ja šādas darbības tiek veiktas komerciālos nolūkos, nepamatoti kaitē rūpnieciskā dizainparauga parastai izmantošanai vai nav saderīgas ar godīgas tirdzniecības praksi.
3. Rūpniecisko dizainparaugu, ko izmanto vai iekļauj ražojumā, kurš ir kompleksā ražojumā iekļauta sastāvdaļa, uzskata par jaunu un oriģinālu:
  - a) ja sastāvdaļa, kad tā ir iekļauta kompleksajā ražojumā, paliek redzama kompleksā ražojuma parastās izmantošanas laikā un
  - b) ciktāl šīs sastāvdaļas redzamās iezīmes pašas par sevi atbilst novitātes un individuālas oriģinalitātes prasībām.

---

⁵⁰ Ja Puses tiesību akti to paredz, kā prasību var izvirzīt arī šādu dizainparaugu individuālo raksturu.

4. “Parasta izmantošana” 3. punkta a) apakšpunktā ir galalietotāja veikta izmantošana, izņemot apkopi, apkalpošanu vai remontu.

25.26. PANTS

Aizsardzības termiņš

Aizsardzības termiņu nosaka katra Puse, un to var pagarināt par vienu vai vairākiem piecu gadu laikposmiem, nepārsniedzot kopējo aizsardzības termiņu, kas ir 25 gadi no pieteikuma iesniegšanas dienas.

25.27. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

1. Katra Puse var noteikt ierobežotus izņēmumus rūpniecisko dizainparaugu aizsardzībai ar noteikumu, ka šādi izņēmumi nav nepamatotā pretrunā ar aizsargāto rūpniecisko dizainparaugu parastu izmantošanu un nepamatoti neierobežo aizsargātā rūpnieciskā dizainparauga turētāja likumīgās intereses, ņemot vērā trešo personu likumīgās intereses.

2. Rūpniecisko dizainparaugu aizsardzību neattiecina uz dizainparaugiem, kas veidoti, ņemot vērā galvenokārt tehniskus vai funkcionālus apsvērumus. Rūpnieciskais dizainparaugs jo īpaši netiek aizsargāts tad, ja to veido ražojuma izskata iezīmes, kas ir noteikti jāreproducē precīzā to formā un izmēros, lai ražojumu, kurā rūpnieciskais dizainparaugs ir iekļauts vai kuram tas tiek lietots, mehāniski pievienotu vai ievietotu, novietotu ap to vai novietotu saskarsmē ar citu ražojumu tā, lai abi ražojumi varētu funkcionēt.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, rūpnieciskā dizainparauga tiesības var tikt izbeigtas, ja rūpnieciskā dizainparauga nolūks ir vairākus savstarpēji aizvietojamus ražojumus ļaut samontēt vai savienot modulārā sistēmā.

25.28. PANTS

Saistība ar autortiesībām

Rūpnieciskajam dizainparaugam nodrošina arī aizsardzību atbilstīgi jebkuras Puses tiesību aktiem autortiesību jomā, sākot ar dienu, kurā rūpnieciskais dizainparaugs ir radīts vai fiksēts jebkādā veidā. Katra Puse pati nosaka, kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem piešķir šādu autortiesību aizsardzību un kādam jābūt prasītajam oriģinalitātes līmenim.

B.4. APAKŠIEDAĻA

Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

25.29. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

- a) “ģeogrāfiskās izcelsmes norāde” ir norāde, kas nosaka, ka preces izcelsme ir kādā Pusē vai minētās Puses teritorijā, vai šīs teritorijas reģionā vai apvidū, ja preces attiecīgā kvalitāte, reputācija vai cita raksturīgā īpašība ir būtiski saistāma ar tās ģeogrāfisko izcelsmi, un
- b) “produktu grupa” ir produktu grupu saraksts Nicas klasifikācijā.

25.30. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Puses apstiprina savu apņemšanos aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes savā teritorijā saskaņā ar *TRIPS* līguma 22., 23. un 24. pantu.

Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai pievienotos Lisabonas Vienošanās par cilmes vietas nosaukumu aizsardzību un to starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam, kas pieņemts Ženēvā 2015. gada 20. maijā.

25.31. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī apakšiedaļa attiecas uz tādu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu atzīšanu un aizsardzību, ar kurām identificē preces, kas pieder pie attiecīgās produktu grupas un ir uzskaitītas 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts).

2. Puses apsver iespēju paplašināt šīs apakšiedaļas tvērumā ietilpstošo ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu darbības jomu, attiecinot to uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm ne tikai pārtikas un lauksaimniecības preču, bet arī citās produktu grupās. Tālab Puses 25.-C pielikumā (Meksikas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kā minēts 25.31. panta 2. punktā) ir iekļāvušas nosaukumus, kas apzīmē preces, kuru izcelsme ir to teritorijā un kuras tajā ir aizsargātas, un kas, ja tiks paplašināta šā nolīguma aizsardzības joma, tiks uzskatīti par iekļautiem šā nolīguma aizsardzības jomā pēc šajā apakšiedaļā izklāstīto procedūru pabeigšanas⁵¹.

25.32. PANTS

Sarakstā iekļautās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Šīs apakšiedaļas nolūkos ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas uzskaitītas:

- a) 25.-B pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) A iedaļas sarakstā ir ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, pēc kurām var noteikt, ka preces izcelsme ir Eiropas Savienības teritorijā vai minētās teritorijas reģionā vai apvidū, un

---

⁵¹ Puses atzīst, ka preču zīmju pieteikumu novērtēšanas nolūkā, ciktāl tas ir būtiski saskaņā ar Puses tiesību aktiem, minētie nosaukumi ir aizsargāti izcelsmes valstī.

- b) 25.-B pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) B iedaļas sarakstā ir ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, pēc kurām var noteikt, ka preces izcelsme ir Meksikas teritorijā vai minētās teritorijas reģionā vai apvidū.

25.33. PANTS

Apstiprinātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Katra Puse, izskatījusi 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) uzskaitītos nosaukumus un pabeigusi iebildumu procedūru saskaņā ar 25.-A pielikumu (Iebildumu procedūras galvenie elementi), aizsargā minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atbilstoši šajā apakšiedaļā paredzētajam aizsardzības līmenim.

25.34. PANTS

25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) uzskaitīto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina ieinteresētajām personām tiesiskus līdzekļus, lai novērstu:
  - a) 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts)⁵² iekļauto otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanu attiecībā uz precī, kura atbilst minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes produktu grupai un:
    - i) kuras izcelsme nav izcelsmes vietā, kas norādīta 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) minētajai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei, vai
    - ii) kuras izcelsmes vieta ir norādīta 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) attiecībā uz minēto ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, bet kura nav izgatavota vai ražota saskaņā ar otras Puses normatīvajiem aktiem, kas būtu piemērojami, ja precī patērētu otrā Pusē;

---

⁵² Attiecībā uz 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) iekļauto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu sarakstu saskaņā ar šo pantu piešķirtā aizsardzība neattiecas uz atsevišķiem apzīmējumiem, kas ir daļa no salikta ģeogrāfiskās izcelsmes norādes nosaukuma, kā noteikts 25.-B-1. papildinājumā (Atsevišķi apzīmējumi kā daļa no saliktas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes).

- b) jebkuru tādu līdzekļu izmantošanu preces noformēšanā vai prezentācijā, kuri norāda vai uzvedina uz domām, ka attiecīgā prece cēlusies ģeogrāfiskajā teritorijā, kas nav tās patiesā izcelsmes vieta, tā ka sabiedrība tiek maldināta par preces ģeogrāfisko izcelsmi, un
- c) norādes izmantošanu jebkādā citā veidā, kas ir negodīgas konkurences darbība Parīzes konvencijas 10.a panta nozīmē.

2. Katra Puse nodrošina 1. punkta a) apakšpunktā norādīto aizsardzību pat tad, ja ir norādīta preces patiesā izcelsme vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir tulkota vai to papildina tādi vārdi kā “veids”, “tips”, “stils”, “imitācija” vai tamlīdzīgi.

3. Katra Puse administratīvā kārtībā un tās tiesību aktos paredzētajā veidā paredz izpildi attiecībā uz:

- a) jebkādu tiešu vai netiešu aizsargātā nosaukuma komerciālu izmantošanu;
- b) jebkādu aizsargātā nosaukuma imitēšanu, variāciju vai maldinošu izmantošanu;
- c) jebkādu nepatiesu vai maldinošu aizsargāta nosaukuma norādi vai
- d) jebkādu praksi, kas var maldināt patērētājus attiecībā uz preču patieso izcelsmi, izcelšanos vai veidu.

4. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas aizsargātas saskaņā ar šo apakšiedaļu, Pušu teritorijās nekļūst par sugasvārdiem.

5. Nekas šajā apakšiedaļā neuzliek pienākumu Pusei aizsargāt otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kura nav aizsargāta tās izcelsmes Puses teritorijā vai kuras aizsardzība tajā ir beigusies. Katra Puse paziņo otrai Pusei par to, ka tās teritorijā ir beigusies kādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība. Paziņojumu nosūta trīs mēnešu laikā pēc tam, kad kompetentā iestāde ir galīgā veidā konstatējusi, ka ģeogrāfiskās izcelsmes norāde vairs nav aizsargāta.

6. Šā panta noteikumus *mutatis mutandis* piemēro nosaukumu sarakstam, kas iekļauts Briselē 1997. gada 27. maijā noslēgtā Nolīguma starp Eiropas Kopienu un Meksikas Savienotajām Valstīm par stipro alkoholisko dzērienu savstarpēju atzīšanu un aizsardzību (turpmāk “Stipro alkoholisko dzērienu nolīgums”) I un II pielikumā.

25.35. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksta grozījumi

1. Apvienotā padome saskaņā ar 25.42. pantu var nolemt grozīt 25.-B pielikumu (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts), pievienojot vai labojot ģeogrāfiskās izcelsmes norādes vai svītrojot tās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kuras vairs nav aizsargātas vai kuras izcelsmes vietā vairs netiek izmantotas. Šos lēmumus sagatavo Intelektuālā īpašuma apakškomiteja.

2. Jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes pievieno ar Apvienotās padomes lēmumu pēc tam, kad ir izskatīti iesniegtie nosaukumi un pabeigta 25.33. pantā minētā iebildumu procedūra.

3. Apvienotā padome ar lēmumu var grozīt Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma I un II pielikumu, ievērojot 25.33. pantā minēto procedūru attiecībā uz jaunām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.

25.36. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanas tiesības

1. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas aizsargāta saskaņā ar šo apakšiedaļu, var izmantot jebkurš uzņēmējs, kurš tirgo precī, kas atbilst attiecīgajai produkta tehniskajai specifikācijai.

2. Kolīdz ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir aizsargāta saskaņā ar šo apakšiedaļu, šādi aizsargāta nosaukuma izmantošana notiek bez lietotāju reģistrācijas vai saistītām maksām.

3. Norādes, saīsinājumus un simbolus, kas attiecas uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, drīkst izmantot tikai attiecībā uz attiecīgajā teritorijā aizsargātu vai reģistrētu precī, kas ražota saskaņā ar attiecīgajām tehniskajām specifikācijām.

25.37. PANTS

Saikne starp preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm

1. Šī apakšiedaļa neskar tiesības, ko piešķir agrāka preču zīme, kura labticīgi pieteikta vai reģistrēta vai iegūta labticīgas lietošanas rezultātā kādā Pusē. Noteiktos apstākļos agrāka preču zīme nedod tās īpašniekam tiesības liegt reģistrētas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību vai izmantošanu Pusē, kurā preču zīme ir pieteikta, reģistrēta vai izmantota, – tas ir ierobežots izņēmums no tiesībām, ko piešķir preču zīme. Reģistrētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība nekādā citā veidā neierobežo preču zīmes piešķirtās tiesības, tostarp iespēju pieprasīt atšķirības zīmes atjaunošanu vai variāciju ar noteikumu, ka šī variācija nav negodīgas konkurences darbība.
2. Pusei nav pienākuma aizsargāt nosaukumu kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saskaņā ar 25.34. pantu, ja, ņemot vērā preču zīmes reputāciju, atpazīstamību un izmantošanas ilgumu, minētais nosaukums var maldināt patērētāju par preces patieso identitāti.
3. Ievērojot 25.39. pantu un pamatojoties uz *TRIPS* līguma 22. panta 3. punktu, attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas uzskaitītas 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) un ko izcelsmes Puse joprojām aizsargā kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, Puse *ex officio* atsaka vai atzīst par spēkā neesošu preču zīmes reģistrāciju, ja to atļauj tās tiesību akti vai pēc ieinteresētās personas pieprasījuma, ar noteikumu, ka:
  - a) preču zīmes reģistrācija būtu pretrunā 25.34. pantam;

- b) preču zīme attiecas uz to pašu vai līdzīgu preci;
- c) preču zīme attiecas uz precēm, kuru izcelsme nav tāda pati kā attiecīgajai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei, un
- d) preču zīmes reģistrācijas pieteikums ir iesniegts pēc dienas, kad iesniegts pieteikums ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzībai attiecīgās Puses teritorijā.

4. Attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas minētas 25.32. pantā, 3. punkta d) apakšpunktā minētā aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir šā nolīguma parakstīšanas diena.

5. Attiecībā uz 25.35. pantā minētajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir diena, kad ģeogrāfiskās izcelsmes norāde publicēta iebildumu procedūrā.

6. Aizsardzība, ko nodrošina 25.-B pielikumā (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) uzskaitītajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, sākas ne agrāk par šā nolīguma spēkā stāšanās dienu.

25.38. PANTS

Aizsardzības īstenošana

Katra Puse īsteno 25.34. līdz 25.37. pantā paredzēto aizsardzību, izmantojot piemērotas administratīvas vai tiesas procedūras saskaņā ar saviem tiesību aktiem un praksi. Kompetentās iestādes īsteno šo aizsardzību vienā vai abos šādos veidos:

- a) pēc pašu iniciatīvas vai
- b) pēc ieinteresētās personas pieprasījuma.

25.39. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Pusei nav pienākuma aizsargāt nosaukumu kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saskaņā ar šo apakšiedaļu, ja šis nosaukums ir pretrunā kādas augu vai dzīvnieku šķirnes nosaukumam un tādējādi var maldināt patērētāju par preces patieso izcelsmi.

2. Homonīmus, kas var maldināt patērētāju, liekot noticēt, ka preces izcelsme ir citā teritorijā, neregistrē kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi pat tad, ja nosaukums ir pareizs attiecībā uz šīs preces faktisko izcelsmes teritoriju, reģionu vai apvidu. Neskarot *TRIPS* līguma 23. pantu, Puses kopīgi pieņem praktiskos nosacījumus, saskaņā ar kuriem atšķirami attiecīgo ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pilnīgi vai daļēji homonīmi, ņemot vērā to, ka jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret iesaistītajiem ražotājiem un ka netiek maldināti patērētāji.
3. Ja viena Puse divpusējās sarunās ar trešo valsti ierosina aizsargāt minētās trešās valsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kuras attiecīgais nosaukums ir pilnīgs vai daļējs otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes homonīms, tā par to informē otru Pusi, kurai tiek dota iespēja izteikt piezīmes pirms aizsardzības piešķiršanas minētajam nosaukumam.
4. Šajā apakšiedaļā minēto ģeogrāfiskās izcelsmes norādes produkta tehnisko specifikāciju, tai skaitā visus tās grozījumus, apstiprina tās Puses iestādes, kuras teritorijā ir preces izcelsme.

25.40. PANTS

Izņēmumi

1. Neviens šīs apakšsiedaļas noteikums neprasa, lai Puse savus noteikumus par otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai atsevišķu nosaukumu, kas iekļauts saliktā otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādē, piemērotu attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, ja attiecīgais norādes nosaukums ir identisks ikdienas valodā vispārlietotam jēdzienam, ar ko minētās Puses teritorijā apzīmē šādas preces vai pakalpojumus.
2. Ja ģeogrāfiskās izcelsmes norādes tulkojums ir identisks jēdzienam, kas Puses teritorijā ir preces vispārlietotais nosaukums ikdienas valodā, vai ietver šādu jēdzienu vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, nebūdama identiska šādam jēdzienam, tomēr ietver to, šī apakšsiedaļa neierobežo nevienas personas tiesības minētās Puses teritorijā izmantot šo jēdzienu saistībā ar minēto preci.
3. Nosakot, vai jēdziens ikdienas valodā ir vispārlietotais preces nosaukums kādas Puses teritorijā, minētās Puses iestādēm ir tiesības ņemt vērā to, kā patērētāji izprot šo jēdzienu tās teritorijā. Patērētāju izpratni ietekmējoši faktori var būt šādi:
  - a) vai jēdziens tiek lietots, lai apzīmētu attiecīgās preces veidu, kā norādīts uzticamos avotos, piemēram, vārdnīcās, laikrakstos un attiecīgās tīmekļa vietnēs, un

b) kā prece, uz kuru attiecas jēdziens, tiek tirgota un izmantota komercdarbībā attiecīgās Puses teritorijā⁵³.

4. Nekas šajā apakšiedaļā neliedz kādas Puses teritorijā attiecībā uz jebkuru preci izmantot augu vai dzīvnieku šķirnes parasto nosaukumu, kas pastāv minētās Puses teritorijā šā nolīguma spēkā stāšanās dienā.

5. Nekas šajā nolīgumā neierobežo personas tiesības tirdzniecības gaitā izmantot savu vai savu priekšgājēju vārdu uzņēmējdarbībā, izņemot gadījumus, ja šo vārdu izmanto tādā veidā, ka tiek maldināta sabiedrība.

25.41. PANTS

Esoša nolīguma iekļaušana

1. Stipro alkoholisko dzērienu nolīgums *mutatis mutandis* tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu⁵⁴.

---

⁵³ Piemērojot šo apakšpunktu, Puses iestādes attiecīgā gadījumā var ņemt vērā to, vai jēdziens ir lietots attiecīgajos Puses atzītajos starptautiskajos standartos, lai apzīmētu preces veidu vai grupu.

⁵⁴ Lielākai noteiktībai – tas ietver visus līdzšinējos un turpmākos Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma grozījumus.

2. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja, kas izveidota ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), aizstāj Apvienoto komiteju, kas izveidota ar Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma 17. pantu, un pilda minētajā pantā izklāstītās funkcijas.

25.42. PANTS

Sadarbība

1. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Apakškomitejas un citas šā nolīguma III daļas struktūras), ir piemērots forums, lai uzraudzītu šīs apakšiedaļas īstenošanu un administrēšanu.
2. Puses paziņo viena otrai, ja 25.-B pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) sarakstā iekļauta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde vairs nav aizsargāta attiecīgās Puses teritorijā. Pēc šāda paziņojuma Intelektuālā īpašuma apakškomiteja sagatavo Apvienotajai padomei lēmumu par 25.-B pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts) grozīšanu saskaņā ar šajā nolīgumā noteiktajām procedūrām.
3. Puse var vai nu tieši, vai ar Intelektuālā īpašuma apakškomitejas starpniecību pieprasīt otrai Pusei sniegt informāciju par tehniskajām specifikācijām un to grozījumiem.

4. Katra Puse var spāņu vai angļu valodā⁵⁵ publiskot tehniskās specifikācijas par otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kuras aizsargātas saskaņā ar šo apakšiedaļu.

5. Visus jautājumus, kas izriet no aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu tehniskajām specifikācijām, izskata Intelektuālā īpašuma apakškomiteja.

25.43. PANTS

Aizsardzība saskaņā ar Puses tiesību aktiem

Šī apakšiedaļa neskar vienas Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes turētāja tiesības pieprasīt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atzīšanu un aizsardzību otrā Pusē saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem.

---

⁵⁵ Meksika var minētās tehniskās specifikācijas publiskot spāņu vai angļu valodā.

B.5. APAKŠIEDAĻA

Patenti

25.44. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse ievēro Vašingtonā 1970. gada 19. jūnijā parakstīto Nolīgumu par sadarbību patentu jomā ar tā 1979. gada 28. septembra grozījumiem, kurš pēdējo reizi grozīts 2001. gada 3. oktobrī, un atzīst, cik svarīgi ir pieņemt vai saglabāt procesuālos standartus, kas atbilst Līgumam par patentu tiesībām, kurš pieņemts Ženēvā 2000. gada 1. jūnijā.

25.45. PANTS

Patenti un sabiedrības veselība

1. Šajā apakšiedaļā noteiktās tiesības un pienākumi neliedz un neliels Pusei veikt pasākumus sabiedrības veselības aizsardzībai. Puses atzīst, cik svarīga ir 2001. gada 14. novembrī Dohā pieņemtā Deklarācija par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību (turpmāk "Dohas deklarācija"), un apstiprina savu apņemšanos to ievērot. Interpretējot un īstenojot tiesības un pienākumus saskaņā ar šo apakšiedaļu, Puses nodrošina saskanību ar Dohas deklarāciju.

2. Puses atbalsta PTO Vispārējās padomes 2003. gada 30. augusta lēmuma par Dohas deklarācijas 6. punkta īstenošanu, kā arī 2005. gada 6. decembra Protokola par *TRIPS* līguma grozījumiem īstenošanu un ievērošanu.

25.46. PANTS

Papildu aizsardzība gadījumā, ja zāļu, tostarp biozāļu,
tirdzniecības apstiprinājums kavējas⁵⁶

1. Puses atzīst, ka uz zālēm, tostarp biozālēm⁵⁷, kuras to attiecīgajā teritorijā aizsargā patents, pirms to piedāvāšanas Pušu attiecīgajos tirgos var attiecināt administratīvu apstiprināšanas⁵⁸ procedūru. Tās atzīst, ka laikposms, kas pāriet no patenta pieteikuma iesniegšanas līdz apstiprinājumam, kurš ļauj laist zāles to attiecīgajā tirgū, kā šajā nolūkā definēts attiecīgajos Puses tiesību aktos, var saīsināt patenta efektīvas aizsardzības laikposmu.

---

⁵⁶ Meksika īsteno šajā pantā paredzētos pienākumus ne vēlāk kā divos gados pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

⁵⁷ Katra Puse nosaka, uz kuriem ražojumiem attiecas termini “zāles” un “biozāles”, saskaņā ar tiesību aktiem, kas attiecīgajā Pusē bija spēkā 2018. gada 21. aprīlī.

⁵⁸ Lielākai noteiktībai – termins “tirdzniecības apstiprināšana” ir līdzvērtīgs terminam “tirdzniecības atļaujas piešķiršana”.

2. Puses nodrošina piemērotu un efektīvu mehānismu, lai patenta īpašniekam kompensētu patenta reālā darbības termiņa samazinājumu, kuru izraisījušas nepamatotas kavēšanās⁵⁹ pirmreizējā tirdzniecības apstiprināšanā Puses attiecīgajā teritorijā. Šāda kompensācija izpaužas kā papildu *sui generis* aizsardzība, kas ir vienāda ar laiku, par kuru tiek pārsniegts zemsvītras piezīmē minētais divu gadu laikposms. Šādas papildu aizsardzības maksimālais termiņš nepārsniedz piecus gadus⁶⁰.

3. Kā alternatīvu 2. punktā minētajam Puse var paredzēt iespēju pagarināt ar patentu piešķirto tiesību termiņu uz laikposmu, kas nepārsniedz piecus gadus⁶¹, lai patenta īpašniekam kompensētu patenta reālā darbības termiņa samazinājumu, kuru izraisījusi tirdzniecības apstiprināšanas procedūra. Pagarinājums stājas spēkā patenta likumīgā termiņa beigās uz laikposmu, kas ir vienāds ar laikposmu, kurš pagājis no dienas, kad iesniedz patenta pieteikumu, līdz dienai, kad pirmoreiz apstiprina zāļu laišanu minētās Puses tirgū, šo laikposmu saīsinot par pieciem gadiem.

---

⁵⁹ Šajā pantā nepamatota kavēšanās aptver vismaz kavēšanos vairāk nekā divu gadu garumā, līdz pieteikuma iesniedzējam pirmo reizi tiek sniegta atbilde, skaitot no tirdzniecības apstiprināšanas pieteikuma iesniegšanas dienas. Nosakot šādu kavēšanos, neņem vērā visas kavēšanās, kas rodas tirdzniecības apstiprināšanas procesā pieteikuma iesniedzēja vainas dēļ, vai visus laikposmus ārpus tirdzniecības apstiprinātājas iestādes kontroles.

⁶⁰ Ja Puse ievēro šo punktu, minētajai Pusei nav pienākuma ievērot 3. punktā paredzēto alternatīvu.

⁶¹ Šo laikposmu var pagarināt par sešiem mēnešiem attiecībā uz zālēm, par ko ir veikti pediatriski pētījumi, kuru rezultāti ir iekļauti zāļu informācijas lapā.

4. Īstenojot šajā pantā noteiktos pienākumus, katra Puse var noteikt nosacījumus un ierobežojumus ar noteikumu, ka Puse turpina ievērot šo pantu.

5. Katra Puse dara visu iespējamo, lai efektīvi un savlaicīgi apstrādātu zāļu tirdzniecības apstiprināšanas pieteikumus, tādējādi tiecoties izvairīties no nepamatotiem vai nevajadzīgiem kavējumiem. Lai izvairītos no nepamatotiem kavējumiem, Puse var pieņemt vai saglabāt procedūras, kas paātrina tirdzniecības apstiprināšanas pieteikuma apstrādi.

B.6. APAKŠIEDAĻA

Augu šķirnes

25.47. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse aizsargā augu šķirņu aizsardzības tiesības saskaņā ar Starptautisko jaunu augu šķirņu aizsardzības konvenciju, kas pieņemta Parīzē 1961. gada 2. decembrī un pēdējo reizi pārskatīta 1991. gada 19. martā, ieskaitot izņēmumus attiecībā uz selekcionāru tiesībām, kuri minēti minētās konvencijas 15. pantā, un sadarbojas, lai veicinātu minētās tiesības un nodrošinātu to izpildi⁶².

---

⁶² Meksika īsteno šo noteikumu ne vēlāk kā četros gados no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

B.7. APAKŠIEDAĻA

Neizpaustas informācijas aizsardzība

25.48. PANTS

Komercnoslēpumu aizsardzības tvērums

1. Nodrošinot efektīvu aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kā paredzēts Parīzes konvencijas 10.a pantā, katra Puse paredz juridiskus līdzekļus, tostarp administratīvas vai civiltiesiskas procedūras⁶³, ar kuru palīdzību jebkura persona varētu nepieļaut to, ka pretēji godīgai komercpraksei⁶⁴ citiem tiek izpausti komercnoslēpumi, ka citi tos iegūst vai izmanto bez tās personas piekrišanas, kura likumīgi kontrolē informāciju. Šajā apakšiedaļā komercnoslēpumi ietver neizpaužamu informāciju, kā paredzēts *TRIPS* līguma 39. panta 2. punktā.

---

⁶³ Lielākai noteiktībai – Puse var paredzēt minētos juridiskos līdzekļus kriminālprocesuālajās normās saskaņā ar tās tiesību aktiem.

⁶⁴ Puse var apsvērt iespēju nepiemērot šīs procedūras, ja rīcība, kas ir pretēja godīgai komercpraksei, notiek saskaņā ar tās tiesību aktiem, lai atklātu pārkāpumus, ļaundarību vai nelikumīgu darbību vai lai aizsargātu likumīgās intereses, kuras atzītas tās tiesību aktos.

2. Šajā apakšsiedaļā par pretēju godīgai komercpraksei ir uzskatāma vismaz šāda rīcība:
- a) komercnoslēpuma iegūšana bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas, ja tas notiek, neatļauti piekļūstot, piesavinoties vai kopējot dokumentus, objektus, materiālus vai elektroniskas datnes, kas ir komercnoslēpuma turētāja likumīgā kontrolē, satur komercnoslēpumu vai no kā šo komercnoslēpumu var izsecināt, vai
  - b) komercnoslēpuma izmantošana vai izpaušana bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas, ja to veic persona, kas komercnoslēpumu ieguvusi nelikumīgi vai pārkāpjot konfidencialitātes līgumu vai jebkuru citu pienākumu neizpaust komercnoslēpumu vai ierobežot tā izmantošanu⁶⁵.⁶⁶

---

⁶⁵ Lielākai noteiktībai – katras Puses normatīvajos aktos paredzētie kritēriji ietver pārkāpumu, ka netiek pildīts pienākums ierobežot komercnoslēpuma izmantošanu.

⁶⁶ Lielākai noteiktībai – Eiropas Savienība uzskata, ka 2. punkts neattiecas uz šādām situācijām:

- a) ja persona attiecīgo informāciju atklāj vai rada neatkarīgi;
- b) ja persona, kurai produkts likumīgi pieder un kurai nav juridiski saistoša pienākuma ierobežot attiecīgās informācijas iegūšanu, veic produkta reverso inženieriju;
- c) ja informācija ir iegūta, izmantota vai izpausta, ievērojot to, ko prasa vai atļauj kādas Puses tiesību akti;
- d) ja darbinieki izmanto pieredzi un prasmes, ko tie godīgā veidā ieguvuši, veicot savus parastos darba pienākumus, vai
- e) ja informācija izpausta, izmantojot tiesības uz vārda un informācijas brīvību.

25.49. PANTS

Komercnoslēpuma administratīvās vai civiltiesiskās procedūras

1. Katra Puse nodrošina, ka personām, kas piedalās 25.48. panta 1. punktā minētajās procedūrās vai kam ir piekļuve dokumentiem, kuri veido daļu no minētajām procedūrām, nav atļauts izmantot un izpaust nevienu komercnoslēpumu vai iespējamo komercnoslēpumu, par ko kompetentās iestādes, atbildot uz pienācīgi pamatotu ieinteresētas personas pieprasījumu, norādījušas, ka tas ir konfidenciāls, un kas šīm personām ir kļuvis zināms šādas piedalīšanās vai šādas piekļuves rezultātā.
2. Procedūrās, kas minētas 25.48. panta 1. punktā, katra Puse nodrošina, ka tās kompetentajām iestādēm ir pilnvaras vismaz veikt īpašus pasākumus, lai saglabātu jebkura procedūrās ietvertā komercnoslēpuma vai iespējamā komercnoslēpuma konfidencialitāti. Šādi īpaši pasākumi saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem var ietvert iespēju pilnībā vai daļēji ierobežot piekļuvi konkrētiem dokumentiem, ierobežot piekļuvi tiesas sēdēm un to attiecīgajiem ierakstiem vai protokoliem un darīt pieejamu tiesas nolēmuma nekonfidenciālu versiju, kurā komercnoslēpumus saturošās daļas ir svītrotas vai aizklātas.

25.50. PANTS

Tādu neizpaužamu datu aizsardzība,
kas saistīti ar zālēm, tostarp biozālēm⁶⁷

1. Ja Puse kā nosacījumu jaunu⁶⁸ zāļu, tostarp biozāļu⁶⁹, tirdzniecības apstiprināšanai izvirza prasību iesniegt vēl neizpaustus testu rezultātus vai citus preklīnisko testu vai klīnisko izmēģinājumu datus, kuri ir nepieciešami, lai noteiktu, vai minēto zāļu izmantošana ir droša un efektīva, Puse aizsargā šādus datus pret izpaušanu trešām personām, ja šādu datu radīšana ir saistīta ar ievērojamām pūlēm, izņemot, ja izpaušana ir nepieciešama sevišķi svarīgu sabiedrības interešu dēļ vai ja ir veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka dati ir aizsargāti pret negodīgu komerciālu izmantošanu.

---

⁶⁷ Meksika īsteno šo pienākumu ne vēlāk kā divos gados pēc šā nolīguma spēkā stāšanās.

⁶⁸ Šajā pantā jēdziens “jauns” nozīmē, ka līdzeklis satur jaunu ķīmisku vienību, kas agrāk nav bijusi apstiprināta Puses teritorijā, vai apzīmē jaunas biozāles vai biotehnoloģisku produktu, kas agrāk nav bijuši apstiprināti Puses teritorijā.

⁶⁹ Katra Puse nosaka, uz kuriem ražojumiem attiecas jēdzieni “zāles” un “biozāles”, saskaņā ar tiesību aktiem, kas attiecīgajā Pusē bija spēkā 2018. gada 21. aprīlī.

2. Attiecībā uz zālēm, tostarp biozālēm, Puse trešām personām nepiešķir tirdzniecības apstiprinājumu, kas tām bez tās personas piekrišanas, kura sākotnēji iesniegusi 1. punktā minētos datus, atļauj tirgot zāles⁷⁰, pamatojoties uz minētajiem datiem vai tirdzniecības atļauju, kura piešķirta minētos datus⁷¹ iesniegušajai personai, vismaz sešus gadus no dienas⁷², kad jaunās zāles ir apstiprinātas tirdzniecībai minētās Puses teritorijā⁷³.
3. Nevienai no Pusēm nav ierobežojumu ieviest saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras šādām zālēm, pamatojoties uz bioekvivalenci un biopieejamības pētījumiem.

---

⁷⁰ Šajā punktā Puse var paredzēt, ka termins “zāles” attiecas uz tādām pašām vai līdzīgām zālēm.

⁷¹ Lielākai noteiktībai – tas ietver datus, ko atļauju saņemšanas nolūkā Pušu un trešo valstu teritorijās iesniegusi persona, kurai tika piešķirtas atļaujas.

⁷² Lielākai noteiktībai – Puse var ierobežot saskaņā ar šo punktu pienākošos aizsardzības periodu līdz sešiem gadiem.

⁷³ Puse var paredzēt, ka attiecībā uz biozālēm šajā pantā minētā neizpaužamo datu aizsardzība attiecas tikai uz jauno biozāļu pirmreizējo tirdzniecības apstiprināšanu.

25.51. PANTS

Ar augu aizsardzības līdzekļiem saistītu neizpaužamu datu aizsardzība⁷⁴

1. Ja Puse kā nosacījumu jauna⁷⁵ augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības apstiprināšanai⁷⁶ izvirza prasību iesniegt vēl neizpaustus testu rezultātus vai citus datus par līdzekļa⁷⁷ drošumu vai efektivitāti, Puse aizsargā šādus datus pret izpaušanu trešām personām, izņemot, ja izpaušana ir nepieciešama sevišķi svarīgu sabiedrības interešu dēļ vai ja ir veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka dati ir aizsargāti pret negodīgu komerciālu izmantošanu.

---

⁷⁴ Meksika īsteno šo pienākumu ne vēlāk kā divos gados pēc šā nolīguma spēkā stāšanās.

⁷⁵ Šajā pantā jēdziens “jauns” nozīmē, ka līdzeklis satur jaunu ķīmisku vienību, kas agrāk nav bijusi apstiprināta Puses teritorijā.

⁷⁶ Šajā pantā jēdziens “tirdzniecības apstiprināšana” ir sinonīms “sanitārajam apstiprinājumam”, kāds tas noteikts Puses tiesību aktos.

⁷⁷ Lielākai noteiktībai – šo pantu piemēro gadījumos, kad Puse pieprasa iesniegt neizpaužamus testu rezultātus vai citus datus, kas attiecas tikai uz produkta drošumu, tikai produkta efektivitāti vai abiem.

2. Attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļiem Puse trešām personām nepiešķir tirdzniecības apstiprinājumu, kas tām bez tās personas piekrišanas, kura sākotnēji iesniegusi 1. punktā minētos datus, atļauj tirgot augu aizsardzības līdzekli, pamatojoties uz minētajiem datiem vai tirdzniecības apstiprināšanu, kura piešķirta minētos datus iesniegušajai personai, vismaz 10 gadus⁷⁸ no dienas, kad jaunais līdzeklis ir apstiprināts tirdzniecībai minētās Puses teritorijā.
3. Katra Puse paredz noteikumus, kuru nolūks ir izvairīties no dubultiem izmēģinājumiem ar mugurkaulniekiem.
4. Nevienai Pusei nav ierobežojumu ieviest saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras šādiem līdzekļiem, pamatojoties uz ekvivalences pētījumiem.

---

⁷⁸ Lielākai noteiktībai – Puse var ierobežot saskaņā ar šo pantu pienākošos aizsardzības periodu līdz 10 gadiem.

C IEDAĻA

Intelektuālā īpašuma tiesību piemērošana

C.1. APAKŠIEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

25.52. PANTS

Vispārīgi pienākumi

1. Puses apstiprina savas saistības atbilstoši *TRIPS* līgumam un jo īpaši tā III daļai. Katra Puse nodrošina šajā iedaļā paredzētos papildpasākumus, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu. Šie pasākumi, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir taisnīgi un samērīgi un nav nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi, un ar tiem nav saistāmi nesamērīgi termiņi vai nepamatotas kavēšanās.

2. Pasākumi, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas minēti 1. punktā, ir arī iedarbīgi, proporcionāli un atturoši, un tos piemēro tā, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu, ka tos neizmanto ļaunprātīgi.

3. Šī iedaļa nevienai Pusei neuzliek nekādas saistības ieviest tiesu sistēmu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas nodrošināšanai, kas atšķiras no tās, ko izmanto vispārējai tiesībaizsardzībai, turklāt šī iedaļa arī neskar Puses spēju kopumā piemērot savas tiesības. Šī apakšiedaļa nerada pienākumus attiecībā uz to, kā Puse sadala resursus starp intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un tiesībaizsardzību kopumā.

25.53. PANTS

Personas, kas ir tiesīgas pieteikties uz pasākumu, procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu

Katra Puse atzīst, ka tiesības prasīt šajā iedaļā un *TRIPS* līguma III daļā minēto pasākumu, procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu, ir šādām personām:

- a) intelektuālā īpašuma tiesību turētājiem saskaņā ar Puses tiesību aktiem;
- b) visām citām personām, kas ir pilnvarotas izmantot minētās intelektuālā īpašuma tiesības, jo īpaši licenciātiem, ciktāl to pieļauj Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem;

- c) intelektuālā īpašuma jomas kolektīvas tiesību pārvaldības organizācijām, ko parasti atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus, ciktāl to pieļauj Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem, un
- d) profesionālās aizstāvības iestādēm, ko parasti atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus, ciktāl to pieļauj Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem.

C.2. APAKŠIEDAĻA

Civiltiesiskā un administratīvā piemērošana

25.54. PANTS

Pierādījumi

1. Katra Puse nodrošina, ka pat pirms tiesvedības uzsākšanas kādā lietā kompetentās tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no puses, kas ir sniegusi tai pamatoti pieejamus pierādījumus, lai pamatotu apgalvojumu, ka tās intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas, ir pilnvarotas noteikt ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, lai saglabātu attiecīgos pierādījumus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzības prasības.

2. Pagaidu pasākumi, kas minēti 1. punktā, var ietvert iespējamo pārkāpuma preču un attiecīgā gadījumā materiālu un darbarīku, kas izmantoti šo preču ražošanai vai izplatīšanai, un ar to saistīto dokumentu sīku aprakstīšanu, ņemot vai neņemot paraugus, vai arestu.

3. Katra Puse veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai tās kompetentās tiesu iestādes gadījumā, kad intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumi izdarīti komerciālā mērogā, pēc tiesvedības puses pieprasījuma un tad, ja tas ir piemēroti, būtu pilnvarotas izdot rīkojumu par pretējās puses kontrolē esošu bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentu paziņošanu, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzību⁷⁹.

---

⁷⁹ Meksika var ierobežot minētās pilnvaras, attiecinot tās tikai uz kriminālprocesu saskaņā ar tās tiesību aktiem.

25.55. PANTS

Tiesības uz informāciju

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes tiesvedībā par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu, atbildot uz pamatotu un samērīgu prasītāja pieprasījumu, ir pilnvarotas dot rīkojumu, lai pārkāpējs vai jebkura cita persona, kura ir dalībniece vai lieciniece lietā, sniedz informāciju par to preču vai pakalpojumu izcelsmi un izplatīšanas tīkliem, ar ko pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības⁸⁰.

---

⁸⁰ Eiropas Savienība var nolemt, ka:

a) “jebkura cita persona” ir persona:

- i) par kuru ir konstatēts, ka tās rīcībā ir pārkāpuma preces komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā;
  - ii) par kuru ir konstatēts, ka tā izmanto pārkāpuma pakalpojumus komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā;
  - iii) par kuru ir konstatēts, ka tā komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā sniedz pakalpojumus, ko izmanto pārkāpuma darbībās, vai
  - iv) kuru i) līdz iii) apakšpunktā minētā persona ir norādījusi kā personu, kas iesaistīta pārkāpuma preču izgatavošanā, ražošanā vai izplatīšanā vai pārkāpuma pakalpojumu sniegšanā;
- b) “informācija” attiecīgi ietver:
- i) attiecīgo preču vai pakalpojumu izgatavotāju, ražotāju, izplatītāju, piegādātāju un citu iepriekšējo preču vai pakalpojumu turētāju vārdus vai nosaukumus un adreses, kā arī paredzētos vairumtirgotājus un mazumtirgotājus vai
  - ii) informāciju par izgatavotajiem, ražotajiem, piegādātajiem, saņemtajiem vai pasūtītajiem daudzumiem, kā arī cenu, kas maksāta par attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem.

2. Šo pantu piemēro, neskarot citus Puses tiesību aktu noteikumus, kas:
- a) dod tiesību turētājam tiesības saņemt papildu informāciju;
  - b) reglamentē saskaņā ar šo pantu iegūtās informācijas izmantošanu civilajā tiesvedībā vai kriminālprocesā;
  - c) reglamentē atbildību par tiesību uz informāciju ļaunprātīgu izmantošanu;
  - d) paredz iespēju atteikties sniegt tādu informāciju, kas piespiestu 1. punktā minēto personu atzīt, ka tā vai tās tuvi radnieki ir piedalījušies intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumā, vai
  - e) reglamentē informācijas avotu vai persondatu apstrādes konfidencialitātes aizsardzību.

25.56. PANTS

Pagaidu un piesardzības pasākumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc prasītāja pieprasījuma attiecībā uz iespējamo pārkāpēju izdot iepriekšēju izpildrakstu, lai novērstu paredzamos intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus vai lai uz pagaidu laiku aizliegtu iespējamo tiesību pārkāpumu turpināšanu, attiecīgā gadījumā, ja to paredz Puses tiesību akti, iekasējot periodisku soda maksājumu, vai lai šādas rīcības turpināšanu pieļautu tikai tad, ja ir dota garantija, kas paredzēta kompensācijas nodrošināšanai tiesību subjektam. Iepriekšēju izpildrakstu saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem var izdot arī attiecībā uz starpnieku, kura pakalpojumus izmanto trešā persona, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības. Šajā pantā “starpnieki” ietver interneta pakalpojumu sniedzējus.
2. Iepriekšēju izpildrakstu var arī izdot, lai dotu rīkojumu arestēt vai nogādāt atpakaļ preces, ar kurām, iespējams, pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, – tādējādi novēršot to nokļūšanu vai apriti tirdzniecības kanālos.

3. Katra Puse nodrošina, ka iespējamā pārkāpuma gadījumā tās tiesu iestādes ir pilnvarotas pieprasīt iespējamā pārkāpēja kustamā un nekustamā īpašuma apķīlāšanu piesardzības nolūkos, tostarp viņa bankas kontu un citu aktīvu bloķēšanu. Tālab kompetentās iestādes var pieprasīt bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentus vai pienācīgu piekļuvi attiecīgajai informācijai⁸¹.

25.57. PANTS

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma, neskarot tiesību turētājam pārkāpuma dēļ radīto zaudējumu atlīdzināšanu un neparedzot nekādu kompensāciju, var dot rīkojumu iznīcināt vai vismaz galīgi izņemt no tirdzniecības kanāliem preces, par kurām konstatēts, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības. Katra Puse nodrošina, ka attiecīgā gadījumā kompetentās tiesu iestādes var arī norīkot iznīcināt materiālus un darbarīkus, ko galvenokārt izmanto minēto preču radīšanā vai ražošanā.

---

⁸¹ Meksika var ierobežot pilnvaras izdot rīkojumu par bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentu paņiņošanu, attiecinot tās tikai uz kriminālprocesu saskaņā ar tās tiesību aktiem. Katra Puse var ierobežot šīs pilnvaras, attiecinot tās tikai uz komerciālā mērogā izdarītiem pārkāpumiem un situācijām, kad prasītājs pierāda, ka pastāv apstākļi, kas varētu apdraudēt zaudējumu atlīdzināšanu.

2. Izskatot tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieprasījumu, ņem vērā nepieciešamību samērot pārkāpuma smagumu un noteiktos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kā arī trešo personu intereses.

25.58. PANTS

Izpildraksti

Katra Puse nodrošina, ka tad, ja ir pieņemts tiesas nolēmums, kurā konstatēts intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, kompetentās tiesu iestādes ir pilnvarotas attiecībā uz pārkāpēju vai starpnieku, kura pakalpojumus izmanto trešā persona, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības, izdot izpildrakstu nolūkā aizliegt pārkāpuma turpināšanu.

Zaudējumu atlīdzināšana

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas vismaz dot rīkojumu pārkāpējam, kurš – apzinoties savu rīcību, vai, ja tam ir pietiekams pamats apzināties savu rīcību – ir iesaistījies darbībā, ar kurām pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, atlīdzināt tiesību turētājam zaudējumus apmērā, kas kompensē tiesību turētājam intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu⁸².
2. Nosakot zaudējumu apmēru saskaņā ar 1. punktu, katras Puses tiesu iestādes ņem vērā visus attiecīgos aspektus un ir pilnvarotas cita starpā apsvērt jebkuru leģitīmu vērtības mēru, ko tiesību turētājs iesniedz, tostarp negūto peļņu, pārkāpuma priekšmeta preču vai pakalpojumu vērtību, ko mēra pēc tirgus cenas, vai ieteikto mazumtirdzniecības cenu.
3. Katra Puse nodrošina, ka vismaz autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu un preču zīmju viltošanas gadījumos tās tiesu iestādes ir pilnvarotas likt pārkāpējam vismaz 1. punktā minētajos gadījumos samaksāt tiesību turētājam peļņu, ko pārkāpējs guvis saistībā ar pārkāpumu. Puse var izpildīt šo punktu, presumējot, ka minētā peļņa atbilst 1. punktā minētajiem zaudējumiem.

---

⁸² Puse var paredzēt, ka zaudējumu atlīdzināšanas procedūras sākšana nav atkarīga no tā, vai ir pieņemts galīgais konstatējums par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu.

4. Katra Puse var paredzēt, ka tiesu iestādes var pieņemt rīkojumu, ar kuru par labu cietušajai personai tiek atgūta peļņa vai segti zaudējumi, kuru summa var būt noteikta iepriekš, ja pārkāpējs nav iesaistījies pārkāpuma darbībās apzināti vai tam nav bijis pietiekams pamats apzināties savu rīcību.

25.60. PANTS

Tiesāšanās izdevumi

Katra Puse nodrošina, ka pamatotus un samērīgus tiesāšanās izdevumus un citus izdevumus, kas radušies lietā uzvarējušai pusei, parasti sedz lietā zaudējusī puse, ja vien tas nav pretrunā taisnīguma principiem.

25.61. PANTS

Tiesas nolēmumu publiskošana

Neskarot savus tiesību aktus, kas reglamentē informācijas avotu konfidencialitātes aizsardzību vai persondatu aizsardzību, katra Puse nodrošina, ka tiesvedībā par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu kompetentās tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc prasītāja pieprasījuma pieņemt rīkojumu veikt pienācīgus pasākumus, lai izplatītu informāciju par nolēmumu, tostarp nodrošinātu nolēmuma izvietošanu un pilnīgu vai daļēju publicēšanu.

25.62. PANTS

Pieņemums par autortiesībām vai īpašuma tiesībām

1. Katra Puse atzīst, ka šajā apakšiedaļā paredzēto pasākumu, procedūru un tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas vajadzībām ar to, ka literāra darba vai mākslas darba autora vārds parastā veidā ir atrodams uz šā darba, pietiek, lai minēto personu varētu uzskatīt par autoru, ja vien nav pierādījumu par pretējo, un tādējādi šī persona ir tiesīga uzsākt pārkāpuma procedūru.
2. Šā panta 1. punktu *mutatis mutandis* piemēro blakustiesību turētājiem attiecībā uz to aizsargāto tiesību objektu.

25.63. PANTS

Administratīvās procedūras

Ja administratīvās procedūrās pēc lietas būtības pieņemtu lēmumu rezultātā var tikt noteikts jebkurš civiltiesiskās aizsardzības līdzeklis, šādas procedūras atbilst principiem, kas pēc būtības ir līdzvērtīgi šajā apakšiedaļā noteiktajiem principiem.

25.64. PANTS

Brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas

Katra Puse cenšas veicināt brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas, kuru nolūks ir samazināt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus, tai skaitā internetā un citās tirdzniecības vietās, koncentrējoties uz konkrētām problēmām un meklējot praktiskus risinājumus, kas ir reālistiski, līdzsvaroti, samērīgi un taisnīgi attiecībā uz visām ieinteresētajām personām.

D IEDAĻA

Izpilde uz robežas

25.65. PANTS

Saskanība ar *GATT* un *TRIPS* līgumu

Katra Puse, tās muitas dienestiem veicot pasākumus uz robežas nolūkā nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, neatkarīgi no tā, vai tie ir ietverti šajā nolīgumā, nodrošina, ka pasākumi atbilst to saistībām atbilstoši *GATT* un *TRIPS* līgumam, jo īpaši *TRIPS* līguma 41. pantam un III daļas 4. iedaļai.

25.66. PANTS

Ar intelektuālā īpašuma tiesībām saistīti izpildes pasākumi uz robežām

1. Katra Puse ievieš procedūras, kas ļauj iznīcināt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma preces, saskaņā ar *TRIPS* līguma 46. un 59. pantu.
2. Attiecībā uz muitas kontrolē esošām precēm katra Puse nodrošina, ka tās muitas dienesti saskaņā ar šīs Puses normatīvajiem aktiem un sadarbībā ar citām attiecīgajām iestādēm aktīvi vēršas pret sūtījumiem, kuros ir preces, par kurām ir aizdomas, ka ar tām ir veikts preču zīmju, autortiesību vai citu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, un identificē šādus sūtījumus. Vismaz attiecībā uz importētajām precēm šīs darbības būtu jāveic, pamatojoties uz riska analīzi.
3. Katra Puse izveido un uztur centralizēti pārvaldītu elektronisku datubāzi, kas ir bez maksas, attiecas vismaz uz preču zīmēm un rūpnieciskajiem dizainparaugiem un ir piemērota sadarbībai starp kompetentajām iestādēm un tiesību turētājiem un riska analīzei vajadzīgās informācijas sniegšanai. Katra Puse cenšas paplašināt riska analīzes elektronisko datubāzi, attiecinot to arī uz citām intelektuālā īpašuma tiesībām.

4. Katra Puse nodrošina, ka tiesību turētāja sniegtā informācija tiek automātiski iekļauta elektroniskajā datubāzē ar noteikumu, ka tā atbilst Puses normatīvo aktu attiecīgajām prasībām. Tiesību turētāja sniegtās informācijas validēšana notiek automātiski, vai to samērīgā laikposmā veic katras Puses kompetentās iestādes.
5. Puses atzīst priekšrocības, ko sniedz elektroniskas datubāzes uzturēšana un uzlabošana, lai palīdzētu atklāt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus un iegūtu elementus, kas ļauj sākt muitas kontrolē esošu preču apturēšanas vai aizturēšanas procedūru.
6. Katra Puse nodrošina, ka tās muitas dienesti var rīkoties pēc savas iniciatīvas, lai apturētu tādu preču izlaišanu, par kurām ir aizdomas, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai aizturētu tās, vai informētu tiesību turētāju vai attiecīgās iestādes, tā ka tie var novērtēt nepieciešamību sākt procedūru, kuras rezultātā varētu tikt apturēta minēto preču izlaišana vai tās varētu tikt aizturētas.
7. Puses tiek mudinātas ieviest procedūras, kas ļauj ātri iznīcināt viltotu preču zīmju preces un pirātiskas preces, kuras nosūtītas pasta vai kurjerpasta sūtījumos.
8. Pušu muitas dienesti uztur regulāru dialogu un veicina sadarbību ar ieinteresētajām personām un citām iestādēm, kas iesaistītas šajā pantā minēto intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanā.

9. Puses sadarbojas attiecībā uz tādu preču starptautisko tirdzniecību, par kurām ir aizdomas, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, un jo īpaši saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem apmainās ar informāciju par šādu tirdzniecību.
10. Puses regulāri apmainās ar informāciju par šā panta pareizu īstenošanu un administrēšanu.

E IEDAĻA

Nobeiguma noteikumi

25.67. PANTS

Sadarbība un pārredzamība

1. Puses sadarbojas ar mērķi atbalstīt šīs nodaļas īstenošanu.
2. Sadarbības jomas cita starpā var ietvert šādas darbības:
  - a) informācijas apmaiņa par norisēm iekšzemes un starptautiskajā politikā attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām;

- b) informācijas apmaiņa par Pušu intelektuālā īpašuma normatīvajiem aktiem, tostarp iniciatīvām vai grozījumiem;
- c) pieredzes un informācijas apmaiņa par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu;
- d) koordinēšanas darbs, tostarp sadarbība ar citām valstīm, ar mērķi novērst viltotu preču tirdzniecību;
- e) tehniskā palīdzība, spēju veidošana, personāla apmaiņa un apmācība;
- f) intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība un aizstāvēšana un informācijas izplatīšana šajā sakarā, arī uzņēmēju aprindās un pilsoniskajā sabiedrībā;
- g) izglītošana un izpratnes veidošana par intelektuālā īpašuma tiesībām, tostarp par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu ietekmi uz ekonomiku un patērētāju drošību;
- h) iestāžu sadarbības pastiprināšana, jo īpaši starp iestādēm, kas atbildīgas par intelektuālā īpašuma tiesībām;

- i) sadarbība ar MVU, tostarp uz MVU orientētos pasākumos vai sanāksmēs, attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu un pārkāpumu samazināšanu un
- j) informācijas apmaiņa starp Pusēm par centieniem veicināt brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas to attiecīgajās teritorijās.

3. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), uzrauga šīs nodaļas un visu pārējo nozīmīgāko jautājumu īstenošanu un administrēšanu.

Intelektuālā īpašuma apakškomitejas sanāksmes notiek vismaz reizi gadā, ja vien Puses nevienojas citādi.

4. Katra Puse izraugās kontaktpunktu, kas veicina šajā nodaļā paredzēto sadarbību un koordinēšanas darbu, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

26. NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

26.1. PANTS

Mērķis un piemērošanas joma

1. Šīs nodaļas mērķis ir veicināt ilgtspējīgas attīstības integrāciju Pušu savstarpējā tirdzniecībā un ieguldījumos, jo īpaši nosakot principus un darbības attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības darba⁸³ un vides aspektiem, kam ir īpaša nozīme tirdzniecības un ieguldījumu kontekstā.

---

⁸³ Šajā nodaļā jēdziens “darbs” nozīmē SDO stratēģiskos mērķus programmā pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, kas ir izklāstīti SDO 2008. gada Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai.

2. Puses atsaucas uz rīcības plānu *Agenda 21* un 1992. gada Riodežaneiro Vides un attīstības deklarāciju, ko 1992. gadā pieņēma ANO Vides un attīstības konferencē, 2002. gada Johannesburgas plānu pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību lēmumu īstenošanai, Starptautiskās Darba organizācijas 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kuru pieņēma Starptautiskās Darba konferences 97. sesijā Ženēvā 2008. gada 10. jūnijā, 2012. gada Ilgtspējīgai attīstībai veltītās ANO konferences noslēguma dokumentu, kas iekļauts ANO Ģenerālās asamblejas 2012. gada 27. jūlijā pieņemtajā Rezolūcijā 66/288 “Nākotne, kādu vēlamies”, un ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAS), kuri formulēti dokumentā “Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam”.

3. Puses saskaņā ar 2. punktā minētajiem dokumentiem veicina:

- a) ilgtspējīgu attīstību, kas ietver ekonomikas attīstību, sociālo attīstību un vides aizsardzību, visām trīs jomām esot savstarpēji atkarīgām un pastiprinot citai citu;
- b) starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu attīstību tādā veidā, kas palīdz sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus, un
- c) iekļaujošu zaļo izaugsmi un aprites ekonomiku, lai rosinātu ekonomikas izaugsmi, vienlaikus nodrošinot vides aizsardzību un sekmējot sociālo attīstību.

26.2. PANTS

Tiesības reglamentēt un aizsardzības līmeņi

1. Puses atzīst katras Puses tiesības noteikt savu ilgtspējīgas attīstības politiku un prioritātes, to, kādā līmenī nodrošināma iekšzemes vides un darba aizsardzība, un pēc saviem ieskatiem pieņemt vai grozīt savus attiecīgos normatīvos aktus un politiku. Attiecīgais līmenis, tiesību akti un politika atbilst katras Puses saistībām attiecībā uz starptautiski atzītiem standartiem un nolīgumiem, kuri minēti 26.3. un 26.4. pantā.
2. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās attiecīgie normatīvie akti un politika nosaka un veicina augstu vides un darba aizsardzības līmeni, un arī turpmāk cenšas uzlabot šādus normatīvos aktus un politiku un to pamatā esošo aizsardzības līmeni.
3. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā nevājina aizsardzības līmeni, kas noteikts tās vides vai darba tiesībās.
4. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā neatsakās vai kā citādi neatkāpjas no savām vides vai darba tiesībām, nedz arī piedāvā atteikties vai citādi atkāpties no tām.
5. Puse nepieļauj to, ka tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā ar ilglaicīgām vai regulārām darbībām vai bezdarbību netiek efektīvi īstenotas tās vides un darba tiesības.

26.3. PANTS

Daudzpusēji darba standarti un nolīgumi

1. Puses apstiprina apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības izaugsmi tādā veidā, kas sekmē pilnīgu un ražīgu nodarbinātību un pienācīgu darbu visiem, īpaši sievietēm, jauniešiem un cilvēkiem ar invaliditāti.
2. Saskaņā ar Starptautiskās Darba organizācijas konstitūciju un Starptautiskās Darba organizācijas Deklarāciju par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā un tās turpmāko izpildi, kuru Starptautiskā Darba konference pieņēma 86. sesijā Ženēvā 1998. gada 18. jūnijā, katra Puse ievēro, veicina un efektīvi īsteno principus attiecībā uz pamattiesībām darbā, uz kuriem attiecas Starptautiskās Darba organizācijas (turpmāk "SDO") pamatkonvencijas un kuri ir šādi:
  - a) biedrošanās brīvība un tiesību uz koplīguma slēgšanu faktiska atzīšana;
  - b) visu piespiedu un obligātā darba formu izskaušana;
  - c) bērnu darba faktiska likvidēšana un
  - d) diskriminācijas izskaušana attiecībā uz nodarbinātību un profesiju.

3. Ievērojot 1. un 2. punktu un uzsverot Pušu apņemšanos atbalstīt daudzpusēju pārvaldību, katra Puse efektīvi īsteno SDO konvencijas un protokolus, ko tā ir ratificējusi.
4. Katra Puse veic pastāvīgu un neatlaidīgu darbu, lai ratificētu SDO pamatkonvencijas.
5. Puses regulāri apmainās ar informāciju par progresu, ko tās guvušas, ratificējot SDO pamatkonvencijas un ar tām saistītos protokolus, kā arī citas SDO konvencijas vai protokolus, kuriem tās vēl nav pievienojušās un kuru aktualitāti atzīst SDO.
6. Puses vajadzības gadījumā apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos darba jautājumos, kas interesē abas Puses, tostarp SDO kontekstā.
7. Atgādinot SDO 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, Puses atzīmē, ka uz pamatprincipu un pamattiesību pārkāpumiem darbā nevar atsaukties un tos nevar izmantot, lai gūtu likumīgu salīdzinošo priekšrocību, un ka darba standartus nevajadzētu izmantot tirdzniecības protekcionisma nolūkos.

8. Katra Puse veicina pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, kā noteikts SDO 2008. gada Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai. Katra Puse saskaņā ar saviem nosacījumiem un prioritātēm īpašu uzmanību pievērš:

- a) darba aizsardzības pasākumu izstrādei un uzlabošanai, tostarp attiecībā uz kompensācijām darba traumu vai arodslimību gadījumā, kā noteikts attiecīgajās SDO konvencijās un citās starptautiskās saistībās;
- b) pienācīgas kvalitātes darba apstākļiem it visiem, cita starpā attiecībā uz algām un izpeļņu, darba laiku un citiem darba apstākļiem, un
- c) efektīvas darba inspekcijas sistēmas uzturēšanai saskaņā ar Puses starptautiskajām saistībām un attiecīgajiem SDO standartiem.

9. Katra Puse nodrošina, ka tās administratīvās, tiesu un darba tiesas procedūras, kuras paredzētas darba tiesību īstenošanai, ir taisnīgas, pieejamas un pārredzamas un ļauj efektīvi vērsties pret šajā nodaļā minēto darba tiesību pārkāpumiem.

26.4. PANTS

Daudzpusēja vides pārvaldība un nolīgumi

1. Puses atzīst ANO Vides asamblejas (*UNEA*) ANO Vides programmas (*UNEP*) un daudzpusējās vides pārvaldības un nolīgumu svarīgumu starptautiskās sabiedrības atbildē uz globālām vai reģionālām vides problēmām un tiecas padziļināt tirdzniecības un vides politikas, noteikumu un pasākumu savstarpējo atbalstspēju.
2. Ievērojot 1. punktu un atbalstot daudzpusēju vides pārvaldību, katra Puse efektīvi īsteno tos daudzpusējos vides nolīgumus, protokolus un grozījumus, kuros tā ir līgumslēdzēja puse.
3. Puses regulāri apmainās ar informāciju par savām attiecīgajām iniciatīvām attiecībā uz daudzpusējo vides nolīgumu, tostarp to protokolu un grozījumu, ratifikāciju.
4. Puses vajadzības gadījumā apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos vides jautājumos, kas interesē abas Puses, tostarp starptautisko vides nolīgumu kontekstā.
5. Puses atzīst katras Puses tiesības atsaukties uz 32.1. pantu (Vispārēji izņēmumi) attiecībā uz pasākumiem, kas veikti saskaņā ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuros tās ir puses.

26.5. PANTS

Tirdzniecība un klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst, ka neatliekami risināmo klimata pārmaiņu draudu kontekstā ir svarīgi sasniegt galīgo mērķi, kas izvirzīts Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*), kura parakstīta Ņujorkā 1992. gada 9. maijā, un ka šajā sakarā liela loma ir tirdzniecībai.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:
  - a) efektīvi īsteno *UNFCCC* un Parīzes nolīgumu, tostarp ar darbībām, kas veicina nacionāli noteikto devumu (NND) īstenošanu saskaņā ar Parīzes nolīgumu;
  - b) veicina tirdzniecības pozitīvo ieguldījumu pārejā uz ilgtspējīgu mazoglekļa ekonomiku un pret klimata pārmaiņā noturīgu attīstību un
  - c) veicina videi draudzīgu ekonomikas izaugsmi, kuras pamatā ir klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās pasākumi, tostarp uz ekosistēmu balstīta pielāgošanās, atjaunīgi energoresursi un energoefektīvi risinājumi.

3. Pusēm būtu jāsadarbojas ar tirdzniecību saistītos klimata pārmaiņu jautājumos attiecīgi divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos, tostarp *UNFCCC*, PTO un Monreālas protokolā par ozona slāni noārdošām vielām.

26.6. PANTS

Tirdzniecība un bioloģiskā daudzveidība

1. Puses atzīst bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas nozīmi un tirdzniecības lomu šo mērķu sasniegšanā saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (KBD), kas parakstīta Riodežaneiro 1992. gada 5. jūnijā, un tās protokoliem, Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*), kas parakstīta Vašingtonā 1973. gada 3. martā, un citiem attiecīgajiem starptautiskajiem instrumentiem, kuru puses tās ir, tostarp to ietvaros pieņemtajiem lēmumiem un rezolūcijām.

2. Puses atzīst, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas integrēšana attiecīgajās ekonomikas nozarēs un iekšzemes tiesiskā, institucionālā un normatīvā regulējuma stiprināšana var radīt pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un tās ekosistēmu pakalpojumiem, kā arī panākt ilgtspējīgu attīstību.

3. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:

- a) īsteno iedarbīgus pasākumus, lai apkarotu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību, attiecīgā gadījumā arī sadarbojoties ar trešām valstīm;
- b) veicina dzīvnieku un augu sugu iekļaušanu *CITES* papildinājumos, ja minēto sugu saglabāšanās ir uzskatāma par apdraudētu starptautiskās tirdzniecības dēļ, un veic periodisku pārskatīšanu, kuras rezultātā var sniegt ieteikumu grozīt *CITES* pielikumuss, lai nodrošinātu, ka tie pienācīgi atspoguļo to sugu saglabāšanas vajadzības, kuras izmanto starptautiskajā tirdzniecībā;
- c) veicina *CITES* sarakstā iekļauto sugu ilgtermiņa saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp to likumīgu un izsekojamu tirdzniecību, vienlaikus vērtības ķēdē nodrošinot ieguvumus ieinteresētajām personām, jo īpaši vietējām kopienām, kurās iegūst *CITES* sarakstā iekļautās sugas;
- d) veic pasākumus, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, ja tā ir pakļauta spiedienam, kurš saistīts ar tirdzniecību un ieguldījumiem, jo īpaši pasākumus, lai novērstu invazīvu svešzemju sugu izplatīšanos, un
- e) ar otru Pusi apmainās ar informāciju par iniciatīvām attiecībā uz tirdzniecību ar dabas resursu produktiem, lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, un veicina šādu tirdzniecību.

4. Katrai Pusei būtu jāsadarbojas ar otru Pusi divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos, tostarp ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, par jautājumiem, kas attiecas uz tirdzniecību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī attiecībā uz savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanu, šajā ziņā izmantojot arī iniciatīvas, kuru mērķis ir samazināt pieprasījumu pēc nelikumīgiem savvaļas dzīvnieku un augu produktiem un īpatņiem, un jāuzlabo sadarbība tiesībaizsardzības un informācijas apmaiņas jomā.

26.7. PANTS

Tirdzniecība un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana

1. Puses atzīst ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas svarīgumu un tirdzniecības nozīmi šā mērķa sasniegšanā.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:
  - a) veicina mežu saglabāšanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un sekmē tādu kokmateriālu un koka izstrādājumu tirdzniecību un patēriņu, kas iegūti no ilgtspējīgi apsaimniekotiem mežiem;
  - b) sekmē tādu meža produktu tirdzniecību, kas nav izraisījuši atmežošanu vai meža degradāciju;

- c) īsteno pasākumus, lai apkarotu nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistītu tirdzniecību, attiecīgā gadījumā arī sadarbojoties ar trešām valstīm, un
  - d) apmainās ar otru Pusi ar informāciju par iniciatīvām, kas saistītas ar tirdzniecību un meža seguma saglabāšanu, un sadarbojas ar otru Pusi, lai maksimāli palielinātu savstarpējo interešu laukā ietilpstošās politikas pozitīvo ietekmi un savstarpējo atbalstspēju.
3. Katrai Pusei būtu jāsadarbojas ar otru Pusi divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos, tostarp ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, par jautājumiem, kas attiecas uz tirdzniecību un mežu saglabāšanu, kā arī mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

26.8. PANTS

Tirdzniecība un jūras bioloģisko resursu un akvakultūras ilgtspējīga pārvaldība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir jūras bioloģisko resursu un ekosistēmu saglabāšana un ilgtspējīga pārvaldīšana, kā arī atbildīgas un ilgtspējīgas akvakultūras veicināšana, lai nodrošinātu ilgtspējīgus ekonomiskos, vides un sociālos apstākļus, un atzīst tirdzniecības lomu šo mērķu sasniegšanā.

2. Puses atzīst, ka nelegāla, neregistrēta un neregulēta zveja (turpmāk “NNN zveja”) negatīvi ietekmē tirdzniecību un vidi, un apstiprina, ka ir jārīkojas, lai izbeigtu NNN zveju un līdz ar to risinātu problēmas, kas saistītas ar pārzveju un zvejas resursu neilgtspējīgu izmantošanu.

3. Ņemot vērā 1. un 2. punktu, katra Puse:

- a) rīkojas saskaņā ar principiem, kas ietverti 1982. gada 10. decembrī Montegobejā parakstītajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, Apvienoto Nāciju Organizācijas Nolīgumā par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas noteikumu īstenošanu attiecībā uz transzonālo zivju krājumu un tālu migrējošo zivju krājumu saglabāšanu un apsaimniekošanu, kas atklāts parakstīšanai Ņujorkā 1995. gada 4. decembrī, Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas Nolīgumā par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā, kas apstiprināts 1993. gada 24. novembrī ar Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas konferences 27. sesijā pieņemto Rezolūciju 15/93, Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas konferencē 1995. gada 31. oktobrī pieņemtajā Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā un Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas konferences 36. sesijā 2009. gada 22. novembrī apstiprinātajā Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas Nolīgumā par ostas valsts pasākumiem, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju;

- b) īsteno ilgtermiņa saglabāšanas un apsaimniekošanas pasākumus un dzīvo jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā noteikts galvenajos Apvienoto Nāciju Organizācijas un Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (*FAO*) instrumentos⁸⁴, kas attiecas uz šiem jautājumiem;
- c) aktīvi piedalās to reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju darbā, kurās abas Puses ir locekles, novērotājas vai sadarbības partneres (kas nav līgumslēdzējas puses), ar mērķi nodrošināt jūras bioloģisko resursu un jūras vides ilgtspējīgu izmantošanu, pārvaldību un saglabāšanu, tostarp attiecīgā gadījumā aktīvu līdzdalību pārvaldības, saglabāšanas un kontroles pasākumu pieņemšanā, ko veic minētās reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijas, un to efektīvā īstenošanā un izpildē, tostarp attiecīgā gadījumā saistībā ar nozvejas dokumentēšanu vai sertifikācijas shēmām;
- d) īsteno efektīvus pasākumus NNN zvejas apkarošanai, tostarp pasākumus, lai izslēgtu NNN zvejas produktus no tirdzniecības plūsmām, un šajā nolūkā sadarbojas un apmainās ar informāciju, un

---

⁸⁴ Šie instrumenti, ciktāl tie ir piemērojami, cita starpā var ietvert ANO Jūras tiesību konvenciju, *FAO* Nolīgumu par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā, ANO Nolīgumu par ANO 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas noteikumu īstenošanu attiecībā uz transzonālo zivju krājumu un tālu migrējošo zivju krājumu saglabāšanu un apsaimniekošanu un *FAO* Nolīgumu par ostas valsts pasākumiem, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju.

- e) veicina ilgtspējīgas un atbildīgas akvakultūras attīstību, tostarp vajadzības gadījumā saistībā ar *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā ietverto mērķu un principu īstenošanu.

4. Katrai Pusei būtu jāsadarbojas ar otru Pusi un reģionālajām zvejniecības pārvaldības organizācijām un citiem starptautiskajiem forumiem, lai panāktu ilgtspējīgu zvejniecības pārvaldību.

26.9. PANTS

Tirdzniecība un atbildīga piegādes ķēžu pārvaldība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir atbildīga piegādes ķēžu pārvaldība, kurā tiek izmantota atbildīga uzņēmējdarbības un korporatīvās sociālās atbildības prakse, kas veicina labvēlīgu vidi, un cik liela ir tirdzniecības nozīme, lai sasniegtu atbildīgas piegādes ķēžu pārvaldības mērķi.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:
  - a) veicina korporatīvo sociālo atbildību vai atbildīgu uzņēmējdarbību, tostarp mudinot uzņēmumus pārņemt attiecīgo praksi, un

b) atbalsta to, ka tiek izplatīti un izmantoti attiecīgie starptautiskie instrumenti, piemēram, ESAO vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem, SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku, kura pieņemta Ženēvā 1977. gada novembrī, ANO Globālais līgums un ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, kurus ANO Cilvēktiesību padome apstiprināja ar 2011. gada 16. jūnija Rezolūciju 17/4.

3. Puses atzīst, ka korporatīvās sociālās atbildības vai atbildīgas uzņēmējdarbības jomā noderīgas ir starptautiskas nozares pamatnostādnes, piemēram, ESAO Pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgām piegādes ķēdēm, un veicina kopīgu darbu šajā jomā, tostarp attiecībā uz trešām valstīm. Katra Puse veicina minētās Puses atbalstīto pamatnostādņu ieviešanu.

4. Puses apmainās ar informāciju, kā arī paraugpraksi un vajadzības gadījumā sadarbojas divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šis pants.

26.10. PANTS

Citas iniciatīvas saistībā ar tirdzniecību un ieguldījumiem, kas veicina ilgtspējīgu attīstību

1. Puses apstiprina savu apņemšanos panākt nozīmīgāku tirdzniecības un ieguldījumu devumu ilgtspējīgas attīstības mērķa īstenošanā attiecībā uz tā ekonomiskajiem, sociālajiem un vides aspektiem.
2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse veicina:
  - a) tirdzniecības un ieguldījumu politiku, kas atbalsta SDO Pienācīga darba nodrošināšanas programmas mērķus un atbilst SDO 2008. gada Deklarācijai par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, tostarp politiku attiecībā uz algām, ienākumiem un darba laiku, iekļaujošu sociālo aizsardzību, darba aizsardzību un citiem aspektiem, kas saistīti ar darba apstākļiem;
  - b) vides preču un pakalpojumu tirdzniecību un ieguldījumus, tostarp tos, kas ir īpaši svarīgi klimata pārmaiņu mazināšanai, piemēram, ilgtspējīgu un atjaunīgu enerģiju un energoefektīvus produktus un pakalpojumus, cita starpā vēršoties pret attiecīgajiem ar tarifiem nesaistītajiem šķēršļiem, pieņemot politikas satvarus, kas veicina vislabāko pieejamo tehnoloģiju ieviešanu, un sadarbojoties saistībā ar iniciatīvām minētajā jomā, un

- c) tādu preču tirdzniecību, kuras palīdz uzlabot sociālos apstākļus un ieviest videi draudzīgu praksi, tai skaitā tādu preču tirdzniecību, uz ko attiecas brīvprātīgās ilgtspējas nodrošināšanas shēmas, piemēram, godīgas un ētiskas tirdzniecības shēmas un ekomarķējumi.
3. Pusēm būtu jāsadarbojas divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šis pants.

26.11. PANTS

Zinātniskā un tehniskā informācija

1. Pieņemot vai īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt vidi vai darba apstākļus un kuri var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus, katra Puse ņem vērā pieejamo zinātnisko un tehnisko informāciju, attiecīgos starptautiskos standartus, pamatnostādnes vai ieteikumus.
2. Ja trūkst pilnīgas zinātniskās noteiktības un pastāv draudi, ka tiks nodarīts nopietns vai neatgriezenisks kaitējums videi vai darba drošībai un veselības aizsardzībai, Puse var pieņemt izmaksu ziņā efektīvus pasākumus, pamatojoties uz piesardzības principu. Šādi pasākumi ir saskanīgi ar šo nolīgumu, vai to pamatojums atbilst tā noteikumiem. Tie balstās uz attiecīgo pieejamo informāciju, un tos periodiski pārskata, ņemot vērā jaunu zinātnisko informāciju.

26.12. PANTS

Pārredzamība

Ja Puse pieņem un īsteno vispārpiemērojamus pasākumus, kuru nolūks ir aizsargāt vidi un darba apstākļus un kuri var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm, vai tirdzniecības vai ieguldījumu pasākumus, kuri var ietekmēt vides vai darba apstākļu aizsardzību, minētā Puse to dara saskaņā ar 27. nodaļu (Pārredzamība) un nodrošina ieinteresētajām personām pienācīgas iespējas paust viedokli par ierosinātajiem pasākumiem saskaņā ar saviem iekšzemes normatīvajiem aktiem.

26.13. PANTS

Sadarbība tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā

1. Puses atzīst sadarbības nozīmi šīs nodaļas mērķu sasniegšanā.
2. Šā panta 1. punktā minētā sadarbība var aptvert tādas jomas kā:
  - a) tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības darba un vides aspekti starptautiskos forumos, tostarp jo īpaši PTO, SDO, ANO Vides asamblejā un Programmā un daudzpusējos vides nolīgumos;

- b) darba un vides tiesību un standartu ietekme uz tirdzniecību un ieguldījumiem un
- c) tirdzniecības un ieguldījumu tiesību ietekme uz darbu un vidi.

3. Šā panta 1. punktā minētā sadarbība var attiekties arī uz šādu instrumentu ar tirdzniecību saistītajiem aspektiem:

- a) galvenās, uz pārvaldību orientētās un citas aktuālās SDO konvencijas, kas ir svarīgas tirdzniecības kontekstā;
- b) SDO pienācīga darba nodrošināšanas programma, tai skaitā tirdzniecības saistība ar pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, darba tirgus pielāgošanos, darba pamatstandartiem, pienācīgu darba nodrošināšanu globālajās piegādes ķēdēs, sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu, sociālo dialogu, prasmju pilnveidošanu un dzimumu līdztiesību;
- c) daudzpusējie vides nolīgumi, ietverot sadarbību muitas jomā un atbalstu otras Puses dalībai šādos nolīgumos;
- d) pašreizējie un turpmākie starptautisko klimata pārmaiņu apkarošanas režīmi, tostarp līdzekļi mazoglekļa tehnoloģiju un energoefektivitātes veicināšanai, oglekļa cenas noteikšanas pasākumu sagatavošana un pieņemšana, starp kuriem minamas emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas, uz ekosistēmām balstīta pielāgošanās klimata pārmaiņām un ūdens resursu apsaimniekošanas pielāgošanas pieeja;

- e) Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām un tā Kigali grozījums, jo īpaši:
  - i) pasākumi ozona slāni noārdošu vielu (ONV) un fluorogļūdeņražu (*HFC*) ražošanas, patēriņa un tirdzniecības kontrolei;
  - ii) videi draudzīgu alternatīvu ieviešana;
  - iii) standartu atjaunināšana un
  - iv) tādu vielu nelikumīgas tirdzniecības apkarošana, kuras reglamentē minētais nolīgums;
- f) iekļaujošas zaļās izaugsmes un aprites ekonomikas veicināšana;
- g) pārredzamas privātas un publiskas ilgtspējas nodrošināšanas sistēmas, tostarp ekomarkēšana;
- h) ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana, piekļuve ģenētiskajiem resursiem un to izmantošanā gūto ieguvumu taisnīga un vienlīdzīga sadale saskaņā ar 2010. gada 29. oktobrī parakstītajai Nagojas Konvencijai par bioloģisko daudzveidību pievienoto Protokolu par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un vienlīdzīgu sadali, kas gūti no to izmantošanas, kā arī ekosistēmu un to pakalpojumu un saistīto ekonomikas instrumentu novērtēšana;

- i) korporatīvā sociālā atbildība, atbildīga uzņēmējdarbība un globālo piegādes ķēžu atbildīga pārvaldība, tostarp attiecībā uz starptautiski saskaņotu instrumentu ievērošanu, īstenošanu un izplatīšanu;
- j) ķīmisko vielu un atkritumu pareiza apsaimniekošana;
- k) bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana, tostarp apkarojot savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību, kā minēts 26.6. pantā;
- l) mežu saglabāšanas un ilgtspējīgas apsaimniekošanas veicināšana, lai apturētu atmežošanu un nelikumīgu mežizstrādi, tostarp tādu meža produktu tirdzniecības veicināšana, kas nav izraisījuši atmežošanu vai meža degradāciju, kā minēts 26.7. pantā, un
- m) ilgtspējīgas zvejas prakses un ilgtspējīgi pārvaldītu zivju produktu tirdzniecības veicināšana, kā arī jūras vides aizsargāšana un atjaunošana, kā minēts 26.8. pantā.

26.14. PANTS

Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja

1. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas, kas izveidota ar 1.10. panta 1. punkta l) apakšpunktu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), pirmā sanāksme notiek gada laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas, ja vien Puses nevienojas citādi, un pēc tam pēc vajadzības saskaņā ar nolīguma IV daļas 1.4. pantu (Apakškomitejas un citas struktūras).
2. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja:
  - a) veicina un uzrauga šīs nodaļas, tostarp saskaņā ar šo nodaļu veikto sadarbības pasākumu, efektīvu īstenošanu un administrēšanu;
  - b) veic 26.17. līdz 26.19. pantā minētos uzdevumus;
  - c) sniedz ieteikumus Apvienotajai komitejai, tostarp attiecībā uz tematiem, kas jāapspriež ar vietējo konsultantu grupu un pilsoniskās sabiedrības forumu, kuri minēti šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas) un 1.8. pantā (Pilsoniskās sabiedrības forums), un
  - d) pēc Pušu vienošanās izskata jebkādos citus jautājumus, kas saistīti ar šo nodaļu.

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja pēc katras sanāksmes publicē ziņojumu.

4. Katra Puse pienācīgi ņem vērā paziņojumus un sabiedrības viedokļus par jautājumiem, kas saistīti ar šo nodaļu, un par šādiem paziņojumiem un viedokļiem informē Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteju un tās pilsoniskās sabiedrības mehānismus, kuri minēti šā nolīguma IV daļas 1.6. pantā (Attiecības ar pilsonisko sabiedrību).

26.15. PANTS

Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības kontaktpunkti

Katra Puse ieceļ kontaktpunktu, kas atvieglo saziņu un koordināciju starp Pusēm jebkuros jautājumos, kuri saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

26.16. PANTS

Strīdu izšķiršana

Ja Pusēm rodas domstarpības par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, Puses izmanto vienīgi 26.17. un 26.18. pantā minētās strīdu izšķiršanas procedūras.

26.17. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi par jebkuru jautājumu, kas rodas par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu; šajā nolūkā tā iesniedz rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, kas izveidots saskaņā ar 26.15. pantu. Pieprasījumā norāda apspriešanās pieprasīšanas iemeslus, tostarp attiecīgā jautājuma aprakstu. Apspriešanās sākas nekavējoties, tiklīdz Puse iesniegusi pieprasījumu rīkot apspriešanos, un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 30 dienas pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, ja vien Puses nevienojas par ko citu. Apspriešanās notiek klātienē vai, ja Puses par to vienojas, elektroniski.

2. Puses apspriežas, lai panāktu savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu. Attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar šajā nodaļā minētajiem daudzpusējiem nolīgumiem, Puses ņem vērā SDO vai attiecīgo daudzpusējo vides organizāciju vai struktūru sniegto informāciju, lai nodrošinātu saskanību starp Pušu darbu un šo organizāciju vai struktūru darbu. Attiecīgā gadījumā un ja Puses par to savstarpēji vienojušās, tās kopīgi konsultējas ar šādām organizācijām vai struktūrām, vai ar jebkuru citu ekspertu vai struktūru, ko tās uzskata par piemērotu.
3. Ja 30 dienās pēc 1. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas dienas kāda Puse uzskata, ka jautājums ir jāapspriež sīkāk, minētā Puse var rakstiski pieprasīt, lai tiktu sasaukta Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas sanāksme, un par minēto pieprasījumu paziņot 1. punktā minētajam kontaktpunktam. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja tiekas nekavējoties un cenšas panākt savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu.
4. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja pēc vajadzības lūdz padomus vietējām konsultantu grupām, kas minētas šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), vai citiem ekspertiem.
5. Visus Pušu panāktos risinājumus publisko.

26.18. PANTS

Ekspertu grupa

1. Ja 90 dienu laikā pēc apspriešanās pieprasījuma, kas izteikts saskaņā ar 26.17. pantu, Puses nav panākušas savstarpēji saskaņotu risinājumu, Puse var pieprasīt izveidot ekspertu grupu jautājuma izskatīšanai. Minēto pieprasījumu iesniedz rakstiski otras Puses kontaktpunktam, kas iecelts saskaņā ar 26.15. pantu. Pieprasījumā norāda iemeslus, kāpēc pieprasīts izveidot ekspertu grupu, tostarp atsauci uz sūdzības juridisko pamatu.
2. Ja vien šajā pantā nav noteikts citādi, piemēro 31.6. pantu (Šķīrējtiesas izveide), 31.10. pantu (Šķīrējtiesas pienākumi), 31.20. pantu (Šķīrējtiesnešu aizstāšana), 31.21. pantu (Reglaments), 31.22. pantu (Apturēšana un izbeigšana), 31.23. pantu (Informācijas saņemšana) un 31.24. pantu (Tulkošanas noteikumi), un 31. nodaļas (Strīdu izšķiršana) E iedaļu (Kopīgie noteikumi), kā arī 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja savā pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido sarakstu ar ne mazāk par 15 personām, kuras vēlas un spēj kā eksperti darboties ekspertu grupā. Sarakstu veido šādi trīs apakšsaraksti: viens apakšsaraksts katrai Pusei un viens to personu apakšsaraksts, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un kas var būt ekspertu grupas priekšsēdētāji. Katra Puse savam apakšsarakstam izraugās vismaz piecas personas. Puses arī izraugās vismaz piecas personas, ko iekļauj priekšsēdētāju kandidātu sarakstā. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja nodrošina, ka saraksts tiek atjaunināts un ka ekspertu skaits vienmēr ir ne mazāks par 15 personām.

4. Šā panta 3. punktā minētajām personām ir speciālas zināšanas vai pieredze darba vai vides tiesību jomā, šīs nodaļas jautājumu jomā vai tādu strīdu izšķiršanas jomā, kas rodas saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Tās ir neatkarīgas, darbojas privātpersonas statusā un attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar domstarpībām, nepilda nevienas organizācijas vai valdības norādījumus, nav saistītas ar Pušu valdībām un atbilst šā nolīguma 31.-B pielikumā izklāstītajiem noteikumiem (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

5. Ekspertu grupu izveido saskaņā ar 31.6. panta (Šķīrējtiesas izveide) 2. un 3. punktā izklāstītajām procedūrām. Ekspertus izraugās no personām, kas iekļautas šā panta 3. punktā minētajos apakšsarakstos, saskaņā ar 31.7. pantu (Šķīrējtiesas sastāvs).

6. Ja vien piecās dienās pēc ekspertu grupas izveides, kā noteikts 31.6. panta (Šķīrējtiesas izveide) 3. punktā, Puses nevienojas citādi, grupas darba uzdevums ir šāds:

“ņemot vērā šā nolīguma III daļas (Tirdzniecība un ieguldījumi) 26. nodaļas (Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība) attiecīgos noteikumus, izskatīt jautājumu, kas izklāstīts pieprasījumā izveidot ekspertu grupu, sniegt konstatējumus un ieteikumus jautājuma atrisināšanai un sniegt ziņojumu saskaņā ar 26.18. panta (Ekspertu grupa) 8. punktu”.

7. Jautājumos, kas saistīti ar šajā nodaļā minēto daudzpusējo nolīgumu ievērošanu, ekspertu grupa cenšas lūgt informāciju un padomu attiecīgajām SDO struktūrām vai citām struktūrām, kuras izveidotas saskaņā ar daudzpusējiem nolīgumiem vides jomā.

8. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 90 dienu laikā pēc ekspertu grupas izveidošanas un galīgo ziņojumu ne vēlāk kā 30 dienas pēc starpposma ziņojuma sniegšanas. Minētajos ziņojumos izklāsta faktu konstatējumus, attiecīgo noteikumu piemērojamību, kā arī konstatējumu un ieteikumu pamatojumu. Katra Puse galīgo ziņojumu publisko 15 dienu laikā pēc tam, kad ekspertu grupa to iesniegusi.

9. Ņemot vērā ekspertu grupas ziņojumu un ieteikumus, Puses apspriež, kādus pasākumus būtu lietderīgi īstenot. Puse, kas īsteno attiecīgos pasākumus, ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc ziņojuma publiskošanas informē savu vietējo konsultantu grupu, kura minēta šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), un otru Pusi par visām veicamajām darbībām vai pasākumiem. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja uzrauga turpmākos pasākumus pēc ekspertu grupas ziņojuma un tās ieteikumu sniegšanas. Vietējās konsultantu grupas, kas minētas šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), šajā sakarā var iesniegt apsvērumus Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejai.

26.19. PANTS

Pārskatīšana

1. Lai uzlabotu šīs nodaļas efektīvu īstenošanu, Puses pēc šā nolīguma stāšanās spēkā sāk oficiālu pārskatīšanas procesu, cita starpā ņemot vērā šīs nodaļas īstenošanā gūto pieredzi, politikas norises katrā Pusē, starptautisko nolīgumu attīstības tendences un ieinteresēto personu paustos viedokļus. Puses tiecas pārskatīšanas procesu pabeigt 12 mēnešu laikā.

2. Šā panta 1. punkta nolūkā Puses Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas sanāksmēs jo īpaši apspriež 26.14. līdz 26.18. pantā izklāstīto institucionālo un strīdu izšķiršanas noteikumu darbību, tai skaitā iespēju pārskatot izvērtēt to efektivitāti, un nostiprināt izpildes mehānismu, tai skaitā iespēju piemērot atbilstības nodrošināšanas posmu un – kā pēdējo līdzekli – attiecīgus pretpasākumus.
3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja var sagatavot attiecīgo šīs nodaļas noteikumu grozījumus, kas atspoguļo 1. un 2. punktā minēto apspriežu rezultātus, saskaņā ar grozījumu procedūru, kura noteikta šā nolīguma IV daļas 2.4. pantā (Grozījumi).
4. Neatkarīgi no pārskatīšanas iznākuma Puses arī apsver iespēju šajā nolīgumā kā būtisku tā sastāvdaļu iekļaut Parīzes nolīgumu un kārtību, kā to izdarīt.

27. NODAĻA

PĀRREDZAMĪBA

27.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “vispārpiemērojami pasākumi” ir vispārpiemērojami normatīvie akti, procedūras un administratīvi nolēmumi;
- b) “ieinteresēta persona” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, ko var skart vispārpiemērojams pasākums, un
- c) “administratīva darbība” ir darbība vai lēmums ar juridiskām sekām, kas konkrētā gadījumā ietekmē konkrētas personas tiesības, un aptver arī administratīvu darbību vai administratīvas darbības neveikšanu vai administratīva lēmuma nepieņemšanu, kā paredzēts kādas Puses tiesību aktos;

27.2. PANTS

Mērķis

Puses tiecas veicināt pārredzamu normatīvo vidi.

27.3. PANTS

Publicēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka vispārpiemērojams pasākums saistībā ar jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa:
  - a) tiek nekavējoties publicēts oficiāli noteiktā plašsaziņas līdzeklī un, ja iespējams, elektroniskā veidā vai citādi darīts pieejams tā, lai tirgotāji un citas ieinteresētās personas varētu ar to iepazīties, un
  - b) tiek sniegts paskaidrojums par tā mērķi un pamatojumu, ja to pieņem centrālās valdības līmenī.
2. Ieviešot vai grozot 1. punktā minēto pasākumu, katra Puse pēc iespējas nodrošina pietiekami daudz laika starp pasākuma publicēšanu un stāšanos spēkā, lai būtu iespējams ar to iepazīties.

27.4. PANTS

Informācijas sniegšana

1. Puse pēc otras Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz informāciju un atbild uz jautājumiem, kas attiecas uz jebkuru esošu vai ierosinātu vispārpiemērojamu pasākumu, kas būtiski ietekmē šā nolīguma darbību.
2. Informācija, kas tiek sniegta saskaņā ar šo pantu, neskar to, vai pasākums ir saderīgs ar šo nolīgumu.

27.5. PANTS

Vispārpiemērojamu pasākumu administrēšana

1. Katra Puse objektīvi, taisnīgi, konsekventi un pienācīgi administrē visus vispārpiemērojamus pasākumus saistībā ar jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa.

2. Konkrētos gadījumos piemērojot vispārpiemērojamus pasākumus noteiktām otras Puses personām, precēm vai pakalpojumiem, katra Puse:

- a) cenšas personai, ko tieši skar administratīvās procedūras, saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem laicīgi paziņot par procedūru sākšanu, tostarp sniegt procedūru būtības aprakstu, tiesisko pamatojumu, saskaņā ar kuru procedūras tiek uzsāktas, un strīdīgo jautājumu vispārīgu aprakstu;
- b) ja to pieļauj termiņš, procesa veids un sabiedrības intereses, pirms galīgās administratīvās darbības veikšanas nodrošina šādai ieinteresētajai personai pienācīgu iespēju iesniegt faktus un argumentus, kas pamato tās nostāju, un
- c) nodrošina procedūru atbilstību tās tiesību aktiem.

27.6. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse izveido vai saglabā tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas vai procedūras, lai nekavējoties pārskatītu un vajadzības gadījumā labotu administratīvās darbības saistībā ar jebkuru šajā nolīgumā ietvertu jautājumu⁸⁵. Katra Puse nodrošina, ka tās pārsūdzības vai pārskatīšanas procedūras nediskriminējošā un objektīvā veidā īsteno tiesas, kas ir neatkarīgas no iestādes, kurai uzticēta administratīvā izpilde, un nav būtiski ieinteresētas lietas iznākumā.
2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minētajām procedūrā iesaistītajām pusēm:
  - a) ir nodrošināta pienācīga iespēja pamatot vai aizstāvēt savu nostāju un
  - b) tiek izsniegts lēmums, kura pamatā ir pierādījumi un izklāsti vai, ja to prasa Puses tiesību akti – dokumenti, kurus apkopojusi administratīvā iestāde.

---

⁸⁵ Lielākai noteiktībai – attiecībā uz administratīvās darbības pārskatīšanu un labošanu Puse var pieprasīt pieejamo administratīvo tiesiskās aizsardzības līdzekļu izsmelšanu.

3. Šā panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto lēmumu, ko var pārsūdzēt vai pārskatīt saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem, īsteno struktūra vai iestāde, kurai uzticēta administratīvā izpilde, minētajam lēmumam nosakot arī šīs struktūras vai iestādes praksi.

28. NODAĻA

LABA REGULATĪVĀ PRAKSE

28.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “regulatīva iestāde” ir:
  - i) attiecībā uz Eiropas Savienību: Eiropas Komisija un
  - ii) attiecībā uz Meksiku: Federālā valsts pārvalde, tostarp visas Federālās valsts pārvaldes decentralizētās struktūras, un

b) “regulatīvi pasākumi” ir vispārpiemērojami pasākumi, kurus izstrādājusi regulatīvā iestāde un pieņēmusi Puse un kuru ievērošana ir obligāta, un kuri ir:

i) attiecībā uz Eiropas Savienību:

A) regulas un direktīvas, kā paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 288. pantā, un

B) deleģētie un īstenošanas akti, kā noteikts attiecīgi LESD 290. un 291. pantā, un

ii) attiecībā uz Meksiku:

A) Federālās valdības izpildvaras iesniegtie likumi un likumdošanas dekrēti un

B) jebkuri citi vispārpiemērojami administratīvie akti, tostarp, bet ne tikai, noteikumi, dekrēti, nolīgumi un *Normas Oficiales Mexicanas* (“*NOM*” jeb Meksikas oficiālie standarti).

28.2. PANTS

Vispārīgi principi

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi:

- a) regulatīvo pasākumu plānošanas, izstrādes, izdošanas, īstenošanas, izvērtēšanas un pārskatīšanas procesā izmantot labu regulatīvo praksi, lai sasniegtu iekšpolitikas mērķus, un
- b) saglabāt un vairot šā nolīguma sniegtās priekšrocības, izmantojot labu regulatīvo praksi, lai atvieglotu preču un pakalpojumu tirdzniecību un palielinātu ieguldījumus starp Pusēm.

2. Katrai Pusei ir tiesības brīvi noteikt savu pieeju labai regulatīvajai praksei saskaņā ar šo nolīgumu tādā veidā, kas atbilst tās tiesiskajam regulējumam, praksei un pamatprincipiem⁸⁶, kuri ir tās regulatīvās sistēmas pamatā.

---

⁸⁶ Attiecībā uz Eiropas Savienību šādi principi ietver LESD iekļautos un no tā izrietošos principus.

3. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību Pusei:

- a) atkāpties no iekšzemes procedūrām, kas paredzētas tās regulatīvo prioritāšu apzināšanai un regulatīvo pasākumu sagatavošanai un pieņemšanai, tādējādi nodrošinot aizsardzības līmeni, ko attiecīgā Puse uzskata par piemērotu;
- b) veikt darbības, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuriem sasniedz attiecīgās Puses sabiedriskās politikas mērķus, savlaicīgu pieņemšanu, vai
- c) sasniegt kādu konkrētu regulatīvu rezultātu.

28.3. PANTS

Piemērošanas joma

- 1. Šī nodaļa attiecas uz regulatīviem pasākumiem attiecībā uz jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa.
- 2. Šī nodaļa neattiecas uz dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un regulatīvajiem pasākumiem, praksi vai pieejām.

28.4. PANTS

Iekšēja apspriešanās un regulatīvās izstrādes koordinācija

1. Puses atzīst, ka labas regulatīvās prakses īstenošanu var atvieglot, izmantojot iekšzemes mehānismus, kas uzlabo iekšējo apspriešanos un koordināciju, kura vajadzīga regulatīvo pasākumu izstrādes procesiem vai mehānismiem.
2. Katra Puse pieņem vai saglabā iekšējās koordinācijas vai pārskatīšanas procesus vai mehānismus attiecībā uz regulatīvajiem pasākumiem, ko izstrādā tās regulatīvā iestāde.
3. Ar šādiem procesiem vai mehānismiem cita starpā būtu jācenšas:
  - a) sekmēt labu regulatīvo praksi, tostarp to, kas izklāstīta šajā nodaļā;
  - b) pastiprināt iekšējās apspriešanās un koordināciju, lai apzinātu un novērstu nevajadzīgu dublēšanos un prasību nekonsekvenci Puses regulatīvajos pasākumos;
  - c) veicināt to, ka turpmākajā lēmumu pieņemšanas procesā tiek ņemta vērā gatavojamo regulatīvo pasākumu potenciālā ietekme, tostarp uz maziem un vidējiem uzņēmumiem;

d) nodrošināt atbilstību pienākumiem starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu jomā un

e) veicināt to, ka tiek ņemtas vērā attiecīgās norises starptautiskajos un citos forumos.

4. Puses atzīst, ka 2. punktā minētie procesi vai mehānismi var atšķirties atkarībā no attiecīgajiem apstākļiem. Šajā sakarā katra Puse saskaņā ar saviem iekšzemes noteikumiem un procedūrām var uzlabot savu regulatīvo sistēmu, izmantojot papildu iekšējās apspriešanās un koordinācijas mehānismus.

5. Katra Puse var izveidot vai saglabāt centrālo koordinējošo struktūru.

28.5. PANTS

Regulatīvo procesu un mehānismu pārredzamība

Katra Puse publisko to procesu vai mehānismu aprakstus, kurus tās regulatīvā iestāde izmanto, lai sagatavotu, novērtētu vai pārskatītu regulatīvos pasākumus. Minētajos aprakstos izmanto attiecīgās pamatnostādnes, noteikumus vai procedūras, tostarp tās, kuras attiecas uz sabiedrības iespējām izteikt piezīmes.

28.6. PANTS

Sākotnējā informācija par plānotiem regulatīvajiem pasākumiem

1. Katra Puse vismaz reizi gadā publisko sarakstu ar plānotajiem būtiskajiem⁸⁷ regulatīvajiem pasākumiem, kurus tās regulatīvā iestāde pamatoti paredz pieņemt gada laikā.
2. Attiecībā uz katru regulatīvo pasākumu, kas iekļauts 1. punktā minētajā sarakstā, katrai Pusei būtu arī jāpublisko:
  - a) īss tā piemērošanas jomas un mērķu apraksts un
  - b) paredzamais pasākuma pieņemšanas laiks, tai skaitā, ja iespējams, sabiedriskās apspriešanas laikposms.

---

⁸⁷ Lielākai noteiktībai – “būtisks regulatīvs pasākums” ir pasākums, kam ir ievērojama regulatīva ietekme, kā noteikusi katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām.

28.7. PANTS

Sabiedriskā apspriešana

1. Izstrādājot būtisku regulatīvu pasākumu, katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām:

- a) publicē vai nu regulatīvā pasākuma projektu, vai apspriešanas dokumentus, kuros ir pietiekama informācija par jaunizstrādājamo regulatīvo pasākumu, lai ikviena persona varētu novērtēt, vai un kādā veidā pasākums var būtiski ietekmēt tās intereses;
- b) nediskriminējošā veidā piedāvā pienācīgas iespējas ikvienai personai izteikt piezīmes un
- c) izskata saņemtās piezīmes.

2. Katrai Pusei būtu jāizmanto elektroniskie saziņas līdzekļi un jācenšas izmantot īpašu vienotu piekļuves punktu, lai sniegtu informāciju par sabiedriskajām apspriešanām, tai skaitā par to, kā iesniegt piezīmes.

3. Katra Puse publisko visas saņemtās piezīmes, kā arī apspriešanās rezultātu kopsavilkumu. Šis pienākums neattiecas uz situācijām, kad jānodrošina konfidencialas informācijas vai persondatu aizsardzība vai atturēšanos publiskot neatbilstīgu saturu.

28.8. PANTS

Regulatīvās ietekmes novērtējums

1. Katra Puse veicina to, ka tās regulatīvā iestāde saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem un procedūrām veic regulatīvās ietekmes novērtējumus, kad tiek izstrādāti būtiski regulatīvi pasākumi.
2. Veicot regulatīvās ietekmes novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, katras Puses regulatīvā iestāde izveido un uztur procesus un mehānismus, kas veicina šādu faktoru apsvēršanu:
  - a) regulatīvā pasākuma nepieciešamība, tai skaitā tās problēmas būtība un nozīmīgums, ko paredzēts risināt ar regulatīvo pasākumu;
  - b) jebkādas reāli iespējamās un piemērotās regulatīvas un neregulatīvas alternatīvas, tostarp iespēja nereglamentēt, kas ļautu sasniegt minētās Puses sabiedriskās politikas mērķi;

- c) ciktāl tas ir iespējams un būtiski, šo alternatīvu potenciālās izmaksas un ieguvumi un sociālā, ekonomiskā un vidiskā ietekme, tostarp uz starptautisko tirdzniecību un ieguldījumiem un uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem; atzīšana, ka dažas izmaksas un ieguvumus ir grūti izteikt skaitļos un naudā;
  - d) kā apskatītie risinājumi ir saistīti ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, attiecīgajā gadījumā norādot arī visu atšķirību pamatojumu, un
  - e) kā vislabāk sasniegt valsts politikas mērķus efektivitātes un lietderības ziņā.
3. Veicot regulatīvās ietekmes novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, regulatīvā iestāde paļaujas uz labākajiem saprātīgi iegūstamajiem pierādījumiem, tostarp zinātnisko, tehnisko, ekonomisko vai citu informāciju.
4. Attiecībā uz regulatīvās ietekmes novērtējumu, ko regulatīvā iestāde ir veikusi par kādu regulatīvu pasākumu, attiecīgā Puse sagatavo nobeiguma ziņojumu, kurā sīki izklāsta faktorus, ko regulatīvā iestāde ņēmusi vērā savā novērtējumā, un attiecīgos konstatējumus. Šādu ziņojumu publisko ne vēlāk par regulatīvā pasākuma publiskošanas dienu.

28.9. PANTS

Retrospektīvs novērtējums

1. Katras Puses regulatīvā iestāde uztur procesus vai mehānismus, kas veicina periodisku retrospektīvu novērtēšanu vai tās regulatīvo pasākumu pārskatīšanu tādos intervālos, kādus tā uzskata par piemērotiem.
2. Veicot periodisku retrospektīvu novērtējumu, Puses regulatīvās iestādes apsver, vai pastāv iespējas efektīvāk sasniegt minētās Puses sabiedriskās politikas mērķus un samazināt nevajadzīgu regulatīvo slogu, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Pamatojoties uz šiem periodiskajiem retrospektīvajiem novērtējumiem, katrai Pusei būtu jānosaka, vai tās regulatīvie pasākumi būtu jāgroza, jāracionalizē, jāpaplašina vai jāatceļ.
3. Katra Puse publisko savus periodisko retrospektīvo novērtējumu plānus un to rezultātus.

28.10. PANTS

Regulatīvais reģistrs

Katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām nodrošina, ka spēkā esošie regulatīvie pasākumi ir pieejami visi vienā brīvi piekļūstamā tīmekļa vietnē. Minētajā tīmekļa vietnē vajadzētu būt iespējamai meklēšanai pēc regulatīvā pasākuma citāta vai vārdiem, un tā būtu periodiski jāatjaunina.

28.11. PANTS

Kontaktpunkts

1. Kontaktpunkti saziņai starp Pusēm no šīs nodaļas izrietošos jautājumos:
  - a) Meksikai – Ekonomikas ministrijas Ārējās tirdzniecības apakšsekretariāta Starptautiskās tirdzniecības disciplīnu ģenerāldirektorāts
(*Dirección General de Disciplinas de Comercio Internacional de la Subsecretaría de Comercio Exterior de la Secretaría de Economía*) vai tā tiesību pārņēmējs un
  - b) Eiropas Savienībai – Tirdzniecības ģenerāldirektorāts vai tā tiesību pārņēmējs.

2. Katrs kontaktpunkts atbild par apspriešanās un koordinēšanas darbu savā attiecīgajā regulatīvajā iestādē jautājumos, kas izriet no šīs nodaļas.
3. Katra Puse paziņo otrai Pusei sava kontaktpunkta kontaktinformāciju un nekavējoties paziņo otrai Pusei par visām šīs kontaktinformācijas izmaiņām.

28.12. PANTS

Sadarbība un informācijas apmaiņa

1. Puses sadarbojas ar mērķi atvieglot šīs nodaļas īstenošanu. Tas var ietvert jebkādu attiecīgu darbību organizēšanu, tostarp savstarpēju palīdzību, lai stiprinātu sadarbību starp to regulatīvajām iestādēm.
2. Ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puses apmainās ar informāciju par saviem spēkā esošajiem noteikumiem un procedūrām labas regulatīvas prakses jomā un attiecīgā gadījumā par pasākumiem, kas veikti šīs nodaļas īstenošanai.

28.13. PANTS

Strīdu izšķiršana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

29. NODAĻA

MAZIE UN VIDĒJIE UZŅĒMUMI

29.1. PANTS

Mērķis

Puses atzīst, ka ir svarīgi uzlabot sadarbību jautājumos par mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (turpmāk "MVU"), izmantojot šajā nodaļā paredzētos līdzekļus, kā arī citus šā nolīguma noteikumus, kas citādi varētu būt īpaši izdevīgi MVU.

29.2. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Katra Puse izveido vai uztur savu publiski pieejamu tīmekļa vietni, kurā sniegta informācija par šo nolīgumu, tai skaitā:

a) šā nolīguma teksts, tai skaitā visi pielikumi;

- b) šā nolīguma kopsavilkums un
- c) MVU izmantošanai paredzētā informācija, kas ietver:
  - i) to nolīguma noteikumu aprakstu, kurus katra Puse uzskata par būtiskiem abu Pušu MVU, un
  - ii) jebkādu papildu informāciju, ko Puse uzskata par noderīgu MVU, kuri vēlas izmantot šā nolīguma sniegtās iespējas.
- 2. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saites uz:
  - a) otras Puses attiecīgo tīmekļa vietni un
  - b) Puses valdības iestāžu un to citu attiecīgo struktūru tīmekļa vietnēm, kuras sniedz informāciju, ko Puse uzskata par lietderīgu MVU, kuri vēlas nodarboties ar tirdzniecību, ieguldījumiem vai uzņēmējdarbību minētajā Pusē.
- 3. Šā panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajās tīmekļa vietnēs iekļauj šādu informāciju:
  - a) muitas normatīvie akti un importa, eksporta un tranzīta procedūras, kā arī šim nolūkam nepieciešamās attiecīgās veidlapas un dokumenti;

- b) normatīvie akti un procedūras attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām;
- c) tehniskie noteikumi un, ja trešās personas veikta atbilstības novērtēšana ir obligāta, kā paredzēts 9. nodaļā (Tehniskie šķēršļi tirdzniecībā), obligātās atbilstības novērtēšanas procedūras un saites uz atbilstības novērtēšanas struktūru sarakstiem;
- d) sanitārie un fitosanitārie pasākumi saistībā ar importu un eksportu;
- e) noteikumi par publisko iepirkumu, datubāze, kurā ir publiskā iepirkuma paziņojumi un cita būtiska informācija saskaņā ar 21. nodaļu (Publiskais iepirkums);
- f) uzņēmuma reģistrācijas procedūras un
- g) cita informācija, ko Puse uzskata par noderīgu MVU.

4. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saiti uz datubāzi, kurā var veikt elektronisku meklēšanu pēc tarifa nomenklatūras koda. Minētajā datubāzē:

- a) ir ietverta šāda informācija par preču piekļuvi Puses tirgum:
  - i) muitas nodokļu likmes un tarifa kvotas, ja tādas ir, lielākās labvēlības režīma valstīm un valstīm, kurām nav piešķirts lielākās labvēlības režīms, kā arī preferenciālas muitas nodokļu likmes un tarifa likmes kvotas;

- ii) akcīzes nodokļi;
  - iii) pievienotās vērtības nodoklis;
  - iv) muitas nodevas vai citas maksas, tai skaitā konkrētiem produktiem piemērojamas nodevas;
  - v) izcelsmes noteikumi, kā paredzēts 3. nodaļā (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), un
  - vi) kritēriji, ko izmanto preču muitas vērtības noteikšanai, un
- b) cenšas ietvert šādu informāciju par preču piekļuvi Puses tirgum:
- i) citi tarifa pasākumi;
  - ii) nodokļu atmaksa, atlikšana vai cita veida atbalsts, kura rezultātā samazina vai atmaksā muitas nodokļus vai atbrīvo no tiem;
  - iii) izcelsmes valsts marķēšanas prasības, ja tādas ir, tostarp marķējuma novietojums un metode;

iv) importa procedūrām nepieciešamā informācija un

v) ar netarifa pasākumiem saistītā informācija.

5. Lai nodrošinātu precizitāti, katra Puse regulāri atjaunina informāciju un saites, kas sniegtas saskaņā ar 1. līdz 4. punktu.

6. Katra Puse nodrošina, ka saskaņā ar šo pantu sniegtā informācija tiek piedāvāta MVU izmantošanai piemērotā veidā. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka informācija ir pieejama angļu valodā.

7. Puse nevienas Puses personām nepiemēro maksu par piekļuvi 1. līdz 4. punktā minētajai informācijai.

29.3. PANTS

MVU kontaktpunkti

1. Katra Puse izraugās kontaktpunktu ("MVU kontaktpunkts"), kas atbild par šajā pantā izklāstītajām funkcijām, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

2. MVU kontaktpunkti:

- a) nodrošina, ka šā nolīguma īstenošanas gaitā tiek ņemtas vērā MVU vajadzības, un apsver, kādos veidos varētu vairo MVU tirdzniecības un ieguldījumu iespējas, stiprinot Pušu sadarbību MVU jautājumos;
- b) apmainās ar Pušu MVU noderīgu informāciju un nosaka šīs apmaiņas veidus, lai MVU varētu izmantot jaunās iespējas, ko sniedz šis nolīgums;
- c) nodrošina, ka 29.2. pantā minētajās tīmekļa vietnēs iekļautā informācija ir atjaunināta un noderīga MVU, un apsver iespēju minētajās tīmekļa vietnēs iekļaut jebkādu papildu informāciju, ko varētu ieteikt MVU kontaktpunkts;
- d) risina ikvienu MVU nozīmīgu jautājumu saistībā ar šā nolīguma īstenošanu MVU perspektīvā, tai skaitā:
  - i) apmainoties ar informāciju;
  - ii) vajadzības gadījumā piedaloties saskaņā ar šo nolīgumu izveidoto apakškomiteju un darba grupu darbā un iesniedzot minētajām apakškomitejām un darba grupām jautājumus un ieteikumus par to attiecīgajām konkrētajām darbības jomām, kuri ir īpaši svarīgi MVU, vienlaikus izvairoties no darba programmu dublēšanās, un

- iii) apzinot un ierosinot iespējamus savstarpēji pieņemamus risinājumus, lai uzlabotu MVU spēju iesaistīties Pušu savstarpējā tirdzniecībā un ieguldījumos;
  - e) periodiski ziņo Apvienotajai komitejai par savu darbību un
  - f) pēc Pušu vienošanās izskata ikvienu citu jautājumu, kas izriet no šā nolīguma un skar MVU.
3. MVU kontaktpunktu sanāksmes notiek pēc nepieciešamības, un tie veic savu darbu, izmantojot piemērotus saziņas kanālus, par kuriem MVU kontaktpunkti ir vienojušies un kuri var ietvert elektronisko pastu, videokonferences vai citus elektroniskos saziņas līdzekļus.
4. MVU kontaktpunkti, veicot savas darbības, vajadzības gadījumā var sadarboties ar ekspertiem un ārējām organizācijām.

29.4. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

30. NODAĻA

IZEJVIELAS

30.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “atļauja” ir tāda atļauja, licence, koncesija vai līdzīgs administratīvs vai līgumisks instruments, ar ko Puses kompetentā iestāde pilnvaro kādu subjektu veikt konkrētu saimniecisko darbību tās teritorijā;
- b) “subjekts” ir jebkura fiziska persona vai uzņēmums vai to grupa un
- c) “izejvielas” ir vielas, ko izmanto rūpniecības ražojumu izgatavošanā, izņemot zivju pārstrādes produktus vai lauksaimniecības produktus, un ko veido sāls, sērs, zeme un akmens, apmešanas materiāli, kaļķi un cements (HS 25); rūdas, sārņi un pelni (HS 26); preces, kas iekļautas HS 27; neorganiskās ķīmijas produkti (HS 28); organiskās ķīmiskās vielas (HS 29); mēslošanas līdzekļi (HS 31); dabiskais kaučuks (HS 40); jēlādas, kailādas un izstrādātas ādas (HS 41) un parastie metāli un dārgmetāli un pārstrādāti minerāli (ex HS 71, 72; 74–76; 78–81), izņemot urānu un toriju (HS 26.12) un radioaktīvos elementus un izotopus (HS 28.44, 28.45).

30.2. PANTS

Principi

1. Katra Puse saglabā suverēnas tiesības noteikt, vai tās teritorijā ir pieejami apgabali izejvielu izpētei un ieguvei, kā noteikts saskaņā ar tās tiesību aktiem un Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju, kas parakstīta Montegobejā 1982. gada 10. decembrī.
2. Saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem Puses patur sev tiesības pieņemt, saglabāt un īstenot pasākumus, kas vajadzīgi, lai sasniegtu leģitīmus sabiedriskās kārtības mērķus, piemēram, nodrošināt izejvielu piegādi, aizsargāt sabiedrību, vidi, sabiedrības veselību un patērētājus, kā arī veicināt sabiedrības drošību un drošumu.

30.3. PANTS

Eksporta un importa monopolizācija

Puse nenosaka vai nesaglabā importa vai eksporta monopolu attiecībā uz izejvielām. Šajā pantā importa vai eksporta monopols ir vienas Puses iestādes piešķirtas ekskluzīvas tiesības vai pilnvarojums kādam subjektam importēt izejvielas vai eksportēt tās uz otru Pusi⁸⁸.

---

⁸⁸ Lielākai noteiktībai – šis noteikums neskar 10. nodaļas (Ieguldījumi) un 11. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) noteikumus un to pielikumus un neietver nekādas tiesības, kas izriet no ekskluzīvu intelektuālā īpašuma tiesību piešķiršanas.

30.4. PANTS

Eksporta cena

Puse, lai kādi nebūtu tās izmantotie pasākumi, nepieņem vai nesaglabā augstāku cenu izejvielu eksportam uz otru Pusi nekā cena, ko iekasē par minētajām precēm, ja tās paredzētas iekšzemes tirgum.

30.5. PANTS

Iekšzemes cena

1. Puses var regulēt izejvielu iekšzemes piegādes cenu (turpmāk “regulētā cena”), vienīgi nosakot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.
2. Ja Puse nosaka sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, tā nodrošina, ka saistības:
  - a) ir skaidri definētas, pārredzamas un samērīgas un
  - b) netiek saglabātas, ja vairs nepastāv apstākļi vai mērķi, kas ir to noteikšanas pamatā.
3. Puse, kas regulē cenu, nodrošina 2. punktā minētās regulētās cenas aprēķināšanas metodikas publicēšanu pirms tās stāšanās spēkā.

30.6. PANTS

Sadarbība izejvielu jomā

Puses sadarbojas izejvielu jomā ar mērķi cita starpā:

- a) samazināt vai atcelt pasākumus, kas kropļo tirdzniecību un ieguldījumus trešās valstīs un kas ietekmē izejvielas;
- b) koordinēt savu nostāju starptautiskos forumos, kuros tiek apspriesti ar izejvielām saistīti tirdzniecības un ieguldījumu jautājumi, un veicināt starptautiskas programmas izejvielu jomā;
- c) veicināt tirgus datu apmaiņu izejvielu jomā;
- d) veicināt korporatīvo sociālo atbildību saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, piemēram, ESAO vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem un attiecīgajām Pienācīgas pārbaudes vadlīnijām;
- e) veicināt pētniecību, attīstību, inovāciju un apmācību attiecīgajās kopīgu interešu jomās izejvielu jomā;
- f) sekmēt informācijas un paraugprakses apmaiņu par iekšpolitikas attīstību un
- g) veicināt resursu efektīvu izmantošanu, tostarp uzlabot ražošanas procesus, kā arī ilgizturību, remontējamību, projektēšanu demontāžai, atvieglot preču atkārtotu izmantošanu un pārstrādi.

31. NODAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANA

A IEDAĻA

Mērķis un piemērošanas joma

31.1. PANTS

Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir izveidot efektīvu un lietderīgu mehānismu, lai novērstu un atrisinātu jebkuru strīdu starp Pusēm par to, kā interpretēt un piemērot šo nolīguma daļu, ar nolūku rast savstarpēji saskaņotu risinājumu, ja tas iespējams.

31.2. PANTS

Piemērošanas joma

Ja vien nav noteikts citādi, šo nodaļu piemēro jebkuram Pušu strīdam par šīs nolīguma daļas noteikumu (turpmāk “aptvertie noteikumi”) interpretāciju vai piemērošanu, ja Puse uzskata, ka otras Puses pasākums⁸⁹ nav saderīgs ar kādu no aptvertajiem noteikumiem.

31.3. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro definīcijas, kas izklāstītas 31.-A pielikumā (Reglaments) un 31.-B pielikumā (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

---

⁸⁹ Lielākai noteiktībai – jebkura uz kādu Pusi attiecināma darbība vai bezdarbība šīs nodaļas izpratnē var būt minētās Puses pasākums. Puses ierosināto pasākumu var apspriest saskaņā ar 31.5. pantu. Lai pārskatītu ierosināto pasākumu, netiek izveidota ekspertu grupa.

31.4. PANTS

Foruma izvēle

1. Ja strīds rodas attiecībā uz kādu pasākumu, kurš, iespējams, neatbilst kādām šajā nolīguma daļā noteiktām saistībām un praktiski līdzvērtīgām saistībām, kas paredzētas citā starptautiskā nolīgumā, kurā abas Puses ir dalībnieces, tostarp PTO līgumā, tad forumu strīda izšķiršanai izvēlas tā Puse, kura vēlas izmantot tiesisko aizsardzību.
2. Kad Puse ir sākusi strīdu izšķiršanas procedūras saskaņā ar šo iedaļu vai saskaņā ar citu starptautisku nolīgumu, minētā Puse attiecībā uz konkrēto pasākumu, kas minēts 1. punktā, nesāk strīdu izšķiršanas procedūras citā forumā, ja vien pirmajā izvēlētajā forumā nav iespējams izdarīt konstatējumus procesuālu vai ar jurisdikciju saistītu iemeslu dēļ.
3. Šajā pantā:
  - a) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar šo iedaļu, uzskata par uzsāktām, kad viena Puse pieprasa izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 31.6. pantu;
  - b) uzskata, ka strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar PTO līgumu, Puse ir ierosinājusi, pieprasot izveidot šķīrējtiesas sastāvu atbilstīgi VSI 6. pantam, un

- c) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar jebkuru citu nolīgumu, uzskata par uzsāktām saskaņā ar minētā nolīguma attiecīgajiem noteikumiem.

4. Neskarot 2. punktu, nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei apturēt saistību izpildi, ja to atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome vai ja tas atļauts saskaņā ar cita starptautiska nolīguma, kurā Puses ir dalībnieces, strīdu izšķiršanas procedūrām. PTO līgumu vai jebkādu citu starptautisko nolīgumu starp Pusēm neizmanto par pamatojumu, lai liegtu Pusei apturēt saistību izpildi saskaņā ar šo nolīguma daļu.

B IEDAĻA

Apspriešanās

31.5. PANTS

Apspriešanās

1. Puses cenšas atrisināt visus 31.2. pantā minētos strīdus, labā ticībā sākot apspriesties ar mērķi panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu.

2. Puse ierosina apspriešanos, iesniedzot otrai Pusei rakstisku pieprasījumu, kurā norāda izskatāmo jautājumu un aptvertos noteikumus, ko tā uzskata par piemērojamiem.
3. Puse, kurai iesniegts apspriešanās pieprasījums, atbild uz pieprasījumu nekavējoties un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 10 dienas pēc tā saņemšanas dienas. Apspriešanos rīko ne vēlāk kā 30 dienas pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, un, ja vien Puses nevienojas citādi, tā notiek pieprasījuma saņēmējas Puses teritorijā. Apspriešanos uzskata par pabeigtu 30 dienu laikā no pieprasījuma saņemšanas dienas, ja vien abas Puses nevienojas to turpināt.
4. Apspriešanās steidzamos jautājumos, tostarp tādos, kas attiecas uz ātrbojīgām precēm, notiek 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas. Apspriešanos uzskata par pabeigtu minētajās 15 dienās, ja vien abas Puses nevienojas to turpināt.
5. Apspriešanās laikā katra Puse sniedz otrai Pusei pietiekamu faktisko informāciju, lai varētu pilnībā pārbaudīt to, kādā veidā aplūkojamais pasākums varētu ietekmēt šīs nolīguma daļas piemērošanu. Katra Puse cenšas nodrošināt to valdības kompetento iestāžu, kurām ir speciālās zināšanas apspriežamajā jautājumā, personāla dalību apspriedēs.
6. Apspriešanās un jo īpaši Pušu nostāja, ko tās ieņēmušas apspriešanas laikā, ir konfidenciālas un neskar nevienas Puses tiesības jebkuros turpmākajos procesos. Katra Puse aizsargā jebkādu konfidenciālu informāciju, kas saņemta apspriešanās laikā, ja to pieprasa Puse, kura sniegusi informāciju.

7. Ja atbildētāja Puse uz pieprasījumu rīkot apspriešanos nesniedz atbildi 10 dienās pēc tā saņemšanas vai ja apspriešanās nenotiek 3. vai 4. punktā noteiktajos termiņos, vai ja Puses vienojas nerīkot apspriešanos, vai ja apspriešanās ir pabeigta, nepanākot vienošanos par savstarpēji saskaņotu risinājumu, tad apspriešanās pieprasītāja Puse var izmantot 31.6. pantu.

C IEDAĻA

Šķīrējtiesas procedūras

31.6. PANTS

Šķīrējtiesas izveide

1. Ja Puses nav atrisinājušas domstarpības apspriežoties, kā paredzēts 31.5. pantā, apspriešanās pieprasītāja Puse var pieprasīt izveidot šķīrējtiesu.
2. Šķīrējtiesas izveidošanas pieprasījumu iesniedz rakstiski otrai Pusei. Prasītāja Puse pieprasījumā izklāsta aplūkojamo pasākumu un, pietiekami skaidri norādot sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kādēļ minētais pasākums ir pretrunā aptvertajiem noteikumiem.

3. Pēc pieprasījuma saņemšanas izveido šķīrējtiesu.

31.7. PANTS

Šķīrējtiesas sastāvs

1. Šķīrējtiesā ir trīs šķīrējtiesneši.
2. Pēc tam, kad atbildētāja Puse ir saņēmusi rakstisku pieprasījumu par šķīrējtiesas izveidi, Puses 15 dienu laikā apspriežas, lai vienotos par šķīrējtiesas sastāvu. Šajā nolūkā katra Puse 10 dienu laikā pēc rakstiskā pieprasījuma saņemšanas saskaņā ar 31.6. pantu ieceļ šķīrējtiesnesi, kas var būt minētās Puses valstspiederīgais, un izvirza otrai Pusei ne vairāk kā trīs kandidātus priekšsēdētāja amatam. Puses 15 dienu laikā pēc rakstiskā pieprasījuma saņemšanas saskaņā ar 31.6. pantu cenšas vienoties par priekšsēdētāju, izskatot saņemtās priekšsēdētāja kandidatūras. Puse var iebilst pret otras Puses izvirzīto šķīrējtiesnesi, ja tā uzskata, ka šāda persona neatbilst 31.9. pantā noteiktajām prasībām.
3. Ja Puses 2. punktā noteiktajā termiņā nevienojas par šķīrējtiesas sastāvu, tad, lai izveidotu šķīrējtiesu, Puses piemēro turpmākajos punktos izklāstītās procedūras.

4. Katra Puse septiņu dienu laikā pēc 2. punktā noteiktā termiņa beigām ieceļ šķīrējtiesnesi no 31.8. pantā minētā apakšsaraksta.
5. Ja prasītāja Puse neieceļ šķīrējtiesnesi 4. punktā noteiktajā termiņā, strīdu izšķiršanas procedūra beidzas minētā laikposma beigās.
6. Ja atbildētāja Puse neieceļ šķīrējtiesnesi 4. punktā noteiktajā termiņā, prasītāja Puse var pieprasīt, lai iecelējiestāde, kas minēta 31.-A pielikumā izklāstītajā reglamentā, izraudzītos šķīrējtiesnesi izlozes kārtībā. Iecelējiestāde 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas no prasītājas Puses izlozes kārtībā izraugās šķīrējtiesnesi no atbildētājas Puses apakšsaraksta, kas minēts 31.8. pantā.
7. Ja Puses 2. punktā noteiktajā termiņā nespēj vienoties par priekšsēdētāju, prasītāja Puse vai – ja tiek piemērotas 31.18. pantā noteiktās procedūras – jebkura Puse var lūgt, lai iecelējiestāde, kas minēta 31.-A pielikumā izklāstītajā reglamentā, septiņu dienu laikā pēc minētā termiņa beigām izlozes kārtībā izraudzītos šķīrējtiesas priekšsēdētāju no 31.8. pantā minētā to personu apakšsaraksta, kuras var pildīt priekšsēdētāja funkcijas. Iecelējiestāde izraugās priekšsēdētāju 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas no minētās Puses.
8. Piemērojot 6. un 7. punktu, 31.-A pielikumā minētajā reglamentā uzskaitītās iecelējiestādes izraugās šķīrējtiesnešus saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem un reglamentu 31.-A pielikumā.

9. Ja Apvienotā komiteja nav pieņēmusi kādu no 31.8. pantā minētajiem sarakstiem, šķīrējtiesnešus vai šķīrējtiesas priekšsēdētāju ieceļ no to personu vidus, kuras izraudzījusies viena vai abas Puses, rakstiski paziņojot tās otrai Pusei.

31.8. PANTS

Šķīrējtiesnešu saraksti

1. Apvienotā komiteja ne vēlāk kā pēc tam, kad no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas ir pagājuši seši mēneši, pieņem sarakstu ar vismaz 15 personām, kuras vēlas un ir spējīgas darboties kā šķīrējtiesneši. Sarakstu veido šādi trīs apakšsaraksti:

- a) Eiropas Savienības personu apakšsaraksts;
- b) Meksikas personu apakšsaraksts un
- c) to personu apakšsaraksts, kuras var pildīt šķīrējtiesas priekšsēdētāja pienākumus.

2. Katrā apakšsarakstā ir vismaz piecas personas. Šā panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajā apakšsarakstā neiekļauj personas, kas ir kādas Puses valstspiederīgie.

3. Apvienotā komiteja var izveidot papildu sarakstus ar personām, kam ir lietpratība konkrētās nozarēs, uz kurām attiecas šis nolīgums. Ja Puses par to vienojas, šādus papildu sarakstus izmanto, lai izveidotu šķīrējtiesu saskaņā ar 31.7. pantā paredzēto procedūru.

31.9. PANTS

Šķīrējtiesnešiem piemērojamās prasības

1. Katrs šķīrējtiesnesis:
  - a) ir apliecinājis lietpratību tieslietās, starptautiskajā tirdzniecībā un citos jautājumos, uz kuriem attiecas šis nolīgums, piemēram, tādu strīdu risināšanā, kas radušies saistībā ar citiem starptautiskajiem tirdzniecības nolīgumiem;
  - b) ir neatkarīgs un nav saistīts ar nevienu Pusi, un nesaņem norādījumus no nevienas Puses;
  - c) rīkojas patstāvīgi un nesaņem norādījumus no nevienas organizācijas vai valdības jautājumos, kas attiecas uz strīdu, un
  - d) ievēro šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodeksu 31.-B pielikumā.

2. Priekšsēdētājam ir arī pieredze strīdu izšķiršanas procedūrās.
3. Ņemot vērā konkrētā strīda priekšmetu, Puses var vienoties atkāpties no 1. punkta a) apakšpunktā minētajām prasībām.

31.10. PANTS

Šķīrējtiesas pienākumi

Šķīrējtiesa:

- a) objektīvi izvērtē tai izskatīšanai iesniegto jautājumu, tostarp objektīvi izvērtē lietas faktus, aptverto noteikumu piemērojamību un aplūkojamo pasākumu atbilstību aptvertajiem noteikumiem;
- b) savos lēmumos un ziņojumos izklāsta konstatētos faktus, aptverto noteikumu piemērojamību, izdarīto konstatējumu un secinājumu galveno pamatojumu un, ja Puses izteikušas kopīgu lūgumu, sniedz ieteikumus, un
- c) tai būtu regulāri jāapspriežas ar Pusēm un jāsniedz pienācīgas iespējas, lai panāktu savstarpēji saskaņotu risinājumu.

31.11. PANTS

Darba uzdevums

1. Ja vien Puses piecās dienās no pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas dienas nevienojas citādi, šķīrējtiesas darba uzdevums ir šāds:

“izskatīt šķīrējtiesas izveidošanas pieprasījumā minēto jautājumu, ņemot vērā attiecīgos šā nolīguma III daļas (Tirdzniecība un ieguldījumi) noteikumus, uz kuriem atsaucas Puses; sniegt konstatējumus par attiecīgā pasākuma atbilstību šā nolīguma III daļas (Tirdzniecība un ieguldījumi) noteikumiem, kas minēti 31.2. pantā (Piemērošanas joma); sniegt ieteikumus, ja Puses par to ir izteikušas kopīgu lūgumu, un sagatavot ziņojumu saskaņā ar 31.13. pantu (Starpposma ziņojums) un 31.14. pantu (Galīgais ziņojums).”

2. Ja Puses vienojas par citu darba uzdevumu, tās 1. punktā noteiktajā laikposmā paziņo šķīrējtiesai par attiecīgo darba uzdevumu, par kuru panākta vienošanās.

31.12. PANTS

Lēmums par steidzamību

1. Ja kāda Puse ne vēlāk kā piecas dienas no šķīrējtiesas izveides pieprasījuma dienas to pieprasa, šķīrējtiesa 10 dienu laikā pēc pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas pieņem lēmumu par to, vai lietā izskatāmie jautājumi ir steidzami. Otrai Pusei ir iespēja piecu dienu laikā no šāda pieprasījuma saņemšanas dienas iesniegt piezīmes par pieprasījumu.
2. Steidzamos gadījumos C iedaļā noteiktie piemērojamie termiņi tiek samazināti uz pusi, izņemot 31.6. un 31.11. pantā minētos termiņus.

31.13. PANTS

Starpposma ziņojums

1. Šķīrējtiesa 90 dienu laikā pēc pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas dienas sniedz Pusēm starpposma ziņojumu. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstveidā paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt starpposma ziņojumu. Šķīrējtiesa starpposma ziņojumu nekādā gadījumā nesniedz vēlāk kā 120 dienas pēc pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas dienas.

2. Katra Puse 10 dienu laikā no starpposma ziņojuma saņemšanas var iesniegt šķīrējtiesai rakstisku pieprasījumu pārskatīt konkrētus starpposma ziņojuma aspektus. Puse var sniegt piezīmes par otras Puses pieprasījumu sešu dienu laikā no pieprasījuma nodošanas.

31.14. PANTS

Galīgais ziņojums

1. Šķīrējtiesa 120 dienu laikā pēc šķīrējtiesas izveides sniedz Pusēm savu galīgo ziņojumu. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstveidā paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt galīgo ziņojumu. Šķīrējtiesa savu galīgo ziņojumu nekādā gadījumā nesniedz vēlāk kā 150 dienas pēc šķīrējtiesas izveides.
2. Galīgais ziņojums ietver jebkura Pušu rakstiska pieprasījuma par starpposma ziņojumu apspriešanu un skaidri iztīrā šajā sakarā paustās piezīmes. Šķīrējtiesa, izskatījusi Pušu rakstisko lūgumu un piezīmes par starpposma ziņojumu, var grozīt ziņojumu un pēc saviem ieskatiem veikt papildu izpēti.
3. Galīgajā ziņojumā ietvertais šķīrējtiesas nolēmums ir galīgs un Pusēm saistošs.

31.15. PANTS

Atbilstības pasākumi

1. Puses atzīst, cik svarīgi ir nekavējoties ievērot galīgajā ziņojumā iekļautos šķīrējtiesas konstatējumus un secinājumus, lai nodrošinātu efektīvu strīda izšķiršanu. Atbildētāja Puse veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nekavējoties izpildītu galīgajā ziņojumā ietvertos konstatējumus un secinājumus nolūkā panākt atbilstību aptvertajiem noteikumiem.
2. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā 30 dienas pēc galīgā ziņojuma saņemšanas paziņo prasītājam Pusei par pasākumiem, ko tā ir veikusi vai plāno veikt, lai panāktu atbilstību.
3. Ja vien Puses nevienojas par savstarpēji saskaņotu risinājumu saskaņā ar 31.33. pantu, strīda atrisināšanas nolūkos ir jāatceļ visi pasākumi, kas nav saderīgi ar šo nolīgumu.

31.16. PANTS

Samērīgs laikposms

1. Ja tūlītēja atbilstība nav iespējama, atbildētāja Puse ne vēlāk kā 30 dienas pēc galīgā ziņojuma saņemšanas dienas sniedz prasītājam Pusei paziņojumu par to, cik ilgs samērīgs laikposms tai būs vajadzīgs, lai panāktu atbilstību. Puses cenšas vienoties par samērīgā laikposma ilgumu, kas būs vajadzīgs, lai panāktu atbilstību galīgajam ziņojumam. Samērīgajam laikposmam nevajadzētu pārsniegt 15 mēnešus no galīgā ziņojuma iesniegšanas saskaņā ar 31.14. pantu.
2. Ja Puses nav vienojušās par samērīgu laikposmu, prasītāja Puse ne ātrāk kā 20 dienas pēc 1. punktā minētā paziņojuma saņemšanas var šķīrējtiesai sākotnējā sastāvā rakstiski pieprasīt, lai tā nosaka samērīgu laikposmu. Šķīrējtiesa 20 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas iesniedz Pusēm savu lēmumu.
3. Atbildētāja Puse vismaz vienu mēnesi pirms samērīgā laikposma beigām sniedz rakstisku paziņojumu prasītājam Pusei par galīgā ziņojuma izpildē gūto progresu.
4. Puses var vienoties par samērīgā laikposma pagarināšanu.

31.17. PANTS

Atbilstības pārskatīšana

1. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā samērīgā laikposma pēdējā dienā prasītājam Pusei sniedz paziņojumu par visiem pasākumiem, ko tā veikusi, lai panāktu atbilstību galīgajam ziņojumam.
2. Ja Pusēm nav vienprātības par to, vai ir veikti pasākumi atbilstības panākšanai, vai par šādu pasākumu atbilstību aptvertajiem noteikumiem, prasītāja Puse var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai lemt par šo jautājumu. Pieprasījumā norāda visus aplūkojamos pasākumus un tādā veidā, kas pietiekami atspoguļo sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kādā veidā minētais pasākums neatbilst aptvertajiem noteikumiem. Šķīrējtiesa 60 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas iesniedz Pusēm savu lēmumu.

31.18. PANTS

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Atbildētāja Puse pēc prasītājas Puses pieprasījuma un pēc apspriešanās ar to iesniedz pagaidu kompensācijas piedāvājumu, ja:
  - a) atbildētāja Puse iesniedz paziņojumu prasītājai Pusei, ka nav iespējams panākt atbilstību galīgajam ziņojumam, vai
  - b) atbildētāja Puse 31.15. pantā minētajā termiņā vai pirms samērīgā laikposma beigām neiesniedz paziņojumu par katru pasākumu, kas veikts atbilstības nodrošināšanai, vai
  - c) šķīrējtiesa konstatē, ka nav veikti pasākumi atbilstības panākšanai vai ka atbilstības panākšanai veiktie pasākumi nav saderīgi ar aptvertajiem noteikumiem.
2. Iestājoties jebkuram no 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem, prasītāja Puse var sniegt rakstisku paziņojumu atbildētājai Pusei, ka tā plāno apturēt saistību izpildi, ko paredz aptvertie noteikumi, ja:
  - a) prasītāja Puse nolemj neiesniegt pieprasījumu saskaņā ar 1. punktu vai

- b) pēc saskaņā ar 1. punktu iesniegta pieprasījuma Puses nevienojas par pagaidu kompensāciju 20 dienu laikā pēc tam, kad:
  - i) atbildētāja Puse sniegusi rakstisku paziņojumu, ka nav iespējams panākt atbilstību galīgajam ziņojumam;
  - ii) beidzies samērīgais laikposms vai
  - iii) šķīrējtiesa pieņēmusi lēmumu saskaņā ar 31.17. pantu.

3. Paziņojumā norāda paredzamās saistību izpildes apturēšanas līmeni. Apsverot to, kādu priekšrocību izmantošanu varētu apturēt, prasītājam Pusei vispirms būtu jācenšas apturēt priekšrocību izmantošanu tajā nozarē vai nozarēs, kuras nelabvēlīgi ietekmē pasākums, ko šķīrējtiesa ir atzinusi par nesaderīgu ar šo nolīguma daļu vai par tādu, kas rada zudumu vai samazinājumu. Koncesiju vai citu saistību apturēšanu var piemērot nozarēm, uz kurām attiecas šī nodaļa, nevis nozarei vai nozarēm, kurās šķīrējtiesa ir konstatējusi priekšrocību zudumu vai samazinājumu, jo īpaši, ja prasītāja Puse uzskata, ka šāda apturēšana citā nozarē ir praktiski iespējama vai efektīva, lai veicinātu atbilstību. Koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas līmenis nepārsniedz līmeni, kas ir līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam priekšrocību zudumam vai samazinājumam.

4. Prasītāja Puse var apturēt saistību izpildi 15 dienas pēc 2. punktā minētā paziņojuma nodošanas dienas, ja vien atbildētāja Puse neiesniedz pieprasījumu saskaņā ar 5. punktu.

5. Ja atbildētāja Puse uzskata, ka paziņotais koncesiju vai citu saistību apturēšanas līmenis pārsniedz līmeni, kas ir līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam priekšrocību zudumam vai samazinājumam, tad tā pirms 4. punktā noteiktā 15 dienu laikposma beigām var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai, lai tā lemtu par šo jautājumu. Šķīrējtiesa 30 dienu laikā pēc pieprasījuma dienas izlemj, kādu priekšrocību līmeni tā uzskata par līdzvērtīgu, un iesniedz Pusēm savu lēmumu. Prasītāja Puse neaptur saistību izpildi, kamēr šķīrējtiesa nav pieņēmusi lēmumu. Saistību izpildi aptur atbilstoši minētajam lēmumam.

6. Šajā pantā minētajai saistību izpildes apturēšanai vai kompensācijai ir pagaidu raksturs, un to nepiemēro pēc tam, kad:

- a) Puses ir panākušas savstarpēji saskaņotu risinājumu saskaņā ar 31.33. pantu;
- b) Puses ir vienojušās, ka pasākumi, kas veikti atbilstības panākšanai, nodrošina atbildētājas Puses atbilstību aptvertajiem noteikumiem, vai
- c) katrs pasākums, kas veikts atbilstības nodrošināšanai, kuru šķīrējtiesa uzskata par nesaderīgu ar aptvertajiem noteikumiem, ir atsaukts vai grozīts tā, lai nodrošinātu atbildētājas Puses atbilstību minētajiem noteikumiem.

31.19. PANTS

Katra pasākuma, kas veikts atbilstības nodrošināšanai, pārskatīšana pēc pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieņemšanas

1. Atbildētāja Puse sniedz prasītājam Pusei paziņojumu par katru pasākumu, kas veikts atbilstības nodrošināšanai attiecīgi pēc saistību izpildes apturēšanas vai pēc pagaidu kompensācijas piemērošanas. Izņemot 2. punktā minētos gadījumus, prasītāja Puse izbeidz saistību izpildes apturēšanu 30 dienās pēc paziņojuma saņemšanas. Gadījumos, kad ir piemērota kompensācija, un izņemot 2. punktā minētos gadījumus, atbildētāja Puse var izbeigt šādas kompensācijas piemērošanu 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts tās paziņojums par atbilstības panākšanu.
2. Ja Puses 30 dienās no paziņojuma saņemšanas nevienojas par to, vai paziņotais pasākums nodrošina atbildētājas Puses atbilstību aptvertajiem noteikumiem, prasītāja Puse ar rakstisku pieprasījumu lūdz sākotnējai šķīrējtiesai izlemt šo jautājumu. Šķīrējtiesa 60 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas sniedz Pusēm savu lēmumu. Ja šķīrējtiesa lemj, ka atbilstības nodrošināšanai veiktais pasākums atbilst aptvertajiem noteikumiem, tiek izbeigta attiecīgi saistību izpildes apturēšana vai kompensācija. Ja nepieciešams, saistību pārtraukšanas vai kompensācijas līmeni pielāgo, ņemot vērā šķīrējtiesas nolēmumu.

31.20. PANTS

Šķīrējtiesnešu aizstāšana

Ja strīdu izšķiršanas procedūru laikā kāds šķīrējtiesnesis nevar piedalīties, atkāpjas no amata vai ir jāaizstāj, jo attiecīgā persona neatbilst 31.-B pielikumā minētās šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodeksa prasībām, saskaņā ar 31.7. pantu un reglamentu 31.-A pielikumā iecel jaunu šķīrējtiesnesi. Ziņojuma vai lēmuma pieņemšanas termiņu vajadzības gadījumā pagarina līdz jaunā šķīrējtiesneša iecelšanai.

31.21. PANTS

Reglaments

1. Šajā iedaļā paredzētās šķīrējtiesas procedūras reglamentē šī nodaļa un reglaments 30.-A pielikumā.
2. Reglaments jo īpaši nodrošina, ka:
  - a) Pusēm ir tiesības uz vismaz vienu uzklausīšanu šķīrējtiesā, kurā katra Puse var mutiski paust savu viedokli;

- b) katrai Pusei ir iespēja iesniegt sākotnēju rakstisku izklāstu un rakstisku atspēkojumu;
  - c) ievērojot konfidencialās informācijas aizsardzību, katra Puse iespējami drīz pēc minēto dokumentu iesniegšanas un ne vēlāk kā galīgā ziņojuma sniegšanas dienā dara pieejamus sabiedrībai savus rakstiskos izklāstus, mutiskā paziņojuma rakstisko versiju un rakstiskās atbildes uz šķīrējtiesas pieprasījumu vai jautājumu, ja tādi ir, un
  - d) šķīrējtiesa un Puses uzskata par konfidencialu informāciju, ko kāda Puse iesniegusi šķīrējtiesai.
2. Visas šķīrējtiesas sēdes ir atklātas, ja vien Puses nav vienojušās citādi.

31.22. PANTS

Apturēšana un izbeigšana

1. Pēc abu Pušu pieprasījuma šķīrējtiesa jebkurā brīdī aptur darbu uz laikposmu, par ko Puses vienojušās un kas nepārsniedz 12 secīgus mēnešus. Šķīrējtiesa atsāk darbu pirms minētā apturēšanas laikposma beigām, ja to rakstiski pieprasa abas Puses, vai apturēšanas laikposma pēdējā dienā, ja to rakstiski pieprasījusi kāda no Pusēm. Prasītāja Puse par to sniedz attiecīgu paziņojumu otrai Pusei.

2. Ja neviena no Pusēm apturēšanas perioda beigās nav pieprasījusi, lai šķīrējtiesa atsāk darbu, tad šķīrējtiesas pilnvaras zaudē spēku un strīdu izšķiršanas procedūra tiek izbeigta. Tas neskar Puses tiesības uzsākt jaunu procedūru par to pašu jautājumu.
3. Ja šķīrējtiesas darbs ir apturēts, attiecīgos šajā iedaļā noteiktos laikposmus pagarina par tikpat ilgu laikposmu, par kādu bija apturēts šķīrējtiesas darbs.

31.23. PANTS

Informācijas saņemšana

1. Šķīrējtiesa pēc vienas Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var pieprasīt no Pusēm informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu un lietderīgu. Uz ikvienu šķīrējtiesas pieprasījumu sniegt informāciju Puses atbild nekavējoties un pilnībā.
2. Šķīrējtiesa pēc vienas Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var pieprasīt no jebkura avota informāciju, ko tā uzskata par lietderīgu. Šķīrējtiesai ir arī tiesības lūgt ekspertu viedokli vai tehniskas konsultācijas pēc saviem ieskatiem, attiecīgā gadījumā ievērojot Pušu saskaņotos noteikumus.

3. Šķīrējtiesa izskata *amicus curiae* iesniegumus no Puses fiziskām personām vai Pusē iedibinātām juridiskām personām saskaņā ar 31.-A pielikumu (Reglaments).
4. Visu informāciju, ko šķīrējtiesa ieguvusi saskaņā ar šo pantu, dara zināmu Pusēm, un Puses par minēto informāciju var sniegt piezīmes.

31.24. PANTS

Interpretācijas noteikumi

1. Šķīrējtiesa interpretē aptvertos noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, tostarp tiem, kas kodificēti Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām. Šķīrējtiesa arī ņem vērā attiecīgās interpretācijas PTO ekspertu grupu ziņojumos un Apelācijas institūcijas ziņojumos, ko pieņēmusi PTO Strīdu izšķiršanas padome.
2. Šķīrējtiesas ziņojumi un lēmumi nepaplašina un nesašaurina šajā nolīgumā noteiktās Pušu tiesības un pienākumus.

31.25. PANTS

Šķīrējtiesas ziņojumi un lēmumi

1. Šķīrējtiesnešu apspriedes notiek konfidenciāli. Šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai ziņojumus sagatavotu un lēmumus pieņemtu vienprātīgi. Ja tas nav iespējams, šķīrējtiesa lemj ar balsu vairākumu. Atšķirīgie šķīrējtiesnešu viedokļi nekādā gadījumā netiek izpausti.
2. Šķīrējtiesas lēmumus un ziņojumus Puses pieņem bez nosacījumiem. Tie nerada nekādas tiesības vai pienākumus fiziskām vai juridiskām personām.
3. Katra Puse publisko šķīrējtiesas ziņojumus un lēmumus iespējami drīz pēc dienas, kad tie nodoti Pusēm, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzības prasības.

D IEDAĻA

Mediācijas mehānisms

31.26. PANTS

Mērķis

Mediācijas mehānisma mērķis ir veicināt savstarpēji saskaņota risinājuma atrašanu visaptverošā un paātrinātā procedūrā ar mediatora palīdzību.

31.27. PANTS

Mediācijas procedūras sākšana

1. Puse jebkurā laikā var pieprasīt otrai Pusei sākt mediācijas procedūru attiecībā uz jebkuru pasākumu, kas nelabvēlīgi ietekmē Pušu savstarpējo tirdzniecību vai ieguldījumus. Pirms mediācijas procedūras sākšanas apspriešanās nav vajadzīga.

2. Pieprasījums ir pietiekami detalizēts, tajā ir skaidri izklāstītas pieprasījuma iesniedzējas Puses bažas un:

- a) norādīts izskatāmais pasākums;
- b) norādīts, kādu nelabvēlīgu ietekmi uz Pušu savstarpējo tirdzniecību vai ieguldījumiem, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, minētais pasākums rada vai radīs, un
- c) izskaidrots, kā, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, šī ietekme ir saistīta ar pasākumu.

3. Mediācijas procedūru var sākt vienīgi tad, ja Puses par to savstarpēji vienojas. Pieprasījuma saņēmēja Puse atsaucīgi izskata pieprasījumu un 10 dienu laikā pēc tā saņemšanas rakstiski informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi par pieprasījuma pieņemšanu vai noraidīšanu. Pretējā gadījumā pieprasījumu uzskata par noraidītu.

31.28. PANTS

Mediatora izvēle

1. Puses, ja iespējams, ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc tam, kad saņemta informācija par pieprasījuma pieņemšanu, cenšas vienoties par mediatoru.

2. Ja Puses nespēj vienoties par mediatoru 1. punktā noteiktajā laikposmā, jebkura Puse var lūgt iecelējiestādi, kas minēta 31.-A pielikumā izklāstītajā reglamentā, piecu dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas izlozes kārtībā izvēlēties mediatoru no 31.8. pantā minētā to personu apakšsaraksta, kuras var pildīt šķīrējtiesas priekšsēdētāja pienākumus.
3. Ja laikā, kad tiek iesniegts pieprasījums saskaņā ar 31.27. pantu, Apvienotā komiteja nav pieņēmusi 31.8. pantā minēto priekšsēdētāju kandidātu apakšsarakstu, mediatoru izvēlas, izlozējot kādu no personām, ko attiecīgā gadījumā viena vai abas Puses ir izvirzījušas attiecīgajam apakšsarakstam.
4. Ja vien Puses nevienojas citādi, mediators nav nevienas Puses valstspiederīgais un nav darba attiecībās ar nevienu no Pusēm.
5. Mediators ievēro šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodeksu 31.-B pielikumā.

31.29. PANTS

Mediācijas procedūras noteikumi

1. Puse, kas ierosinājusi izmantot mediācijas procedūru, 10 dienu laikā no mediatora iecelšanas dienas mediatoram un otrai Pusei sniedz detalizētu rakstisku problēmas aprakstu, jo īpaši attiecībā uz izskatāmā pasākuma darbību un tā nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecību un ieguldījumiem starp Pusēm. Otrā Puse 20 dienu laikā pēc šā apraksta saņemšanas var rakstiski sniegt piezīmes par problēmas aprakstu.
2. Mediators pārredzamā veidā palīdz Pusēm noskaidrot ar izskatāmo pasākumu saistītos jautājumus un tā iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecību un ieguldījumiem starp Pusēm. Mediators jo īpaši var rīkot sanāksmes starp Pusēm, apspriesties ar abām Pusēm kopā vai ar katru atsevišķi, vērsties pēc palīdzības vai apspriesties ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām un sniegt papildu atbalstu, ko lūgušas Puses. Pirms mediators vērsas pēc palīdzības vai apspriežas ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām, viņš apspriežas ar Pusēm.
3. Mediators Pusēm var piedāvāt padomu un ierosināt risinājumu. Puses var pieņemt vai noraidīt ierosināto risinājumu vai vienoties par citu risinājumu. Mediators nesniedz padomus un neizsaka piezīmes par izskatāmā pasākuma atbilstību šim nolīgumam.

4. Mediācijas procedūra notiek tās Puses teritorijā, kurai tika adresēts pieprasījums sākt mediācijas procedūru, vai, savstarpēji vienojoties, citā vietā vai ar citiem saziņas līdzekļiem.
5. Puses cenšas panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu 60 dienu laikā pēc mediatora iecelšanas dienas. Lai panāktu šādu risinājumu, Puses var apsvērt jebkādu nepieciešamo iekšējo procedūru pabeigšanu. Kamēr nav panākta galīgā vienošanās, Puses var apsvērt iespējamās pagaidu risinājumus, jo īpaši, ja pasākumus attiecas uz ātrbojīgām precēm.
6. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma mediators sniedz Pusēm faktu izklāsta projektu, kurā norāda:
  - a) konkrētā izskatāmā jautājuma īsu kopsavilkumu;
  - b) izmantotās procedūras un
  - c) visus savstarpēji saskaņotos risinājumus, kas panākti, tostarp iespējamās pagaidu risinājumus.
7. Mediators ļauj Pusēm 15 dienu laikā sniegt piezīmes par faktu izklāsta projektu. Pēc Pušu piezīmju izskatīšanas mediators 15 dienu laikā iesniedz Pusēm galīgo faktu izklāstu. Faktu izklāsts neietver nekādu šā nolīguma interpretāciju.

8. Procedūru izbeidz:

- a) Pusēm pieņemot savstarpēji saskaņotu risinājumu – tā pieņemšanas dienā;
- b) Pusēm savstarpēji vienojoties jebkurā procedūras posmā – vienošanās dienā;
- c) mediatoram pēc apspriešanās ar Pusēm sniedzot rakstisku paziņojumu par to, ka turpmāka mediācija ir nelietderīga, – paziņojuma sniegšanas dienā, vai
- d) Pusei, kad tā ir izpētījusi mediācijas procedūrā piedāvātos savstarpēji saskaņotos risinājumus un izskatījusi visus mediatora piedāvātos padomus un ierosinātos risinājumus, sniedzot rakstisku paziņojumu – paziņojuma sniegšanas dienā.

31.30. PANTS

Konfidencialitāte

- 1. Ja vien Puses nevienojas citādi, visi mediācijas procedūras posmi, tai skaitā padomi vai ierosinātie risinājumi, ir konfidenciāli. Katra Puse var izpaust sabiedrībai faktu, ka norisinās mediācija.

2. Savstarpēji saskaņotus risinājumus publisko, ja Puses par to ir vienojušās. Tomēr publiskotajā versijā neiekļauj informāciju, par kuru kāda Puse ir norādījusi, ka tā ir konfidenciāla.

31.31. PANTS

Saistība ar strīdu izšķiršanas procedūrām

1. Mediācijas procedūra neskar Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar B un C iedaļu vai strīdu izšķiršanas procedūras, kas paredzētas citos starptautiskos nolīgumos. Lielākai noteiktībai – mediācijas procedūru var sākt vai turpināt, kamēr notiek šķīrējtiesas procedūras.
2. Puse citās strīdu izšķiršanas procedūrās, kas norisinās saistībā ar šo vai citu nolīgumu, neizmanto vai neiesniedz par pamatojumu vai pierādījumu, un šķīrējtiesa neņem vērā:
  - a) otras Puses nostāju mediācijas procedūrā vai informāciju, kas iegūta vienīgi saskaņā ar 31.29. panta 2. punktu;
  - b) faktu, ka otra Puse ir paudusi vēlmi pieņemt risinājumu pasākumam, uz kuru attiecas mediācija, vai
  - c) mediatora padomus vai priekšlikumus.

3. Ja vien Puses nevienojas citādi, mediators nedarbojas kā šķīrējtiesnesis strīdu izšķiršanas procedūrās, kas paredzētas šajā vai jebkurā citā nolīgumā un skar to pašu jautājumu, kura izskatīšanā šī persona ir bijusi mediators.

E IEDAĻA

Kopīgie noteikumi

31.32. PANTS

Informācijas pieprasīšana

1. Pirms tiek pieprasīta apspriešanās vai mediācija saskaņā ar attiecīgi 31.5. vai 31.27. pantu, Puse var pieprasīt informāciju par pasākumu, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm. Puse, kam iesniedz šādu pieprasījumu, 20 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas sniedz rakstisku atbildi ar savām piezīmēm par pieprasīto informāciju.
2. Parasti tiek sagaidīts, ka Puse pieprasa informāciju saskaņā ar 1. punktu, pirms tā pieprasa apspriešanos vai sāk mediācijas procedūru vai citas attiecīgās sadarbības vai apspriešanās procedūras saskaņā ar šo nolīgumu.

31.33. PANTS

Savstarpēji saskaņots risinājums

1. Puses jebkurā laikā var panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu attiecībā uz jebkuru strīdu, uz kuru attiecas 31.2. pants.
2. Ja, īstenojot šķīrējtiesas vai mediācijas procedūru vai izmantojot citus alternatīvus strīdu izšķiršanas līdzekļus, par kuriem Puses ir vienojušās, tostarp trešo personu palīdzību vai samierināšanu, tiek panākts savstarpēji saskaņots risinājums, Puses par šo risinājumu kopīgi paziņo attiecīgi šķīrējtiesas priekšsēdētājam vai mediatoram. Pēc šāda paziņojuma šķīrējtiesas vai mediācijas procedūra tiek izbeigta.
3. Katra Puse veic vajadzīgos pasākumus, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu laikposmā, par kuru tās vienojušās.
4. Pasākumus īstenojošā Puse ne vēlāk kā līdz Pušu norunātā laikposma beigām rakstiski informē otru Pusi par visiem pasākumiem, ko tā veikusi, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu.

31.34. PANTS

Laikposmi

1. Visus šajā nodaļā paredzētos laikposmus skaita kalendārajās dienās no nākamās dienas, kas seko darbībai, uz kuru tie attiecas.
2. Jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu var pagarināt, Pusēm savstarpēji vienojoties.
3. Šķīrējtiesa saskaņā ar C iedaļu jebkurā laikā var ierosināt Pusēm grozīt jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu, norādot šāda priekšlikuma iemeslus.

31.35. PANTS

Izmaksas

1. Katra Puse sedz savas izmaksas, kas radušās, piedaloties šķīrējtiesā vai mediācijas procedūrā.

2. Puses ir solidāri atbildīgas par izmaksām, kas radušās par organizatoriskiem jautājumiem, tai skaitā par šķīrējtiesnešu un mediatora atalgojumu un izmaksām, un sedz tās vienādās daļās. Šķīrējtiesnešu atalgojumu nosaka saskaņā ar reglamentu 31.-A pielikumā. Mediatora atalgojumu nosaka saskaņā ar noteikumiem par šķīrējtiesas priekšsēdētāja atalgojumu, ievērojot reglamentu 31.-A pielikumā.

31.36. PANTS

Strīdu izšķiršanas procedūras administrēšana

1. Katra Puse:

- a) izraugās biroju, kas ir atbildīgs par strīdu izšķiršanas procedūru administrēšanu saskaņā ar šo nodaļu, un
- b) rakstiski paziņo otrai Pusei biroja atrašanās vietu un kontaktinformāciju trīs mēnešu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Katra Puse ir atbildīga par tās izraudzītā biroja darbību un izmaksām.

3. Neatkarīgi no 1. punkta Puses var vienoties kopīgi uzticēt ārējai struktūrai pienākumu atbalstīt konkrētu administratīvo uzdevumu veikšanu attiecībā uz strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nodaļu.

31.37. PANTS

Privātās tiesības

Puse savos iekšzemes tiesību aktos nenosaka prasījuma tiesības pret otru Pusi, kuru pamats ir otras Puses pasākuma nesaderība ar šo nolīgumu.

31.38. PANTS

Izmaiņas pielikumos

Apvienotā padome var grozīt 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

32. NODAĻA

IZŅĒMUMI

32.1. PANTS

Vispārēji izņēmumi

1. *GATT* 1994 XX pants, tostarp tā piezīmes un papildu noteikumi, tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu, un to *mutatis mutandis* piemēro 2. nodaļai (Preču tirdzniecība), 3. nodaļai (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), 4. nodaļai (Muita un tirdzniecības atvieglošana), 6. nodaļai (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi), 8. nodaļai (Enerģija un izejvielas), 9. nodaļai (Tehniskie šķēršļi tirdzniecībā), 22. nodaļai (Valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīti monopoli) un 10. nodaļas (Ieguldījumu liberalizācija) B iedaļai.

2. Puses ir vienisprātis, ka:

a) *GATT* 1994 XX panta b) punktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus⁹⁰, kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai, un

---

⁹⁰ Puses atzīst katras Puses tiesības atsaukties uz *GATT* 1994 XX panta b) punktu attiecībā uz pasākumiem, kas veikti saskaņā ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuros tās ir puses.

b) *GATT* 1994 XX panta g) punktu piemēro pasākumiem, kas saistīti ar dzīvo un nedzīvo izsmeļamo dabas resursu saglabāšanu.

3. Ja Puse plāno veikt kādus pasākumus saskaņā ar *GATT* 1994 XX panta i) un j) punktu, šī Puse sniedz otrai Pusei:

a) visu attiecīgo informāciju un

b) pēc pieprasījuma – pienācīgu iespēju apspriesties par jebkuru jautājumu, kas saistīts ar šādu pasākumu, lai rastu abpusēji pieņemamu risinājumu.

Puses var vienoties par jebkādiem līdzekļiem, lai atrisinātu jautājumus, kas tiek apspriesti saskaņā ar 3. punkta b) apakšpunktu.

Ja ārkārtēju un kritisku apstākļu dēļ ir nepieciešama tūlītēja rīcība un iepriekšēja informēšana vai apspriešanās nav iespējama, Puse, kas plāno veikt attiecīgos pasākumus, drīkst nekavējoties veikt pasākumus, kuri ir nepieciešami attiecīgajos apstākļos, un nekavējoties informē par tiem otru Pusi.

4. *GATS* XIV panta a), b) un c) punkts tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu, un to *mutatis mutandis* piemēro 11. nodaļai (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļai (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā), 13. nodaļai (Iekšzemes regulējums), 14. nodaļai (Profesionālo kvalifikāciju savstarpēja atzīšana), 16. nodaļai (Telesakaru pakalpojumi), 17. nodaļai (Starptautiskie jūras pārvadājumu pakalpojumi), 18. nodaļai (Finanšu pakalpojumi), 19. nodaļai (Digitālā tirdzniecība), 22. nodaļai (Valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīti monopoli) un 10. nodaļas (Ieguldījumu liberalizācija) B iedaļai.

5. Puses saprot, ka *GATS* XIV panta b) punktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus⁹¹, kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai.

6. Lielākai noteiktībai – IV daļas 2.8. pantu (Drošības izņēmums) uzskata par III daļas noteikumu.

32.2. PANTS

Nodokļu uzlikšana

1. Šajā pantā:

a) “rezidences vieta” ir residences vieta nodokļu vajadzībām un

---

⁹¹ Puses atzīst katras Puses tiesības atsaukties uz *GATS* XIV panta b) punktu attiecībā uz pasākumiem, kas veikti saskaņā ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuros tās ir puses.

- b) “nodokļu konvencija” ir konvencija par nodokļu dubultas uzlikšanas novēršanu vai jebkurš cits starptautisks nolīgums vai vienošanās, kura pilnīgi vai galvenokārt attiecas uz nodokļiem un kuras dalībniece ir jebkura Puse.
2. Nekas šajā nolīguma daļā neietekmē kādas Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar nodokļu konvencijām. Ja pastāv neatbilstība starp šo nolīgumu un kādu nodokļu konvenciju, tad, ciktāl pastāv neatbilstība, prevalē minētā nodokļu konvencija.
3. Uz priekšrocībām, ko Puse piešķirusi saskaņā ar nodokļu konvenciju, neattiecas 10.8. pants (Lielākās labvēlības režīms), 11.7. pants (Lielākās labvēlības režīms), 18.4. pants (Lielākās labvēlības režīms) un 18.7. panta (Finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) 4. punkts.
4. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas, pastāvot līdzīgiem apstākļiem, radītu patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Pusēm vai slēptus ierobežojumus tirdzniecībai un ieguldījumiem, neko šajā nolīgumā neinterpretē kā šķērsli, kas liedz Pusei pieņemt, paturēt spēkā vai īstenot jebkuru pasākumu, kura mērķis ir nodrošināt tiešo nodokļu taisnīgu vai iedarbīgu uzlikšanu vai iekasēšanu, kuras gaitā:
- a) tiek nošķirti nodokļu maksātāji, kas nav vienādā situācijā, it īpaši saistībā ar viņu dzīvesvietu vai vietu, kur ieguldīts viņu kapitāls, vai

- b) mērķis ir nepieļaut nodokļu apiešanu vai nelikumīgu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar jebkuras nodokļu konvencijas vai iekšzemes nodokļu tiesību aktu noteikumiem.

5. Lielākai noteiktībai – tas, ka nodokļu pasākums ir esoša nodokļu pasākuma būtisks grozījums, ka tas stājas spēkā uzreiz pēc tā paziņošanas, ka tas precizē esoša nodokļu pasākuma iecerēto piemērošanu vai ka tam ir negaidīta ietekme uz ieguldītāju vai aptverto ieguldījumu, pats par sevi nav 10.15. panta (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem) pārkāpums.

6. Ja ieguldītājs iesniedz apspriešanās pieprasījumu saskaņā ar 10.22. pantu (Apspriešanās), apgalvojot, ka ar nodokļu pasākumu tiek pārkāptas saistības saskaņā ar 10.7. panta (Valsts režīms) 2. punktu vai 10.8. panta (Lielākās labvēlības režīms) 2. punktu vai saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumu aizsardzība) C iedaļu, atbildētājs var nosūtīt jautājumu Pusēm apspriešanai un kopīga lēmuma pieņemšanai par to, vai:

- a) pasākums ir nodokļu pasākums;
- b) ar pasākumu, ja tiek konstatēts, ka tas ir nodokļu pasākums, tiek pārkāptas saistības, kas noteiktas 10.7. panta (Valsts režīms) 2. punktā vai 10.8. panta (Lielākās labvēlības režīms) 2. punktā vai 10. nodaļas (Ieguldījumu aizsardzība) C iedaļā, vai

c) pastāv nesaderība starp šā nolīguma saistībām, kas, iespējams, ir pārkāptas, un nodokļu konvencijas saistībām.

7. Jautājumu saskaņā ar 6. punktu nosūta ne vēlāk kā dienā, ko ieguldījumu tiesa noteikusi atbildētājam pretargumentu iesniegšanai. Ja jautājumu nosūta atbildētājs, 10. nodaļas (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) D iedaļā norādīto laikposmu ritēšanu vai tiesvedību aptur. Ja 180 dienu laikā no jautājuma nosūtīšanas Puses nevienojas izskatīt jautājumu vai arī nepieņem kopīgu lēmumu, laikposmu ritēšanas vai tiesvedības apturēšanu vairs nepiemēro un ieguldītājs var turpināt virzīt savu prasību.

8. Pušu kopīgais lēmums, kas pieņemts saskaņā ar 6. punktu, ir saistošs ieguldījumu tiesai.

9. Rīkojot apspriešanos saskaņā ar 6. punktu, katra Puse nodrošina, ka tās delegācijā ietilpst personas ar pienācīgu lietpratību šā panta aptvertajos jautājumos, tostarp katras Puses attiecīgo nodokļu iestāžu pārstāvji⁹².

---

⁹² Meksikas gadījumā “attiecīgo nodokļu iestāžu pārstāvji” ir Finanšu un valsts kredīta ministrijas amatpersonas.

32.3. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā prasību kādai Pusei darīt pieejamu konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesībaizsardzībai vai citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm, vai skartu konkrētu publisku vai privātu uzņēmumu likumīgas komerciālās intereses.
2. Informācijas izpaušanu visā strīdu izšķiršanas procesā, kas tiek risināts saskaņā ar šo nolīguma daļu, reglamentē piemērojamo nodaļu noteikumi.
3. Ja Puse saskaņā ar šo nolīgumu iesniedz – tostarp ar to struktūru starpniecību, kuras izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, – otrai Pusei informāciju, kas atbilstīgi iesniedzējas Puses normatīvajiem aktiem tiek uzskatīta par konfidenciālu, tad otra Puse minēto informāciju uzskata par konfidenciālu, ja vien iesniedzēja Puse nepiekrīt citādi attieksmei.

32.4. PANTS

PTO atbrīvojumi

Ja tiesības vai saistības, kas izveidojušās uz kāda šīs nolīguma daļas noteikuma pamata, dublē kādas PTO līgumā ietvertas tiesības vai saistības, jebkurš pasākums, kas atbilst atbrīvojumam, kurš pieņemts, ievērojot PTO līguma IX panta 3. un 4. punktu, tiek uzskatīts par atbilstīgu šā nolīguma noteikumam.